

6

biuletyn

POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO

ROK 2009

Spis treści

Polskie Towarzystwo Historyczne

Odezwa zjazdowa 5
Program XVIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich 7
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – miejsce obrad Zjazdu 25
Olsztyn – malownicze miasto nad kilkunastoma jeziorami 29

Działalność oddziałów Polskiego Towarzystwa Historycznego w 2008 roku 37
Publikacje wydane i współwydane przez ZG i oddziały PTH w 2008 roku 47
Konferencje i sesje naukowe zorganizowane lub współorganizowane przez oddziały PTH w 2008 roku 49
PTH w latach 1994-2008 55
Oddziały PTH w liczbach w 2008 roku 55

Książka adresowa PTH 57
Zarząd Główny 57
Oddziały terenowe 57

Konkurs o nagrodę im. H. Wereszyckiego i W. Felczaka 62

„Powtórka przed…". II Spotkania z historią dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych 64

Cykl wykładów otwartych w Poznańskim Oddziale PTH..... 69

Polska i Europa w średniowieczu – przemiany strukturalne..... 71

Olimpiada Historyczna

Sprawozdanie merytoryczne z przeprowadzenia XXXV edycji Olimpiady Historycznej 76

Program Olimpiady Historycznej na rok szkolny 2009/2010..... 81
I. Uwagi wstępne 81
II. Eliminacje I stopnia (szkolne lub międzyszkolne) 83
III. Eliminacje II stopnia (okręgowe) 85
IV. Eliminacje III stopnia (centralne) 87
V. Uprawnienia finalistów i laureatów 89

Członkowie Komitetu Głównego XXXV Olimpiady Historycznej 90

Sprawozdanie statystyczne z XXXV Olimpiady Historycznej 91

Lista laureatów XXXV Olimpiady Historycznej – 2008/2009 92

Lista finalistów XXXV Olimpiady Historycznej – 2008/2009 93

Ogólnopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Historii

Działania OCDNH w zakresie edukacji metodycznej nauczycieli historii, WOS-u i WOK-u 96

VI Toruńskie Spotkania Dydaktyczne w Toruniu „Miejsca pamięci w edukacji historycznej” 107

Historia w języku angielskim..... 110

Materiały metodyczne SOP dla nauczycieli historii i WOS w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej..... 112

Oferta wydawnictwa SOP Oświatowiec Toruń do nowej podstawy programowej z historii dla gimnazjum..... 114

Odezwa zjazdowa

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego zwołuje w dniach 16-19 września 2009 roku XVIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich.

Patronat nad Zjazdem zgodził się objąć Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, który będzie jego honorowym gościem. Na miejsce obrad po raz pierwszy wybrano Olsztyn z uroczo zlokalizowanym kampusem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

To będzie już drugi – po Krakowie – Zjazd w XXI wieku. W nowej rzeczywistości geopolitycznej, w momencie, kiedy Polska stała się pełnoprawnym członkiem Zjednoczonej Europy, hasło Zjazdu „Powrót do źródeł" zyskało nowy wymiar. Źródła rozumiane są zarówno jako „origines", jak i jako „fontes". „Origines" to przeszłość. Hasło „powrotu do źródeł" w tym rozumieniu oznacza przypomnienie głównych składowych dziejów europejskich oraz roli, którą odgrywała w nich Polska. „Fontes" to źródła historyczne, materiał będący podstawą pracy historyka. Tu hasło „powrotu do źródeł" wyrażać ma się nie tylko w analizie klasycznej jego formy. Zjazd będzie także doskonałą okazją do metodologicznej dyskusji nad nowymi rodzajami źródeł, które funkcjonują w przestrzeni wirtualnej lub na nieklasycznych nośnikach informacji.

Istotne miejsce w programie Zjazdu zajmie problematyka nauczania i upowszechniania wiedzy historycznej w zreformowanej szkole oraz problem roli i znaczenia źródła historycznego w dydaktyce historii. Nie zabraknie dyskusji o pograniczach, o regionach ojczystych, o regionach świata i mniejszościach.

XVIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich to nie tylko święto historyków. Zapraszamy wszystkich, bez względu na profesję i wiek, których historia interesuje, pasjonuje i bawi. Liczymy na masowy udział nauczycieli historii, wiedzy o społeczeństwie i wiedzy o kulturze. Drzwi Zjazdu stoją otworem dla doktorantów, studentów oraz uczniów starszych klas szkół średnich. Dla nich właśnie stwarzamy niepowtarzalną okazję do bezpośredniego kontaktu ze specjalistami, uznanymi autorytetami oraz wynikami ich najnowszych badań.

Wzorem poprzednich zjazdów, również obecny Zjazd ma spełniać rolę integrującą środowisko historyczne. Chcemy też, aby Zjazd stał się okazją nie tylko do wymiany naukowej myśli, ale i okazją do spotkań, także towarzyskich. Dlatego też planujemy imprezy towarzyszące o charakterze kulturalnym, tematyczne wystawy i ekspozycje, wycieczki po Olsztynie i regionie Warmii i Mazur oraz codzienne spacery po malowniczo położonym nad Jeziorem Kortowskim kampusie uniwersyteckim.

Komitet Zjazdowy stanowi Prezydium Zarządu Głównego oraz Oddział PTH w Olsztynie. Godnym podkreślenia jest fakt, iż w organizację XVIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich, poza lokalnym środowiskiem historycznym, skupionym głównie w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, zaangażował się samorząd Miasta Olsztyna.

Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Historycznego

Program XVIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich
Olsztyn, 16-19 września 2009 roku

16 września 2009 roku (środa)

Sympozja specjalistyczne

1. Historia starożytna: *Oblicza starożytności. Z badań nad historią starożytną w Polsce*
Organizator: Ryszard Kulesza (UW); koordynator: Miron Wolny (UWM)

9:00-9:20	Ryszard Kulesza, Marek Stępień (UW) – *Badania nad historią starożytną w Polsce*
9:25-9:45	Danuta Musiał (UMK) – *Studia nad religią grecką*
9:50-10:10	Włodzimierz Lengauer (UW) – *Eros Greków*
10:15-10:35	Krzysztof Nawotka (UWr) – *Miasto i król u progu epoki hellenistycznej. Przykład Miletu*
10:40-11:10	**przerwa na kawę**
11:15-11:35	Adam Łukaszewicz (UW) – *Z dziejów Aleksandrii starożytnej*
11:40-12:00	Jan Marek Olbrycht (URz) – *Ariana antiqua – wyniki nowych badań nad dziejami hellenistycznego i partyjskiego Iranu*
12:05-12:25	Miron Wolny (UWM) – *Sosylos – historyk wyprawy Hannibala*
12:30-13:00	**dyskusja**
13:10-15:00	**przerwa**
15:00-15:20	Ryszard Sajkowski (UWM) – *Trudne relacje: Gajusz Azyniusz Gallus i Tyberiusz*
15:25-15:45	Leszek Mrozewicz (UAM) – *Imperium rzymskie w okresie panowania Flawiuszy: główne kierunki rozwoju i zagrożenia*
15:50-16:10	Wiesław Kaczanowicz (UŚ) – *Monety jako źródło do dziejów wizerunku cesarzowych rzymskich doby kryzysu imperium*
16:15-16:35	Maciej Salamon (UJ) – *Polityka dynastii Herakliusza wobec terenów nad- i zadunajskich*
16:40-17:00	**przerwa na kawę**
od 17:30	**dyskusja**

2. Historia średniowiecza: *Procesy twórcze społeczeństwa polskiego wieków średnich*
Organizator: Tomasz Jurek (UAM); koordynator: Jan Gancewski (UWM)

15:00-15:20	Sławomir Gawlas (UW) – *Procesy twórcze formowania się chłopów*
15:25-15:45	Jan Wroniszewski (UMK) – *Procesy twórcze kształtowania się szlachty*
15:50-16:10	Mateusz Goliński (UWr) – *Procesy twórcze kształtowania się mieszczan*
16:15-16:35	Marek Derwich (UWr) – *Procesy twórcze kształtowania się duchowieństwa*
16:40-17:00	**przerwa na kawę**

3. Historia nowożytna: *Staropolski ogląd świata*
Organizator: Bogdan Rok (UWr); koordynator: Przemysław Dorszewski (UWM)

9:00-9:20 Bogdan Rok (UWr) – *Percepcja rzeczywistości europejskiej staropolskich peregrynantów*

9:25-9:45 Marian Chachaj (UMCS) – *Tożsamość staropolskich peregrynantów na szlakach europejskich*

9:50-10:10 Dariusz Dolański (UZ) – *Staropolska wiedza o Turcji i świecie islamu*

10:15-10:35 Filip Wolański (UWr) – *Realia podróży zakonnych peregrynantów w świecie staropolskich narracji*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Robert Kołodziej (UWr) – *Polscy dyplomaci w roli przedstawicieli Rzeczpospolitej w legacjach do Turcji w XVII wieku*

11:40-12:00 Paulina Parcewicz (UWr) – *Staropolskie wyobrażenie Chin*

11:50-12:10 Waldemar Kowalski (UJK) – *Ogląd peryferyjny. Staropolscy Szkoci w ewangelickiej wspólnocie doświadczeń (II połowa XVI wieku – I połowa XVII wieku)*

12:15-13:00 dyskusja

4. Historia XIX wieku: *Badania nad XIX wiekiem między Zjazdami krakowskim i olsztyńskim*
Organizatorzy: Sławomir Kalembka (UMK), Andrzej Chwalba (UJ); koordynator: Maria Korybut-Marciniak (UWM)

od 16:00 Referaty wprowadzające: Sławomir Kalembka (UMK), Andrzej Chwalba (UJ)

Andrzej K. Banach (UJ) – *Szkolnictwo i oświata. Stan obecny i perspektywy badań*

Tadeusz Czekalski (UJ) – *Bałkany w refleksji historiograficznej*

Informacja o projekcie: *Towarzystwo Badaczy i Miłośników Historii XIX wieku*

5. Historia najnowsza: *Style życia w PRL. Historia i antropologia*
Organizator: Czesław Robotycki (UJ); koordynator: Jacek Kowalewski (UWM)

9:00-9:20 Zbigniew Libera (UJ) – *Historia i kultura - problemy antropologii kulturowej i antropologii historycznej*

9:25-9:45 Wojciech Piasek (UMK) – *Historiografia PRL w antropologicznej perspektywie badań historiograficzno--metodologicznych*

9:50-10:10 Marcin Brocki (UJ) – *O możliwościach badań semiotycznych nad kategorią pamięci o PRL-u*

10:15-10:35 Jacek Kowalewski (UWM) – *Styl życia – codzienność – lokalność. Uwagi na temat epistemologicznego statusu antropologii historycznej*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Projekcja filmu Wojciecha Wiszniewskiego, *Jutro: 31 kwietnia – 1 maja (1970, 9 minut)*

11:40-12:00 Krzysztof Piątkowski (UMK) – *Estetyka PRL- u. Interpretacja poprzez kategorie antropologiczne*

12:05-12:25 Krystyna Piątkowska (UŁ) – *Estetyka PRL-u- teksty wizualne i znaki w propagandzie*

12:30-13:00 dyskusja

13:10-15:00 przerwa

15:00-15:20 Ewa Nowina-Sroczyńska (UŁ) – *„Arystokraci wszystkich krajów – łączcie się". Szkic do antropologicznej opowieści o Łodzi Kaliskiej*

15:25-15:45 Projekcja filmu Wojciecha Wiszniewskiego, *Opowieść o człowieku, który wykonał 552% normy* (1973, 25 minut) i *Stolarz* (1978, 13 minut)

15:50-16:10 Projekcja filmu Wojciecha Wiszniewskiego, *Wanda Gościmińska włókniarka* (1975, 21 minut)

16:15-16:35 Michał Januszkiewicz (UAM) – *Literatura i „rzeczywistość" (PRL). O „Tryptyku z betonu, zmęczenia i śniegu" Stanisława Barańczaka*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Czesław Robotycki (UJ) – *Ludowe pisanie historii*

17:30-17:50 Marta Kurkowska-Budzan (UJ) – *Historia „samorosła"*

17:55-18:55 Dobrochna Kałwa, Barbara Klich-Kluczewska (UJ) – *„Codzienność peryferyjna". Pamięć o PRL mieszkańców Ustronia – studium przypadku*

19:00-20:00 Projekcja filmu Macieja J. Drygasa, *Jeden dzień w PRL-u* (2005, 58 minut)

20:05-20:15 Projekcja filmu Wojciecha Wiszniewskiego, *Elementarz* (1976, 8 minut)

od 20:20 Zbigniew Benedyktowicz (IS PAN, UW) – *Pamięć o PRL-u między mityzacją a dokumentem – na wybranych przykładach filmowych. [Filmy dokumentalne: Macieja J. Drygasa, Wojciecha Wiszniewskiego, i in.]*

6. Historia wojskowości: *Wojna w dziejach państwa i narodu polskiego*

Organizator: Karol Olejnik (UAM); koordynatorzy: Wiesław Łach, Dariusz Radziwiłłowicz (UWM)

9:00-9:20 Karol Olejnik (UAM) – *Wojna i wojsko w średniowiecznych dziejach Polski*

9:25-9:45 Mirosław Nagielski (UW) – *Wojna i wojsko w okresie nowożytnej Rzeczpospolitej Obojga Narodów (do rozbiorów)*

9:50-10:10 Teresa Kulak (UWr) – *Polskie siły zbrojne w praktyce i teorii dziewiętnastowiecznych walk o odzyskanie niepodległości (do roku 1914)*

10:15-10:35 Wojciech Wrzesiński (UWr) – *Rola wojny i wojska w dwudziestowiecznych dziejach Polski*

10:40-11:10 przerwa na kawę

7. Historia medycyny i farmacji: *Medycyna w literaturze i sztuce czasów nowożytnych jako wyraz świadomości społecznej*

Organizator: Wanda Wojtkiewicz-Rok (UWr); koordynator: Maria Korybut-Marciniak (UWM)

9:00-9:20 Kamila Uzarczyk (AMWr) – *„Córy" Sonii – obraz prostytutki w literaturze XIX i XX wieku*

9:25-9:45 Jarosław Barański (AMWr) – *Satyryczny obraz lekarza w grafice i malarstwie europejskim*

9:50-10:10 Małgorzata Synowiec-Piłat (AMWr) – *Obrazy starości w kręgu nowożytnej sztuki europejskiej*

10:15-10:35 Agnieszka Olchowska-Kotala (AMWr) – *Psychologia medycyny jako sztuka*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Wanda Wojtkiewicz-Rok (UWr) – *Rysunek jako forma zapisu pamiętnikarskiego*

od 11:40 dyskusja

8. Demografia historyczna: *Rodzina, gospodarstwo domowe i pokrewieństwo na ziemiach polskich w perspektywie historycznej. Ciągłość czy zmiana?*

Organizator: Cezary Kuklo (UwB); koordynator: Paweł Letko (UWM)

9:00-9:20 Jan Tęgowski (UwB) – *Rodzina dynastyczna w Polsce X-XV wieku*

9:25-9:45 Janusz Kurtyka (PWSPW Przemyśl) – *Małopolskie rodziny możnowładcze XIV-XVII wieku*

9:50-10:10 Piotr Guzowski (UwB) – *Ekonomiczne i demograficzne uwarunkowania funkcjonowania rodziny chłopskiej na przełomie średniowiecza i nowożytności*

10:15-10:35 Krzysztof Boroda (UwB) – *Gospodarstwo domowe szlachty zagrodowej na Mazowszu płockim w XVI wieku*

10:40-11:10 **przerwa na kawę**

11:15-11:35 Mikołaj Szołtysek (AP Słupsk) – *Żyjąc razem, mieszkając osobno – chłopskie gospodarstwo domowe na ziemiach XVIII-wiecznej Polski. Inercja i dynamizm, mity i rzeczywistość*

11:40-12:00 Krzysztof Mikulski (UMK) – *Rodzinne mikroświaty w nurcie życia miejskiego Polski przedrozbiorowej*

12:05-12:25 Konrad Wnęk (UJ) – *Socjotopografia rodzin krakowskich w końcu XVIII wieku*

12:30-13:00 **dyskusja**

13:00-15:00 **przerwa**

15:00-15:20 Anna Michałowska-Mycielska (UW) – *Rodzina żydowska i jej gospodarstwo domowe u schyłku Rzeczypospolitej szlacheckiej*

15:25-15:45 Łukasz Lubicz-Łapiński (UwB) – *Rodzina drobnoszlachecka w XVI-XIX wieku*

15:50-16:10 Radosław Poniat (UwB) – *Służba domowa na ziemiach polskich w epoce pre- i industrialnej*

16:15-16:35 Lidia Zyblikiewicz (UJ) – *Rodzina krakowska w czasach Franciszka Józefa*

16:40-17:00 **przerwa na kawę**

17:05-17:25 Jadwiga Hoff (URz) – *Wzorce obyczajowe zachowań rodzinnych w XIX i pierwszej połowie XX wieku*

17:30-17:50 Krzysztof Zamorski (UJ) – *Modele płodności a postawy innowacyjne społeczeństwa w dobie industrializacji ziem polskich na przełomie XIX i XX wieku*

17:55-18:15 Regina Renz (UJK) – *Gospodarstwo domowe i życie rodzinne w środowisku małomiasteczkowym międzywojennym Kielecczyzny*

18:20-18:40 Sławomir Górzyński (DiG, Warszawa) – *Rodzina magnacko-arystokratyczna w Galicji przełomu XVIII i XIX wieku – ciągłość czy zmiana?*

18:45-19:05 Katarzyna Sierakowska (IH PAN) – *Rodzina robotnicza na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. do 1939 r.*

19:10-19:30 Anna Zapalec (UPKEN Kraków) – *Dezintegracja rodzin polskich w latach II wojny światowej*

od 19:30 **dyskusja**

9. Biografistyka: *Europa w polskiej myśli politycznej XX wieku*

Organizatorzy: Marian Marek Drozdowski (Warszawa), Edward Czapiewski (UWr); koordynator: Roman Jurkowski (UWM)

9:00-9:20 Marian Marek Drozdowski (Warszawa) – *Europa w poglądach Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego i Leszka Balcerowicza*

9:25-9:45 Włodzimierz Suleja (DSW) – *Europa w poglądach Józefa Piłsudskiego*

9:50-10:10 Teresa Kulak (UWr) – *Europa w poglądach Wojciecha Korfantego*

10:15-10:35 Michał Śliwa (AP Kraków) – *Europa w poglądach przywódców PPS*

10:40-11:10 **przerwa na kawę**

11:15-11:35 Zofia Chyra-Rolicz (Spółdzielczy Instytut Naukowy, Warszawa) – *Europa w poglądach polskich kooperatystów*

11:40-12:00 Jerzy Jaruzelski (UW) – *Europa w poglądach polskich konserwatystów*

12:05-12:25 Krzysztof Kawalec (UWr) – *Europa w poglądach Romana Dmowskiego*

12:30-13:00 **dyskusja**

13:00-15:00 **przerwa**

15:00-15:20 Janusz Gmitruk (Zakład Historii Ruchu Ludowego, Warszawa) – *Europa w poglądach przywódców ruchu ludowego*

15:25-15:45 Tadeusz Kisielewski (UAM) – *Europa w poglądach generała Władysława Sikorskiego*

15:50-16:10 Jerzy Kirszak (IPN Wr) – *Europa w poglądach generała Kazimierza Sosnkowskiego*

16:15-16:35 Adam Suchoński (UO) – *Unia europejska w polskich podręcznikach szkolnych*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Andrzej Friszke (ISP PAN) – *Wizja Europy w poglądach przywódców Polskiego Państwa Podziemnego*

17:30-18:00 dyskusja

18:05-18:15 Wojciech Roszkowski (ISP PAN) – *Podsumowanie dyskusji*

10. Historia myśli społecznej i politycznej: *Socjologia historyczna światopoglądów politycznych*

Organizatorzy: Janusz Gocłowski (UWr), Michał Bohun (UJ), Agnieszka Kolasa-Nowak (UMCS); koordynator: Bogdan Radzicki (UWM)

9:00-13:00 Panel dyskusyjny

11. Historia gospodarcza: *Między zacofaniem a modernizacją. Społeczno-gospodarcze problemy ziem polskich na przestrzeni wieków*

Organizatorzy: Elżbieta Kościk (UWr), Jędrzej Chumiński (UEWr), Wojciech Morawski (SGH); koordynator: Paweł Letko (UWM)

9:00-10:35 **Panel I: Dyskurs modernizacyjny: moderator Marek Cetwiński (AJD)**

Marek Cetwiński (AJD) – *Problemy modernizacji w historiografii polskiej*

Wojciech Morawski (SGH) – *Między naśladownictwem a zaściankowością. Recepcja obcych wzorów w rozwoju gospodarczym Polski*

Janusz Kaliński (UwB) – *Przyspieszenia wzrostu w dziejach gospodarczych Polski*

Andrzej Pieczewski (UŁ) – *Integracja międzynarodowa jako gwarant suwerenności i rozwoju gospodarczego Polski na przestrzeni wieków. Koncepcje i praktyka*

Przemysław Pluciński (UAM) – *Modernizacja w kontekście socjologii Wallersteinowskiej*

Piotr Badyna (UWr) – *Próby modernizacji polskiej myśli rolniczej w XVIII stuleciu*

Krzysztof Popiński (UE we Wrocławiu) – *Polskie szkolnictwo wyższe w procesie modernizacyjnym w kraju przed i po 1989 r.*

Dariusz Grala (UAM) – *Przełamanie barier rozwojowych. Na czym polega doniosłość transformacji od socjalizmu typu radzieckiego do systemu rynkowego w Polsce przełomu XX i XXI w.*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-13:00 **Panel II: Społeczny wymiar modernizacji: moderator Edward Włodarczyk (US)**

Bartosz Walicki (SGH) – *Miasta garnizonowe w okresie zaborów*

Tadeusz Janicki (UAM) – *Idea „trzeciej drogi". Wizje modernizacji społeczno - gospodarczej w koncepcjach polskich agrarystów 1934-1945*

Cecylia Leszczyńska (UW) – *Relacje gospodarcze Polska - świat w okresie międzywojennym w świetle danych bilansu płatniczego*

Tomasz Głowiński (UWr) – *Pieniądz i niepodległość. Polska bankowość emisyjna w I połowie XX w.*

Anna Jarosz (SGH) – *Ustawa scaleniowa 1933. Próba ujednolicenia systemu ubezpieczeń społecznych w II RP*

Piotr Koryś, Maciej Tymiński (UW) – *Patologie życia gospodarczego w postkomunistycznej Polsce – dziedzictwo komunizmu?*

Grzegorz Miernik (UJK) – *Peerelowska bieda jako wyznacznik postaw i zachowań społecznych*

Bogusław Tracz (IPN Katowice) – *Współzawodnictwo pracy na Górnym Śląsku – fragment totalitarnej rzeczywistości*

Emilia Konopska-Struś (UE we Wrocławiu) – *Ekonomiczne i prawne warunki funkcjonowania rzemiosła w Polsce (1945-1989)*

Małgorzata Hełpa-Słodowa (UE w Poznaniu) – *Regionalne zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne polskiej wsi – uwarunkowania, skala, charakter*

Sylwia Straszak-Chandoha (UE we Wrocławiu) – *Koncepcje agrarne Wincentego Stysia*

Marian Zalesko (UB) – *Przeobrażenia w sektorze rolnym w Polsce w okresie transformacji gospodarczej*

Barbara Techmańska (UWr) – *Oświata dorosłych i pracujących jako wsparcie dla procesów uprzemysławiania (na przykładzie LGOM)*

Łucja Lisiecka (UW) – *Ministrowie gospodarki II Rzeczypospolitej – drogi kariery*

12:30-13:00 dyskusja

15:00-16:40 **Panel III: Lokalny wymiar modernizacji: moderator Wojciech Morawski (SGH)**

Kazimierz Kuciński (SGH) – *Granice zaborcze we współczesnej strukturze przestrzennej gospodarki Polski*

Janusz Skodlarski (UŁ) – *Gospodarka Królestwa Polskiego. Postęp i bariery*

Edward Włodarczyk (US) – *Modernizacja handlu i gospodarki morskiej portów bałtyckich w XIX w.*

Marek Zawadka (IŚ Opole) – *Powstawanie regionów przemysłowych w Polsce jako proces modernizacji społecznej*

Roman Macyra (UAM) – *Konkurencyjność wielkopolskiej gospodarki względem innych regionów Polski na progu procesu transformacji. Doświadczenia historyczne*

Adam Czmuchowski (UE we Wrocławiu) – *Rola specjalistów zagranicznych w organizacji przemysłu górniczego i hutniczego w Staropolskim Okręgu Przemysłowym*

Krzysztof Broński (UE w Krakowie) – *Galicja wobec wyzwań nowoczesności (w dobie autonomii)*

Piotr Franaszek (UJ) – *Między nowoczesnością a zacofaniem. Rola przemysłu naftowego w modernizacji gospodarki i społeczeństwa Galicji na przełomie XIX i XX w.*

Elżbieta Adamczyk (UJ) – *Modernizacja gospodarki komunalnej Krakowa w drugiej połowie XIX wieku. Szanse i bariery poprawy jakości życia w mieście*

Regina Pacanowska (UAM) – *Rola władz samorządowych w przeobrażeniach społeczno-gospodarczych Polski międzywojennej*

Robert Raczyński (Lubin) – *Działania samorządu terytorialnego na rzecz modernizacji gospodarki komunalnej (na przykładzie miasta Lubina)*

Radosław Gaziński (USz) – *Odbudowa demograficzna wsi zachodniopomorskiej po wojnie siedmioletniej*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-19:00 **Panel IV: Problem modernizacji w badaniach nad PRL: moderator: Janusz Kaliński (UwB)**

Elżbieta Kościk (UWr) – *Przemiany struktury społeczno-zawodowej mieszkańców PRL*

Łukasz Dwilewicz (SGH) – *Wizje modernizacji w początkach epoki gierkowskiej*

Zygmunt Woźniczka (UŚ) – *Praca przymusowa w Polsce w dobie stalinizmu 1945-1956*

Bogusław Marks (UŁ) – *Współpraca naukowo-techniczna Polski w ramach RWPG a problem modernizacji gospodarki w okresie Planu Sześcioletniego (1950-1955)*

Bartosz Stefańczyk (SGH)– *„Otwarta granica" PRL–NRD 1972-1980*

Jacek Luszniewicz (SGH) – *Wizje reformy gospodarczej w koncepcjach pierwszej „Solidarności" 1980-1981*

Dariusz Jarosz (UW) – *Polaków drogi do mieszkania 1918-1989*

Sławomir Kamosiński (UKW w Bydgoszczy) – *Modernizacja oparta na „strategii doganiania". Polski przemysł w latach 1950-1989 a import i eksport myśli technicznej*

Łukasz Paprotny (SGH) – *Alokacja przestrzenna inwestycji przemysłowych PRL*

Jędrzej Chumiński (UE we Wrocławiu) – *Mentalne bariery rozwoju gospodarczego PRL (na przykładzie pracowników przemysłu)*

18:45-19:05 dyskusja

12. Historia edukacji: *Największe wyzwania edukacyjne od średniowiecza do współczesności*

Organizatorzy: Władysława Szulakiewicz (UMK), Karol Poznański (APS Warszawa); koordynator: Andrzej Szmyt (UWM)

9:00-9:20 Wprowadzenie do dyskusji – Karol Poznański (APS), Władysława Szulakiewicz (UMK)

Dzieje szkolnictwa

9:25-9:45 Dorota Żołądź-Strzelczyk (UAM) – *Szkolnictwo różnowiercze w Wielkopolsce*

9:50-10:10 Jerzy Kochanowicz (DSW) – *Bezpłatność jezuickich uniwersytetów jako przyczyna sporów z Akademią Krakowską*

10:15-10:35 Julian Dybiec (UJ) – *Idea uniwersytetu w polskiej humanistyce XX wieku*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Roman Tomaszewski (AP Słupsk) – *Koncepcja uczelni wojskowej w Polsce XX wieku (między edukacyjną autarkią a otwarciem)*

11:40-12:00 Grzegorz Michalski (UŁ) – *Oświatowa i edukacyjna działalność inspektorów szkół średnich*

12:05-12:25 Stefania Walasek (UWr) – *Unifikacja szkolnictwa Kresów Północnych po 1922 roku*

12:30-13:00 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

Z historii teorii pedagogicznej

15:00-15:20 Jan Krukowski (AP Kraków), Jan Ryś (AP Kraków) – *Wkład krakowskiego środowiska w rozwój teorii i praktyki nauczania (XV-XVI wieku)*

15:25-15:45 Iwonna Michalska (UŁ) – *Działalność Naukowego Towarzystwa Naukowego (1928-1958) na rzecz rozwoju nauk o wychowaniu*

15:50-16:10 Agnieszka Wałęga (UMK) – *Od seminariów nauczycielskich do wyższych uczelni – ewolucja koncepcji polskich podręczników do historii wychowania*

16:15-16:35 Joanna Falkowska (UMK) – *Wychowanie narodowe jako wyzwanie dla pedagogiki*

16:40-17:00 przerwa na kawę

Z historii środowisk edukacyjnych

17:05-17:25 Adam Massalski (UJK), Ewa Kula (UJK) – *Nauczyciele i wybitni uczniowie szkół ziemi kielecko-radomskiej (1815–1915)*

17:30-17:50 Krzysztof Jakubiak (UG), Wiesław Jamrożek (UAM) – *Rodzina jako środowisko wychowawcze na przełomie XIX i XX wieku*

od 17:55 dyskusja

13. Geografia historyczna: *Źródła kartograficzne i możliwości ich wykorzystania w pracach nad geografią historyczną dawnej Rzeczpospolitej*

Organizatorzy: Stanisław Alexandrowicz (UMK), Krzysztof Chłapowski (IH PAN); koordynator: Piotr Grabowski (Olsztyn)

15:00-15:20 Stanisław Alexandrowicz (UMK) – *Wprowadzenie do problematyki*

15:25-15:45 Henryk Rutkowski (IH PAN) – *Źródła kartograficzne do przebiegu dróg w Polsce Środkowej w XVI-XVIII wieku*

15:50-16:10 Tomasz Naruszewicz (UwB) – *Wpływ osadnictwa dorzecza Dowspudy (Rospudy) na przemiany środowiska do końca XVIII wieku*

16:15-16:35 Józef Maroszek (UwB) – *Opisy parafii diecezji wileńskiej z 1784 r. jako źródło wiedzy o środowisku kulturowym Wielkiego Księstwa Litewskiego i Podlasia*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Piotr Grabowski (Olsztyn) – *Geograficzny obraz historyczny Warmii w pracach włoskich i francuskich kartografów w XVII wieku*

17:30-17:50 dyskusja

14. Kongres towarzystw regionalnych i lokalnych – Lidzbark Warmiński

Organizatorzy: Edward Włodarczyk (US), Zdzisław Noga (UPKEN); koordynator: Mirosław Hoffman (UWM)

10:30-10:50 Krzysztof Mikulski (Prezes PTH) – *Wprowadzenie*

I. *Próba podsumowania dorobku*

10:55-11:15 Henryk Samsonowicz (UW) – *Monografie regionalne i lokalne w Polsce powojennej*

11:20-11:40 Feliks Kiryk (UPKEN) – *Blaski i cienie redaktora monografii regionalnej*

11:45-12:05 Andrzej Groth (AP Słupsk) – *Wydawnictwa regionalne z obszaru dawnych Prus Królewskich*

12:10-12:30 Ryszard Szczygieł (UMCS) – *Polskie Towarzystwo Historyczne a towarzystwa regionalne po II wojnie światowej*

12:35-12:55 Włodzimierz Stępiński (UŚ) – *Niemiecka Landesgeschichte a polskie badania regionalne*

13:00-14:00 przerwa

II. *Spojrzenie w przyszłość*

14:00-14:20 Robert Traba (CBH PAN – Berlin) – *Modele monografii lokalnej i regionalnej*

14:25-14:45 Wystąpienia przedstawicieli towarzystw regionalnych i dyskusja

od 14:50 dyskusja

15. Stan i perspektywy badań nad historią Słowiańszczyzny

Organizator: Krzysztof Makowski (UAM); koordynator: Łukasz Fafiński (UWM)

09:00-13:00 Panel dyskusyjny:

1. Średniowiecze – Andrzej Janeczek, IAiE PAN, Monika Saczyńska (IAiE PAN)
2. Wczesne czasy nowożytne – Ryszard Szczygiel (UMCS), Oleg Łatyszonek (UwB)
3. Wiek XIX – Antoni Cetnarowicz (UJ), Sławomir Kalembka (UMK)
4. Wiek XX i XXI – Joanna Gierowska-Kałłaur (IH PAN)

16. Historia prasy: *Prasa jako źródło historyczne*
Organizator: Edward Włodarczyk (US); koordynator: Magdalena Żmijkowska (UWM)

15:00-15:20 Bogdan Łukaszewicz (UWM) – *Prasa lokalna jako źródło do dziejów przemian na Warmii i Mazurach po 1989 roku*

15:25-15:45 Andrzej Romanow (US) – *Prasa jako źródło do dziejów Pomorza w XIX wieku*

15:50-16:10 Jarosław Kłaczkow (UMK) – *Prasa protestancka Polski międzywojennej jako źródło do dziejów Kościoła*

16:15-16:35 Joanna Nowosielska-Sobel (UWr) – *Prasa jako źródło do dziejów kultury na Śląsku w dwudziestoleciu międzywojennym*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Adam Makowski (UŚ) – *Prasa regionalna jako źródło do dziejów PRL*

od 17:30 dyskusja

17. Historia parlamentaryzmu: *System parlamentarny Rzeczypospolitej doby nowożytnej*
Organizator: Tomasz Kempa (UMK); koordynator: Andrzej Korytko (UWM)

15:00-15:20 Jolanta Choińska-Mika (UW) – *Parlament jako droga integracji politycznej*

15:25-15:45 Robert Kołodziej (UWr) – *Parlamentaryzm szlachecki w Rzeczypospolitej XVI–XVII wieku. Stan badań i postulaty*

15:50-16:10 Michał Zwierzykowski (UAM) – *Sejm i sejmiki Rzeczypospolitej w XVIII wieku. Stan badań i postulaty badawcze*

16:15-16:35 Andrzej Korytko (UWM) – *Stan badań nad senatem I Rzeczypospolitej*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Andrzej Zakrzewski (UW) – *Osiągnięcia i problemy badań nad parlamentaryzmem Wielkiego Księstwa Litewskiego*

17:30-17:50 Edward Mierzwa (UJK) – *Instytut Badań nad Parlamentaryzmem – plany i zamierzenia naukowe*

17:55-18:15 Katarzyna Bucholc-Srogosz (AJD) – *Stan badań nad polskim parlamentaryzmem doby rządów Rady Nieustającej. Potrzeba podjęcia szerszych badań nad funkcjonowaniem stronnictwa królewskiego*

od 18:20 dyskusja

18. Metodologia historii: *Historia historiografii. Filozoficzne i pragmatyczne wymiary myślenia historycznego*
Organizatorzy: Jan Pomorski (SWPS Warszawa), Wojciech Wrzosek (UAM); koordynator: Kazimierz Grążawski (UWM)

9:00-9:20 Grzegorz Dominiak (WSG Bydgoszcz) – *O metafizycznym ufundowaniu historii słów kilka*

9:25-9:45 Wojciech Wrzosek (UAM) – *Realizm jako podstawa intersubiektywnego porozumienia się historyków*

9:50-10:10 Ewa Solska (UMCS) – *Po co nam filozofia historii? Analityczność jako kategoria racjonalizacji dyskursu*

10:15-10:35 Maria Solarska (UAM) – *Historia jako myślenie krytyczne*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Cezary Rzęchowski (Kraków) – *Struktura ontyczna historyczności*

11:40-12:00 Wiktor Werner (UAM) – *Homo oeconomicus versus człowiek historyczny w refleksji teoretycznej austriackiej szkoły ekonomicznej*

12:05-12:25 Jan Pomorski (SWPS Warszawa) – *Wokół heurystyki i hermeneutyki historycznej. O kulturze metodologicznej badaczy naszych dziejów najnowszych*

12:30-13:00 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

15:00-15:20 Bożena Płonka-Syroka (IEiA Wrocław) – *Społeczno-kulturowe uwarunkowania XX-wiecznej historiografii nauki*

15:25-15:45 Jaromir Jeszke (Poznań/Warszawa) – *Między historiografią nauki a kulturą środowisk badaczy. Rzecz o formach dialogu z przeszłością w środowiskach naukowych*

15:50-16:10 Anna Ziębińska-Witek (UMCS) – *Między tekstem a spektaklem, czyli historia w muzeach*

16:15-16:35 Karolina Polasik-Wrzosek (UAM) – *Antropologia historyczna jako badanie pamięci kulturowej*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Dariusz Łukasiewicz (PAN Poznań) – *Religia jako ważny składnik pamięci historycznej*

17:30-17:50 Hubert Łaszkiewicz (UMCS) – *Słowo-dzieło-myśl. Jak czytać i jak rozumieć teksty źródłowe*

od 17:55 dyskusja

19. Historia nauki: *Popularyzacja nauki w ujęciu historycznym*

Organizator: Jarosław Włodarczyk (IHN PAN); koordynator: Jacek Antoniewicz (UWM)

15:00-15:20 Jan Piskurewicz (IHN PAN/UKSW) – *Popularyzacja nauki polskiej w Europie przez emigrantów po powstaniu styczniowym jako forma walki o niepodległość i tożsamość kulturową – przypadek Artura Wołyńskiego*

15:25-15:45 Magdalena Sośnierz (UMCS) – *Jan Jędrzejewicz (1835-1887) jako popularyzator nauki*

15:50-16:10 Małgorzata Gorczyńska (UMCS) – *„Kalendarz Lubelski" w latach 1958-1970*

16:15-16:35 Jarosław Włodarczyk (IHN PAN/UMCS) – *Międzynarodowy projekt „Science Communication in 20th Century. A Comparative History of Western and Eastern Europe"*

16:40-17:00 przerwa na kawę

od 17:05 dyskusja

17 września 2009 roku (czwartek)

10:00-11:30 Nadanie doktoratu honoris causa Prof. Januszowi Małłkowi
(Hala Sportowa, ul. Prawocheńskiego 7)

11:30-12:45 przerwa na kawę

13:00-15:00 Uroczysta inauguracja
XVIII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich
(Hala Sportowa, ul. Prawocheńskiego 7)

Wystąpienie Prezesa PTH – Krzysztofa Mikulskiego

Wystąpienie Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Zjazdu – Norberta Kasparka

Wystąpienie Prezydenta Rzeczpospolitej Polskiej – Lecha Kaczyńskiego

Wystąpienie Rektora Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – Józefa Górniewicza

Wykłady inauguracyjne:
Andrzej Chwalba – *Historyk w debacie publicznej. Kapłan czy sługa?*
Tomasz Jasiński – *Początki Polski w nowym świetle*

15:00-15:30 **Otwarcie Alei – Dęby Pamięci** (Górka Kortowska)

15:00-17:00 **przerwa**

16:00-17:00 **Spotkanie z Minister Edukacji Narodowej Katarzyną Hall i Henrykiem Samsonowiczem**
(Aula Biblioteki Uniwersyteckiej, ul. Oczapowskiego 12 B)

16:00-19:00 **Obrady sympozjów**
(Budynki: Biblioteki Uniwersyteckiej, Centrum Konferencyjnego, ul. Dybowskiego 11 oraz Centrum Nauk Humanistycznych, ul. K. Obitza 1)

I. Sesja. Europa u źródeł

4. Sympozjum: *Kościoły chrześcijańskie*

Organizator: Kazimierz Ilski (UAM); koordynator: Stanisław Gajewski (UWM)

16:00-16:20 Anna Kotłowska (UAM) – *Narodziny nowej historiografii. Kronika uniwersalna i historia kościelna*

16:25-16:45 Przemysław Nehring (UMK) – *Pisma apologetyczne i polemiczne jako źródło historiografii łacińskiej*

16:50-17:10 Sławomir Bralewski (UŁ) – *Zgromadzenie biskupów jako instrumenta unitas religionis w ręku cesarzy w IV–VIII wieku*

17:15-17:35 Michał Stachura (UJ) – *Problem jedności Kościoła. Schizma i herezja w późnej starożytności*

17:40-18:00 Jacek Wiewiórowski (UAM) – *Późnoantyczne kodyfikacje prawa rzymskiego – próba uporządkowania stosunków w ziemskiej oikumene*

18:05-18:25 Rafał Witkowski (UAM) – *Życie zakonne w mieście średniowiecznym*

18:30-18:50 Andrzej Wałkówski (UWM) – *Działalność klasztornego skryptorium jako wyraz postaw intelektualnych i duchowych zakonników*

od 18:55 **dyskusja**

II. Sesja. U źródeł tożsamości

4. Sympozjum: *Świadomość regionalna i narodowa w rozwoju historycznym w Prusach Krzyżackich/Książęcych/Wschodnich/na Warmii i Mazurach*

Organizatorzy: Grzegorz Jasiński i Grzegorz Białuński (UWM);
koordynatorzy: Dominik Krysiak i Monika Krogulska-Krysiak (UWM)

16:00-16:20 Jerzy Łapo (Muzeum Kultury Ludowej, Węgorzewo) – *„Widoczny znak". Tożsamość mieszkańców Mazur w XIX i XX stuleciu w świetle upamiętnień poległych w wojnach prowadzonych przez Prusy i Niemcy*

16:25-16:45 Andrzej Sakson (IZ Poznań) – *Przemiany tożsamości regionalnej współczesnych mieszkańców byłych Prus Wschodnich*

16:50-17:10 Wojciech Łukowski (UW) – *„Mieszkańcy Mazur" czy „Nowi Mazurzy". Historyczne uwarunkowania i współczesne treści tożsamości regionalnej na Mazurach*

17:15-17:35 Alicja Dobrosielska (UWM) – *Pamięć i tożsamość – Prusowie wobec zmiany kulturowej*

17:40-18:00 Jerzy Kiełbik (OBN Olsztyn) – *Źródła tożsamości warmińskiej w epoce nowożytnej*

18:05-18:25 Tomasz Chrzanowski (OBN Olsztyn) – *Ziemie wschodniopruskie i ich dzieje w publikacjach nauczycieli gimnazjów prowincji Prusy Wschodnie w XIX wieku*

18:30-18:55 Janusz Jasiński (IH PAN) – *Wspólny portret Polaków na Warmii i Mazurach w XIX wieku?*

od 19:00 **dyskusja**

III. Sesja. Nauki dające poznać źródła

1. Sympozjum: *Historyk wobec źródeł. Historiografia klasyczna i nowe propozycje metodologiczne*

Organizator: Jan Szymczak (UŁ); koordynator: Irena Makarczyk (UWM)

16:00-16:20 Wprowadzenie: Rafał Stobiecki (UŁ)

W kręgu teorii

16:25-16:45 Jolanta Kolbuszewska (UŁ) – *Koncepcja źródła w XIX-wiecznej historiografii klasycznej*

16:50-17:10 Wojciech Wrzosek (UAM) – *Źródło historyczne jako alibi historyka*

17:15-17:35 Tomasz Pawelec (UŚ) – *Podstawy źródłowe psychohistorii*

17:40-18:00 Marek Woźniak (UMCS) – *Kiedy pamięć staje się źródłem historycznym. Historycy wobec tradycji ustnej*

18:05-18:25 Piotr Witek (UMCS) – *Historia zamknięta w kadrze. Audiowizualna koncepcja źródła historycznego*

18:30-18:55 Maciej Bugajewski (UAM) – *Świadectwo i archiwum - dwie kategorie refleksji nad źródłem historycznym?*

od 19:00 dyskusja

IV. Sesja. Nauczanie historii jako wycieczka do źródeł

1. Sympozjum: *Historia w reformowanej szkole w 1999 r. i 2009 r.*

Organizator: Grażyna Pańko (UWr); koordynatorzy: Janusz Gołota (UWM), Marek Pacholec (UWM)

17:05-17:25 Grażyna Pańko (UWr), Józef Biłyj (UWr) – *Nauczanie i uczenie się historii i wiedzy o społeczeństwie w reformowanej szkole podstawowej*

17:30-17:50 Anna Chochowska, Joanna Łaźniowska, Joanna Wojdon (UWr) – *Nauczanie i uczenie się historii w reformowanym gimnazjum*

17:55-18:15 Izabela Koziej, Barbara Techmańska (UWr) – *Nauczanie i uczenie się historii w liceach ogólnokształcących i profilowanych*

18:20-18:40 Jacek Piotrowski (UWr), Ewa Jarmakowicz, Barbara Techmańska (UWr), Małgorzata Skotnicka, Teresa Strzelecka – *Nauczanie i uczenie się wiedzy o społeczeństwie w reformowanym gimnazjum i liceum ogólnokształcącym i profilowanym*

od 18:40 dyskusja

V. Sesja. U źródeł przemian społeczności polonijnych

1. Sympozjum: *Pomagali czy tylko trwali. Znaczenie emigracji politycznej*

Organizatorzy: Tadeusz Radzik (UMCS), Anna Siwik (AGH); koordynator: Barbara Krysztopa-Czupryńska (UWM)

16:00-16:20 Tadeusz Radzik (UMCS) – *Dla siebie czy dla Kraju? Społeczne uwarunkowania aktywności politycznej emigracji*

16:25-16:45 Tadeusz Wolsza (IH PAN) – *Rząd bez władzy*

16:50-17:10 Anna Siwik (AGH) – *Emigracyjna wizja socjalizmu*

17:15-17:35 Stanisław Kilian (UPKEN) – *Wizja suwerennej Polski i jej miejsca w Europie w myśli politycznej emigracyjnych narodowców*

17:40-18:00 Rafał Habielski (IBL PAN) – *Emigracyjne spory o Polskę*

od 18:40 dyskusja

II. Sesja. U źródeł tożsamości

1. Sympozjum: *Tożsamość narodowa i pamięć. W poszukiwaniu nowego paradygmatu w badaniach historycznych*

Organizatorzy: Robert Traba (CBH PAN Berlin), Hans Hennig Hahn (Oldenburg); koordynator: Kornelia Konczal (CBH PAN Berlin)

od 16:00 Hans Henning Hahn (Oldenburg), Robert Traba (CBH PAN Berlin) – *Po co nam historia drugiego stopnia w badaniach dziejów narodowych i stosunków bilateralnych (wprowadzenie do dyskusji)*

Kornelia Kończal – *Europejskie doświadczenia z historią drugiego stopnia. Transfer metodologii czy rozmowa głuchych?*

Kornelia Kończal, Maciej Górny – *Jak powstają polsko-niemieckie miejsca pamięci*

Dyskusja panelowa: *Naród i pamięć. Czym historyk powinien się interesować?*
moderacja – Robert Traba (CBH PAN Berlin)

Andrzej Mencwel, Michael G. Müller, Hubert Orłowski

Dyskusja podsumowująca

18 września 2009 roku (piątek)

I. Sesja. Europa u źródeł

3. Panel dyskusyjny: *Średniowieczne korzenie uniwersytetów i nauki w środkowej i środkowowschodniej Europie*

Organizatorzy: Krzysztof Ożóg (UJ), Krzysztof Stopka (UJ); koordynator: Tomasz Gajownik (UWM)

9:00-13:00 Elżbieta Jung (UŁ), Mikołaj Olszewski (IFiS PAN), Włodzimierz Zega (IFiS PAN), Dagmara Wójcik (UJ), Jacek Soszyński (UW), Maciej Zdanek (IH PAN), Krzysztof kaczmarek (UAM)

II. Sesja. U źródeł tożsamości

2. Sympozjum: *Średniowieczne miejsca pamięci w kształtowaniu tożsamości narodowej*

Organizator: Jan Maria Piskorski (US); koordynatorzy: Dariusz Radziwiłłowicz (UWM), Wiesław Łach (UWM)

A) Bitwa pod Grunwaldem w kształtowaniu tożsamości narodowej Litwinów, Polaków i innych

9:00-9:20 Stefan Kwiatkowski (US) – *Pamięć, żałoba, pojednanie. Bitwa grunwaldzka jako wstrząs w mentalności jej uczestników*

9:25-9:45 Sven Ekdahl (Göteborg/Berlin) – *Dyplomacja i werbowanie żołnierzy zaciężnych w czerwcu 1410 r. W przededniu bitwy grunwaldzkiej*

9:50-10:10 Paweł Żmudzki (UW) – *Jak opisać bitwę? Poemat Jana z Wiślicy i inne opowieści o Grunwaldzie na tle historiografii średniowiecznej*

10:15-10:35 Stefan Dyroff (Berno) – *Grunwald w historiografii i tradycja niemieckiej i polskiej*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Rimvydas Petrauskas (Wilno) – *Grunwaldu „życie pośmiertne" w okresie od XV do XX wieku w historiografii i tradycji litewskiej, białoruskiej i rosyjskiej*

B) Inne mitotwórcze bitwy i wojny europejskiego średniowiecza

11:40-12:00 José M. Faraldo (Madryd) – *Villalar 1521 r.*

12:05-12:25 Fiona Watson (Stirling) – *Bitwa pod Bannockburn 1314 r.*

12:30-13:00 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

B) Inne mitotwórcze bitwy i wojny europejskiego średniowiecza

15:00-15:20 Andrzej Furier (US) – *Bitwa pod Digori 1121 r. i wojny gruzińsko-tureckie za Dawida IV Budowniczego*

15:25-15:45 Xavier Hélary (Paris IV) – *Oblężenie Orleanu 1428/29 r. i wojna stuletnia*

15:50-16:10 Wojciech Iwańczak (UJK) – *Wojny husyckie w kształtowaniu tożsamości narodowej Czechów*

16:15-16:35 Adrienne Körmendy (Budapeszt-Warszawa) – *Mohacz 1526 r.*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Jukka Korpela (Joensuu) – *Bitwa na jeziorze Pejpus 1242 r.*

17:30-17:50 Paweł Migdalski (US) – *Bitwa pod Lyrskov 1044 r.*

17:55-18:15 Marko Šuica (Belgrad) – *Bitwa na Kosowym Polu 1389 r.*

18:20-18:40 Przemysław Urbańczyk (IAiE PAN) – *Bitwa pod Stiklestad 1030 r.*

od 18:45 dyskusja

III. Sesja. Nauki dające poznać źródła

1. Sympozjum: *Historyk wobec źródeł. Historiografia klasyczna i nowe propozycje metodologiczne*

Organizator: Jan Szymczak (UŁ); koordynator: Irena Makarczyk (UWM)

W kręgu praktyki dziejopisarskiej

9:00-9:20 Andrzej Wierzbicki (IH PAN) – *A gdy źródeł zabraknie? Z dziejów marksistowskiej metodologii historii w PRL*

9:25-9:45 Andrzej Paczkowski (ISP PAN) – *Kategorie źródeł do badań nad historią najnowszą i sposoby ich eksploatowania*

9:50-10:10 Marcin Kula (UW) – *Najszczersze ze szczerych? Kilka refleksji o wartości źródłowej tekstów prywatnych*

10:15-10:35 Krzysztof Zamorski (UJ) – *Semantyka liczby jako źródła historycznego w badaniach demograficznych*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Ewa Domańska (UAM) – *Vestigia: materialność przeszłości*

11:40-12:00 Małgorzata Bracha (UJK) – *Historyk wobec pamiątek przeszłości. W kontekście badań nad powstaniem styczniowym*

12:05-12:25 Bożena Płonka-Syroka (UWr) – *Nowe źródła w badaniach z historii medycyny*

12:30-13:00 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

IV. Sesja. Nauczanie historii jako wycieczka do źródeł

2. Sympozjum: *Źródła w edukacji historycznej*

Organizator: Stanisław Roszak (UMK); koordynatorzy: Janusz Gołota (UWM), Marek Pacholec (UWM)

9:00-9:20 Wojciech Piasek (UMK), Danuta Konieczka-Śliwińska (UAM) – *Pojęcie źródła historycznego w filozofii i dydaktyce historii*

9:25-9:45 Maria Jadczak (TODMiDN), Anna Paner (UG) – *Znaczenie i rola źródeł w warsztacie historyka, w koncepcjach dydaktycznych i w praktyce szkolnej*

9:50-10:10 Adam Kucharski (UMK), Małgorzata Strzelecka (UMK) – *Udostępnianie źródeł i sposoby prezentacji:*
– edukacyjne funkcje instytucji – muzeum, biblioteka, archiwum;
– zbiory tekstów źródłowych i tekstów kultury a edycje źródłowe;
– źródła w podręcznikach

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Teresa Maresz (UKW) – *Znaczenie źródeł w realizacji celów dydaktycznych i standardów egzaminacyjnych*

11:40-12:00 Barbara Kubis (UO) – *Źródła domowe i osobiste w edukacji historycznej*

12:10-12:40 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

V. Sesja. U źródeł przemian społeczności polonijnych

2. Sympozjum: *Utrzymywali polskość. Dla kogo? Przemiany kulturowe społeczności polskich w krajach osiedlenia*

Organizatorzy: Zenon Jasiński (UO), Adam Walaszek (UJ); koordynator: Barbara Krysztopa-Czupryńska (UWM)

9:00-9:20 Kazimierz Dopierała (UAM) – *Stan i uwarunkowania oświaty polonijnej, a zachowanie tożsamości narodowej i kulturowej*

9:25-9:45 Adam Walaszek (UJ) – *Wymiary i oblicza polskiej kultury na obczyźnie. Kultura polska czy polonijna*

9:50-10:10 Wiesława Piątkowska (UO) – *Media polonijne – źródło informacji czy kreator tożsamości kulturowej i narodowej?*

10:15-10:35 Zenon Jasiński (UO) – *Oświata i kultura polonijna a koncepcje wielokulturowości w krajach osiedlenia*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Bogdan Cimała (UO), A. Kalczyńska (UO) – *Między hermetyzacją a otwarciem polonijnych organizacji kulturalno-oświatowych*

od 11:40 dyskusja

13:00-15:00 przerwa

I. Sesja. Europa u źródeł

2. Sympozjum: *Miasta europejskie, gospodarka rynkowa (instytucje, społeczeństwo, państwo)*

Organizatorzy: Adam Manikowski (IH PAN), Edmund Kizik (UG); koordynator: Jan Gancewski (UWM)

15:00-15:20 Wiesław Długokęcki (UG) – *Konsumpcja luksusowa na dworze wielkiego mistrza na początku XV wieku*

15:25-15:45 Anna Kalinowska (UW), Agnieszka Gajewska (UW) – *Wyspiarskie odmienności. Właściwości rozwoju modelu konsumpcyjnego w Anglii w XVI-XVIII wieku*

15:50-16:10 Dariusz Kołodziejczyk (UW) – *Chrześcijański i muzułmański model konsumpcji i rozwoju gospodarczego*

16:15-16:35 Andrzej Karpiński (UW) – *Styl życia polskiej i europejskiej biedoty i „ludzi luźnych" w XVI-XVIII wieku*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Edmund Kizik (UG) – *Konsumpcja elitarna w miastach hanzeatyckich w XVI-XVIII wieku*

17:30-17:50 Gabriela Majewska (UG) – *Luksus a polityka gospodarcza protestanckiej Szwecji w XVIII wieku*

17:55-18:15 Adam Manikowski (IH PAN) – *Konsumpcja jako element kształtujący rozwój cywilizacji europejskiej w epoce nowożytnej*

18:20-18:40 Jacek Wijaczka (UMK) – *Handel i konsumpcja jako czynnik kształtujący rozwój gospodarki miejskiej na przykładzie XVII-wiecznego Krakowa*

18:45-19:05 Tomasz Wiślicz (IH PAN) – *Właściwości konsumpcji nowożytnej społeczności wiejskiej*

19:10-19:30 Jacek Kochanowicz (UW) – *Konsumpcja w epoce poindustrialnej i Europie przemysłowej*

od 19:30 dyskusja

III. Sesja. Nauki dające poznać źródła

2. Sympozjum: *Od genealogii do historii społecznej*

Organizator: Barbara Trelińska (UMCS); koordynator: Krzysztof Łożyński (UWM)

15:00-15:20 Maria Koczerska (UW) – *Elity polityczne i ich miejsce w funkcjonowaniu państwa*

15:25-15:45 Aleksandra Jaworska (UMCS) – *Corona Regni, Corpus Regni et gentis i ich znaki w dokumencie iluminowanym w Polsce*

15:50-16:10 Zenon Piech (UJ) – *Obrazowy system komunikacji w kulturze polskiego średniowiecza*

16:15-16:35 Tomasz Jurek (IH PAN) – *Dokument jako wyraz uczoności społeczeństwa polskiego*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Edward Potkowski (AH Pułtusk) – *Książka – społeczeństwo – kultura. Problemy badawcze*

17:30-17:50 Henryk Wąsowicz (KUL) – *Intelektualne zabawy z czasem*

17:55-18:15 Alicja Szymczak (UŁ) – *Krewniacze podstawy elit lokalnych*

18:20-18:40 Jan Tyszkiewicz (UW) – *Ekologia człowieka, czyli o niektórych naukach pomagających historykowi*

18:45-19:05 Tomasz Jasiński (UAM) – *Nauki pomocnicze historii czy źródłoznawstwo – terminologia czy metody badawcze*

19:10-19:30 Krzysztof Mikulski (UMK) – *Strategie rodzinne mieszczan i szlachty Prus Królewskich w XV-XVIII wieku*

od 19:30 dyskusja

IV. Sesja. Nauczanie historii jako wycieczka do źródeł

Panel: *Dydaktyka historii po 50 latach*

od 17.00 Jerzy Centkowski (URz), Jerzy Maternicki (URz), Grażyna Pańko (UWr), Janusz Rulka (UKSW), Melania Sobańska-Bondaruk (Warszawa), Adam Suchoński (UO), Piotr Ungier (Warszawa), Alojzy Zielecki (URz)

V. Sesja. U źródeł przemian społeczności polonijnych

3. Sympozjum: *Katolicyzm polski czy powszechny? Przemiany religijne wśród Polonii i Polaków w świecie*

Organizator: ks. Zygmunt Zieliński (KUL); koordynator: ks. Andrzej Kopiczko (UWM)

15:00-15:20 John M. Grondelski – *Katolicyzm Polonii Amerykańskiej – stara i nowa emigracja*

15:25-15:45 Józef Wołczański (PAT) – *Kościół katolicki na Ukrainie – tradycje II Rzeczypospolitej i restauracji postkomunistycznej*

15:50-16:10 Sabina Bober – *Katolicyzm Polaków w Niemczech – polskie tradycje i niemiecki porządek kościelny*

16:15-16:35 Ks. Zygmunt Zieliński (KUL) – *Katolicyzm polski w zmieniających się warunkach historycznych – rozbiory – komunizm – niepodległość*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Ks. Andrzej Kopiczko (UWM) – *Polskie i niemieckie tradycje w katolicyzmie na Warmii*

od 17:30 dyskusja

IV. Sesja. Nauczanie historii jako wycieczka do źródeł

3. Sympozjum: *Spojrzenie na pogranicza (I) – Regiony ojczyste, regiony świata*

Organizator: Bogumiła Burda (UZ); koordynator: Andrzej Korytko (UWM)

15:00-15:20 Elżbieta Kościk (UWr) – *Mieszkańcy Dolnego Śląska 1945-1948. Wzajemne relacje*

15:25-15:45 Bernardeta Nitschke (UZ) – *Problem repatriacji, wysiedleń, migracji i reemigracji na Dolnym Śląsku*

15:50-16:10 Bogumiła Burda (UZ) – *Pojęcie regionu ojczystego, regionów świata, „dużej" o „małej" ojczyzny. Kształtowanie świadomości historycznej, narodowej i regionalnej na przykładzie Dolnego Śląska*

16:15-16:35 Robert Skobelski (UZ) – *Poszukiwanie własnej tożsamości na pograniczu polsko-niemieckim*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Bohdan Halczak (UZ) – *Współczesna sytuacja ludności „przybyłej" po 1945 roku na pograniczu polsko-niemieckim*

od 17.30 dyskusja

I. Sesja. Europa u źródeł

1. Sympozjum: *Tradycje europejskiej kultury prawnej*

Organizator: Andrzej Zakrzewski (UW);
koordynatorzy: Stanisław Gajewski (UWM), Emilia Figura-Osełkowska (UWM)

15:00-15:20 Janusz Sondel (UJ) – *Prawo rzymskie*

15:25-15:45 Jan Zabłocki (UKSW) – *Prawo kanoniczne*

15:50-16:10 Krystyna Kamieńska (UMK) – *Prawo miejskie*

16:15-16:35 Marek Wąsowicz (UW) – *Konstytucjonalizm*

16:40-17:00 przerwa na kawę

17:05-17:25 Katarzyna Sójka-Zielińska (UW) – *Wielkie kodyfikacje*

17:30-17:50 Maria Zmierczak (UAM) – *Prawo systemów totalitarnych: hitleryzm, faszyzm*

17:55-18:15 Zbigniew Cywiński (UW) – *Prawo systemów totalitarnych – Rosja Radziecka*

od 18:20 dyskusja

19 września 2009 roku (sobota)

I. Sesja. Europa u źródeł

5. Sympozjum: *Autonomia jednostki*

Organizator: Włodzimierz Mędrzecki (IH PAN); koordynator: Przemysław Dorszewski (UWM)

9:00-9:20 Dariusz Kołodziejczyk (UW) – *Pozycja jednostki w społeczeństwie tureckim i w społeczeństwie polskim w XV-XVIII wieku*

9:25-9:45 Wojciech Kriegseisen (UW) – *O jaką wolność walczył i jaki użytek z niej czynił Europejczyk w wieku XVII-XVIII*

9:50-10:10 Tomasz Kizwalter (UW) – *O jaką wolność walczył i jaki użytek z niej czynił Europejczyk w wieku XIX*

10:15-10:35 Włodzimierz Mędrzecki (IH PAN) – *O jaką wolność walczył i jaki użytek z niej czynił Europejczyk w wieku XX*

10:40-11:10 przerwa na kawę

11:15-11:35 Maciej Janowski (IH PAN) – *Między wolnością jednostki a obowiązkiem narodowym – polskie uwarunkowania autonomii jednostki z XIX i XX wieku*

od 11:40 **dyskusja**

13:00-15:00 **przerwa**

II. Sesja. U źródeł tożsamości

3. Sympozjum: *Węzłowe problemy z dziejów dawnej Rzeczpospolitej w pamięci historycznej*

Organizatorzy: Jacek Wijaczka (UMK), Jerzy Dygdała (UMK); koordynator: Sławomir Augusiewicz (UWM)

10:00-10:20 Igor Kąkolewski (DHI Warszawa) – *Hołd pruski 1525 r. w kulturze pamięci Polaków*

10:25-10:40 Oleg Łatyszonek (UwB) – *Unia polsko-litewska 1569 roku*

10:40-11:10 **przerwa na kawę**

11:15-11:35 Jacek Wijaczka (UMK) – *Potop szwedzki w świadomości historycznej Polaków*

11:40-12:00 Kazimierz Maliszewski (UMK) – *Kult Jana III Sobieskiego i jego wiktorii wiedeńskiej (1683 r.) w polskiej kulturze i tradycji*

12:05-12:25 Richard Butterwick (Londyn) – *Konstytucja 3 Maja*

od 12:30 **dyskusja**

13:00-15:00 **przerwa**

III. Sesja. Nauki dające poznać źródła

3. Sympozjum: *Historyk i archiwista wobec nowych typów źródeł i problemu ich masowości*

Organizatorzy: Waldemar Chorążyczewski (UMK); koordynator: Marlena Koter (AP Olsztyn)

9:00-9:20 Robert Degen (UMK) – *Selekcja archiwalna jako konstruowanie zasobu źródeł historycznych*

9:25-9:45 Artur Górak (UMCS), Dariusz Magier (AP Siedlce) – *Historyk wobec selekcji archiwalnej*

9:50-10:10 Wiesława Kwiatkowska (UMK) – *Co mogą a co powinni wiedzieć o naszych czasach przyszłe pokolenia. Kulturowe aspekty selekcji dokumentacji*

10:15-10:35 Andrzej Biernat (NDAP) – *Archiwa a dokumentowanie rzeczywistości*

10:40-11:10 **przerwa na kawę**

11:15-11:35 Anna Żeglińska (UWM) – *Relacje oral history jako obiekty archiwalne*

11:40-12:00 Hubert Wajs (AGAD) – *Dokument elektroniczny jako obiekt archiwalny*

12:05-12:25 Krzysztof Skupieński (UMCS) – *Dokument elektroniczny jako obiekt badań historyka. Dyplomatyka „elektroniczna"*

od 12:30 **dyskusja**

13:00-15:00 **przerwa**

IV. Sesja. Nauczanie historii jako wycieczka do źródeł

4. Sympozjum: *Spojrzenie na pogranicza (II) – Nauczanie historii i mniejszości*

Organizatorzy: Maria Bieniek (UWM), Izabela Lewandowska (UWM)

9:00-9:20 Hanna Konopka, Małgorzata Ocytko, Artur Pasko (UwB) – *Wielokulturowość pogranicza polsko-białorusko-litewskiego w edukacji historycznej na przełomie XX/XXI w.*

9:25-9:45 Małgorzata Szostakowska, em. (UWM) – *Specyfika edukacji regionalnej w szkołach Warmii i Mazur po 1945 r.*

9:50-10:10 Izabela Lewandowska (UWM) – *Polityka wystawiennicza Muzeum Warmii i Mazur w latach 1945-1989. Przyczynek do edukacji historycznej na pograniczu kulturowym*

10:15-10:35	Iwona Jóźwiak, Maria Bieniek (UWM) – *Poznaj i pokochaj wielokulturowość Warmii i Mazur - wnioski z interdyscyplinarnego projektu szkolnego*
10:40-11:10	**przerwa na kawę**
11:30-13:00	**Dyskusja nad podręcznikiem polsko-niemieckim** **Moderatorzy: Robert Traba (CBH PAN Berlin), Krzysztof Ruchniewicz (UWr)**
15:00-18:00	**Dyskusji panelowa: PRL – forma państwowości polskiej czy zewnętrznej okupacji?** **Organizator: Andrzej Friszke (ISP PAN); koordynator: Karol Sacewicz (UWM)**
od 18:00	**Zamknięcie Zjazdu**

20 września 2009 roku (niedziela)

11:00	**Walne Zgromadzenie Delegatów**

* Stan na 19 sierpnia 2009 roku.

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski – miejsce obrad Zjazdu

1 – **Centrum Nauk Humanistycznych**, ul. K. Obitza 1
2 – **Centrum Konferencyjne**, ul. B. Dybowskiego 11
3 – **Biblioteka Uniwersytecka**, ul. M. Oczapowskiego 12b
4 – **DS 6**, ul. C. Kanafojskiego 4
5 – **DS 10**, ul. C. Kanafojskiego 8
6 – **DS 3**, ul. M. Oczapowskiego 9
7 – **DS 2**, ul. C. Kanafojskiego 1
8 – **DS 8**, ul. C. Kanafojskiego 6
9 – **DS 119**, ul. B. Dybowskiego 5
10 – **Przystań Kortowska**
11 – stołówka
12 – **Hotel Park**

W czerwcu 2009 roku Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie skończył 10 lat. Powstał w 1999 roku z połączenia trzech naukowych instytucji: Akademii Rolniczo-Technicznej, Wyższej Szkoły Pedagogicznej oraz Warmińskiego Instytutu Teologicznego i od początku był uczelnią

autonomiczną, liczącą dwanaście wydziałów. Pierwszym rektorem został prof. Ryszard Górecki, powołany na to stanowisko decyzją ministra edukacji narodowej Mirosława Handke. Obecnie tę funkcję pełni prof. Józef Górniewicz.

W pierwszym roku działalności liczba nauczycieli akademickich wynosiła 1659 osób, w tym 389 pracowników samodzielnych (doktorów habilitowanych i profesorów). Kadra ta prowadziła zajęcia z liczną rzeszą studentów – w UWM studiowało wówczas ponad 24,5 tys. studentów na 33 kierunkach kształcenia, a ich liczba z każdym rokiem rosła dochodząc do około 39 tys. żaków w roku 2008. W momencie powstania uniwersytet posiadał 6 uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego i 12 uprawnień do nadawania stopnia doktora.

Od samego początku uczelnia prężnie funkcjonowała, poszerzając swoją bazę dydaktyczną i rozwijając potencjał naukowy. Już w 2000 roku powstał pierwszy zamiejscowy ośrodek kształcenia w Ełku – Centrum Studiów Bałtyckich, a rok później dwa wydziały: Prawa i Administracji oraz Matematyki i Informatyki. Wydział Biologii uzyskał w tym czasie uprawnienia habilitacyjne, a Wydział Ochrony Środowiska i Rybactwa prawa do doktoryzowania. Rok 2002 to powrót do warmińsko-mazurskich tradycji akademickich. Powołano wówczas Międzynarodowe Centrum Edukacyjne w Braniewie, które z racji miejsca nawiązywało do istniejącego w czasach I Rzeczypospolitej kolegium jezuickiego. W tym samym roku prawa do doktoryzowania uzyskał Wydział Nauk Technicznych, a uniwersytet oferował studentom 42 kierunki kształcenia, dysponując najbogatszą ofertą w kraju. Dbałość uniwersytetu o studentów znalazła uznanie w oczach Parlamentu Studentów RP, który przyznał uczelni prestiżowy tytuł „Uczelni Przyjaznej Studentom 2004".

Pięciolecie istnienia uniwersytet zwieńczył uzyskaniem ósmych uprawnień habilitacyjnych, które otrzymał Wydział Kształtowania Środowiska i Rolnictwa. Rok później posiadaczem praw habilitacji stał się Wydział Nauk Społecznych i Sztuki, a w 2006 roku Wydział Humanistyczny. Natomiast Wydział Nauk Ekonomicznych „dorzucił" do tych uprawnień prawa doktoryzowania.

Niejako naturalnym elementem rozwoju stało się powołanie w 2007 roku nowego wydziału: Nauk Medycznych, którego pierwszym dziekanem został były minister zdrowia prof. Wojciech Maksymowicz.

Ostatnim akcentem podkreślającym potencjał naukowy UWM było uzyskanie uprawnień habilitacyjnych na wydziałach: Teologii i Nauk Technicznych. Obecnie uczelnia posiada 12 uprawnień habilitacyjnych i 20 do doktoryzowania. Jest uczelnią 16-wydziałową, bowiem w styczniu 2009 roku powstał Wydział Sztuki. Prawie 40-tysięczną rzeszę studentów na 49 kierunkach studiów kształci ponad 1900 nauczycieli akademickich, w tym ponad 500 samodzielnych pracowników naukowych.

Centrum Nauk Humanistycznych - front

UWM to jednak nie tylko kadry i studenci, nauka i dydaktyka, to również kultura i sport i całe zaplecze dydaktyczno-rekreacyjne ulokowane w najpiękniejszym kampusie akademickim w Polsce. W latach 2000––2008 zrealizowano inwestycje budowlane na kwotę ponad 230 mln zł, z czego ponad 120 mln zł pochodziło ze środków własnych uczelni. Kampus uniwersytecki wzbogacił się wówczas o piękne gmachy Collegium Biologiae, Centrum Biotechnologii Środowiska, Centrum Konferencyjnego, Centrum Nauk Humanistycznych oraz Biblioteki Uniwersyteckiej (w trzech ostatnich będą odbywały się obrady Zjazdu). Szczególnie imponująco wygląda tzw. Kortowo 2, będące niedawno wielkim placem budowy. Dziś wszyscy, którzy chcą

Centrum Konferencyjne i Centrum Nauk Humanistycznych – widok z Biblioteki Uniwersyteckiej

Kampus uniwersytecki z lotu ptaka w pełnej okazałości

odpocząć nad brzegiem Jez. Starodworskiego nie mogą nie rzucić okiem na mijaną bibliotekę, Centrum Konferencyjne czy Centrum Nauk Humanistycznych.

Obok bazy dydaktycznej, także tej starszej, która jest rokrocznie modernizowana, kampus posiada bogatą ofertę rekreacyjno-sportową. Nauczyciele, studenci i goście mają do dyspozycji - uroczo zlokalizowaną nad Jez. Kortowskim – odnowioną przystań żeglarską, stadninę koni, kilka kortów tenisowych, zmodernizowaną halę sportową, stadion lekkoatletyczny AZS wraz z zapleczem złożonym z boisk do piłki nożnej, koszykówki, piłki plażowej oraz siłownię. Do tego dochodzi zaplecze noclegowe z ponad 100 miejscami gościnnymi i ponad 4 tys. miejsc w domach studenckich, którymi zarządza Fundacja „Żak". Uroku kampusowi dodają nie tylko jeziora (co widać na dołączonych ilustracjach), ale też mnóstwo zieleni, która nastraja romantycznie, a późnym latem i jesienią mieni się wieloma kolorami.

Andrzej Korytko
(Olsztyn)

Olsztyn – malownicze miasto nad kilkunastoma jeziorami

Niewiele osób zdaje sobie sprawę, że Olsztyn, miasto liczące ponad 650 lat, to miejscowość kilkunastu jezior i zieleni. Niewiele też wie, że prawie dwustutysięczna stolica Warmii, jeszcze w pierwszej połowie XIX wieku była miastem małym i prowincjonalnym. To niewielkie miasto, które jeszcze na początku 1945 roku, po przejściu frontu, liczyło około 8 tysięcy mieszkańców przekształciło się w prężnie funkcjonujący ośrodek przemysłowy, kulturalny i uniwersytecki. Zanim jednak do tego doszło, Olsztyn był świadkiem wielu wydarzeń.

Początki miasta

Olsztyn to miasto, na którym historia odcisnęła swe piętno. Założony na prawie chełmińskim w 1353 roku przez kapitułę warmińską, do 1466 roku pozostawał w państwie krzyżackim. Miastu nadano nazwę *Allenstein*, czyli Zamek nad Łyną. W języku Prusów Łyna, czyli *Alle* oznaczała „łanię" (samicę jelenia). W źródłach dość wcześnie pojawiła się spolszczona nazwa miasta. Już Jan Długosz używał nazwy *Holsten*, a w źródłach z epoki Mikołaja Kopernika znaleźć można formę *Olstyn*. Założenie Olsztyna powierzono Janowi z Łajs, a ten jako zasadźca ściągnął w zakole Łyny około 100 osób, którzy skorzystali z prawa czternastoletniej wolnizny. Obok praw pozwalających mieszkańcom polować na lisy, zające czy ptactwo wyłącznie na własny użytek, przywilej lokacyjny zabraniał np. połowu ryb w jeziorach Kortowskim, Krzywym oraz Skanda. Sam Jan z Łajs za zasługi przy organizacji miasta, poza 62 łanami (ponad 1000 ha) majątku pod Olsztynem, otrzymał w 1372 roku szlachectwo.

Miasta kapitulne, jakim był Olsztyn, samo sobie wybrało herb. Nastąpiło to pod koniec XIV wieku, po wykupieniu urzędu sołeckiego i po wybraniu przez radę miejską burmistrza. Patronem został św. Jakub Starszy.

Pierwsze lata w granicach państwa polskiego

Na mocy postanowień pokoju toruńskiego z 1466 roku, który zakończył wojnę trzynastoletnią z zakonem krzyżackim, Warmia wraz z Olsztynem na 306 lat znalazła się w granicach państwa polskiego. Olsztyn pamiętający czasy wojny, niedługo cieszył się spokojem, bowiem w latach 70. XV wieku rozgorzał spór o obsadę biskupstwa

warmińskiego. Po śmierci biskupa Pawła Legendorfa kapituła wybrała na biskupa Mikołaja Tungena, którego nie akceptował król Kazimierz Jagiellończyk. Tungen, przy wsparciu krzyżackim, opanował większość miast warmińskich, co spowodowało kontrakcję wojsk polskich. Na południową Warmię w 1478 roku wkroczyła trzytysięczna armia zaciężnych pod wodzą Jana Białego, która podeszła pod Olsztyn obsadzony silną załogą przez Tungena. Do starcia wojsk polskich z warmińsko-krzyżackimi, zakończonych zwycięstwem Jana Białego, doszło w okolicach Starego Dworu (niedaleko dzisiejszego Kortowa). Po klęsce wielki mistrz krzyżacki Marcin von Wetzhausen Truchsess wycofał się do Olsztyna, obsadził zamek załogą i wyjechał do Królewca. Jan Biały nie zamierzał jednak zdobywać miasta i zamku, spustoszył okolice i zarządził powrót.

Tę krótką kampanię Olsztyn odczuł przede wszystkim gospodarczo, a następne lata, na szczęście dla mieszkańców, okazały się okresem względnego spokoju. Dopiero w czasie ostatniej wojny z zakonem krzyżackim w latach 1519-1521 Olsztyn znów znalazł się w centrum wydarzeń, gdyż działania wojenne objęły całą Warmię. Na zamku olsztyńskim stacjonowało stu polskich zaciężnych pod wodzą Pawła Dulskiego, schronili się w nim również warmińscy kanonicy po spaleniu przez Krzyżaków Fromborka.

Mikołaj Kopernik w Olsztynie

W listopadzie 1516 roku kanonikiem administratorem Olsztyna został Mikołaj Kopernik, który z racji swojej funkcji zobowiązany był do obrony zamku i miasta. Była to duża odpowiedzialność, gdyż w mieście, po wybuchu wojny z zakonem krzyżackim, kapituła zdeponowała swój majątek, a dochodzące do Olsztyna wieści o zdobyciu przez Krzyżaków Dobrego Miasta i Ornety niepokoiły mieszkańców i administratora. Kopernik wywiązał się ze swego zadania bez zastrzeżeń. W 1521 roku miasto i zamek były odpowiednio przygotowane do obrony i m.in. dlatego wielki mistrz Albrecht Hohenzollern, który w styczniu podszedł pod Olsztyn, nie zdecydował się na atak. Dopiero wypad zaciężnych krzyżackich z Dobrego Miasta pod koniec stycznia bezpośrednio zagroził miastu. Kopernik zintensyfikował starania o zakup uzbrojenia, które zostały zwieńczone sprowadzeniem 17 z 50 planowanych hakownic.

Na szczęście dla miasta nie zostały one wykorzystane w walce, gdyż działania wojenne prowadzono z dala od Olsztyna, a po podpisaniu traktatu krakowskiego w 1525 roku zagrożenie minęło. Rozpoczął się ponad stuletni okres spokoju, który mieszkańcy wykorzystali na odbudowę i rozwój oraz uzupełnianie arsenału broni.

XVII-wieczne wojny

Kolejne zagrożenie pojawiło się latem 1626 roku, kiedy armia szwedzka pod wodzą Gustawa II Adolfa po błyskawicznej kampanii zajęła Braniewo, Frombork, Tolkmicko, Ornetę i wreszcie Dobre Miasto. Tak bliska obecność szwedzkich garnizonów powodowała, że administrator, kanonik Wojciech Rudnicki, pospiesznie przygotowywał zamek i miasto do obrony. Mimo że Olsztyn przez Szwedów nie został zajęty, kanonicy, którzy się w nim schronili, w 1627 roku opuścili zamek, obawiając się nieprzyjacielskiego ataku. Do końca wojny miasto zostało nietknięte, ale jej ciężar odczuło przede wszystkim w wymiarze gospodarczym. Zawarty w 1629 roku w Starym Targu sześcioletni rozejm nie zapobiegł przemarszom i postojom wojsk w komornictwie olsztyńskim, które stanowiły ogromne obciążenie dla mieszkańców.

Nie zrekompensował tego obciążenia krótki, bo zaledwie jednodniowy pobyt w Olsztynie, króla Władysława IV Wazy. Orszak królewski, który wracał z Królewca, zawitał do miasta najprawdopodobniej 23 lipca 1635 roku, gdyż jeszcze tego samego dnia przebywał w Olsztynku. Można przypuszczać, że przejazd monarchy był swego rodzaju sensacją i zgromadził wszystkich mieszkańców, którzy chcieli zobaczyć panującego.

Podpisany we wrześniu 1635 roku na 26 lat polsko-szwedzki rozejm w Sztumskiej Wsi przetrwał 20 lat i został przerwany atakiem szwedzkim w 1655 roku na Rzeczpospolitą. Olsztyn decyzją kapituły otrzymał muszkiety i 30 żołnierzy. Trwały przygotowania do obrony, ale i tym razem miasto ominęły działania wojenne. Natomiast gród nad Łyną odczuł pobyt wojsk brandenburskich, najpierw wrogich, później – po traktatach welawsko-bydgoskich – sojuszniczych. Jakby mało było nieszczęść w styczniu 1658 roku wybuchł ogromny pożar, który spustoszył miasto. W połowie roku pojawiły się w Olsztynie i okolicach oddziały austriackie, które splądrowały miasto, a jesienią mieszkańcy zaczęli przymierać głodem. Sytuacji nie poprawił pobyt w sierpniu 1659 roku

namiestnika Prus Książęcych Bogusława Radziwiłła. Miasto z wojny wyszło zniszczone i spustoszone, ale powoli odbudowywało się aż do kolejnego pożaru, który wybuchł w 1669 roku. Kilka lat później, w 1678 roku, udało się Olsztynowi uniknąć wojennego zagrożenia, gdyż tym razem sojusznicze wojska szwedzkie nie pojawiły się na Warmii.

Przed upadkiem Rzeczypospolitej Obojga Narodów

W XVIII wieku miasto miało o wiele mniej szczęścia. W pierwszych miesiącach wielkiej wojny północnej na Warmii znalazły schronienie wojska koronne i przede wszystkim saskie. Na miasto nałożono wysokie kontrybucje, których mieszczanie nie byli w stanie spłacić i raz po raz słali prośby do kapituły o wsparcie. W 1703 roku wojska saskie zastąpili Szwedzi, którzy w następnym roku spalili kilka wsi w komornictwie olsztyńskim.

Ledwie ustąpiły działania wojenne, a Olsztyn nawiedziła epidemia dżumy, która w latach 1709-1710 prawie doszczętnie wyludniła miasto. Po morowym powietrzu i pożarze w 1712 roku Olsztyn z trudem dźwigał się ze zniszczeń. Mimo odbudowy mieszczanie zmagali się nie tylko z wojskami konfederackimi w latach 30., lecz również z pustoszącymi okolice miasta w czasie wojny siedmioletniej wojskami rosyjskimi.

W pruskich rękach

W wyniku I rozbioru w 1772 roku Warmia razem z Olsztynem znalazła się w zaborze pruskim i jak zanotował urzędnik pruski w Ornecie: „we wszystkich rodzinach płynęły łzy". Czarne orły pruskie zostały zawieszone na olsztyńskim ratuszu 13 września 1772 roku, a w środku budynku zawisł portret króla Fryderyka II. Pruska komisja klasyfikacyjna rozpoczęła inwentaryzowanie majątku na Warmii. Stąd wiadomo, że w 1772 roku w Olsztynie w 273 domach mieszkalnych mieszkało 1770 osób, co w przypadku liczby ludności plasowało miasto na 7 miejscu wśród ośrodków miejskich Warmii. Mieszczanie utrzymywali się m.in. z płóciennictwa, przędzalnictwa, rolnictwa, piwowarstwa i wyszynku. Od 1783 roku. Olsztyn stał się miastem garnizonowym, dla pruskich żołnierzy zorganizowano lazaret na Rynku, a w Wysokiej Bramie magazyn na mundury. Od 1797 roku na prawie sto lat wojsko zniknęło z granic miasta. Olsztyn odczuł jego nieobecność, gdyż kilkusetosobowy

garnizon miał korzystny wpływ na rozwój usług rzemieślniczych i gospodarkę Olsztyna.

Napoleon w Olsztynie

Napoleon Bonaparte, prowadzący kampanię w Prusach Wschodnich, w okolicach Olsztyna pojawił się pod koniec stycznia 1807 roku. Sam Olsztyn był już okupowany przez dwa francuskie pułki marszałka Michela Neya, natomiast cesarz dotarł do miasta rankiem 3 lutego i natychmiast udał się do Gutkowa, gdzie z wieży kościelnej (zachowanej do dziś) obserwował okoliczne pola. Po powrocie do Olsztyna Napoleon studiował mapy na zamku i przygotowywał się do bitwy z wojskami gen. Leontija Bennigsena, do której ostatecznie nie doszło. Całą wiosnę toczyły się działania wokół Olsztyna, a samo miasto z silnym garnizonem francuskim zdołało się obronić w maju przed atakiem wojsk rosyjskich. Wojna przyniosła jednak swoje żniwo z 2011 mieszkańców w 1807 roku dwa lata później zostało tylko 1377. Część z nich zabrała epidemia tyfusu.

Dziewiętnastowieczny rozwój

W XIX wieku Olsztyn funkcjonował w oparciu o pruskie ordynacje miejskie z 1808 i 1853 roku. Szczególnie ta druga dawała liczne uprawnienia burmistrzowi, co wykorzystał w swoich rządach najdłużej pozostający na stanowisku, kontrowersyjny z punktu widzenia historiografii polskiej, Oskar Belian (1877-1908). To pod jego rządami i jego poprzedników – Jakuba Rarkowskiego (1836-1865) oraz Roberta Zakrzewskiego (1866-1875) Olsztyn przeżywał okres szybkiego rozwoju i stał się drugim po Królewcu miastem w Prusach Wschodnich. Już w 1861 roku Rarkowski stwierdzał: „Chyba bez przesady można powiedzieć, że ten, kto przed 25 laty opuścił nasze miasto, a teraz do niego by powrócił, z pewnością go nie pozna". Do szybkiego rozwoju Olsztyna przyczyniło się otwarcie węzła kolejowego w mieście (1872), który wymusił na rządzie berlińskim umieszczenie garnizonu wojskowego (1884). Wojsko w 1905 roku stanowiło 17% mieszkańców, a samo miasto należało do najbardziej zmilitaryzowanych w II Rzeszy.

Olsztyn w tym czasie szybko się urbanizował, powstawały nowe ulice, zainstalowano sieć telefoniczną, w 1907 roku zabłysło w mieście światło

elektryczne i pojawiła się pierwsza linia tramwajowa. W 1910 roku Olsztyn liczył już 1251 budynków mieszkalnych, czyli o ponad 900 więcej niż w 1820 roku. Powstawały budynki administracji państwowej. W 1894 roku oddano do użytku budynek starostwa przy dzisiejszej ul. Szrajbera 11 (do niedawna mieścił się w nim Instytut Historii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego), w 1911 roku gmach rejencji, w którym dziś znajduje się m.in. Urząd Marszałkowski, natomiast w 1915 roku. ukończono nowy ratusz. W tym samym czasie w Olsztynie znajdowało się 14 hoteli.

Przedwojenny Olsztyn nie oparł się procesom germanizacyjnym – język polski wycofywano ze szkół, a w 1898 roku zaczął działać w mieście Związek do Popierania Niemczyzny na Kresach Wschodnich, zwany hakatą. Niemcy z biegiem czasu zakładali coraz więcej różnego rodzaju stowarzyszeń o charakterze zawodowym, religijnym i kulturalnym. Samo miasto przed I wojną światową jawiło się przyjeżdżającym jako niemieckie i zgermanizowane. Ruch polski jednak nie zanikł a jego wyznacznikiem było powstanie w 1886 roku polskiego pisma – „Gazety Olsztyńskiej", która z tygodnika przekształciła się w ciągu kilku lat w czasopismo ukazujące się trzy razy w tygodniu.

W Republice Weimarskiej i III Rzeszy

Po I wojnie światowej, którą mieszkańcy miasta odczuli na własnej skórze, do Olsztyna dotarły odpryski rewolucji. Rady Żołniersko-Robotnicze jednak zlikwidowano a niemieckie władze zaczęły przygotowywać miasto do plebiscytu ustalonego na konferencji pokojowej w Paryżu w czerwcu 1919 roku. Ten, przeprowadzony 11 lipca 1920 roku, w wyniku zintensyfikowanych działań niemieckiej administracji i postępującego antypolskiego terroru, okazał się zwycięski dla strony niemieckiej. W Olsztynie oddano 16742 głosy za Prusami Wschodnimi i zaledwie 342 głosy (2%) za Polską.

Miasto po plebiscycie przeżywało okres stagnacji w rozwoju i kryzysu ekonomicznego. Obrazuje to choćby liczba mieszkańców, która w okresie 1921-1932 wzrosła tylko o 300 osób i wynosiła 40 tys. mieszkańców. W mieście rosło bezrobocie, które w 1932 roku osiągnęło około 3 tys. zarejestrowanych osób. Liczba oddawanych mieszkań nie przekraczała 300 rocznie. Na kanwie kryzysu wzrastały konflikty narodowościowe i ideowe, które stawały się idealnym gruntem do rozwoju ruchu

hitlerowskiego. Szczególnie pewnie naziści poczuli się, gdy w kwietniu 1932 roku do Olsztyna zawitał Adolf Hitler. Jego pobyt w Olsztynie zapoczątkował serię spotkań w Prusach Wschodnich przed drugą turą wyborów prezydenckich. Na plac przed dzisiejszym Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych przybyło tysiąc uczestników, by przysłuchiwać się wystąpieniu Hitlera.

Po dojściu Hitlera do władzy w styczniu 1933 roku już po kilku miesiącach co czwarty dorosły olsztynianin należał do ruchu hitlerowskiego. Ważniejsze urzędy i instytucje w Olsztynie zostały obsadzone członkami NSDAP, a hitlerowcy rozpoczęli akcje represyjne wobec polskich i żydowskich mieszkańców miasta. W 1936 roku władze rejencji olsztyńskiej zintensyfikowały akcję usuwania napisów w języku polskim z miejsc publicznych, a gauleiter Erich Koch wydał zarządzenie o germanizacji m.in. nazw miejscowości, fizjograficznych, jezior, rzek i oznaczeń katastralnych. Ostatnie lata przedwojenne to eskalacja napięć, represji i szykanowania Polaków. Natomiast samo miasto było przygotowywane do ewentualnej – wiosną 1939 roku zakończono budowę koszar niedaleko Kortowa. Prowadziła do nich z Dworca Głównego linia trolejbusowa, powstała w tym samym roku.

II wojna światowa

W momencie rozpoczęcia wojny Olsztyn był już 50-tysięcznym miastem, w którym od końca sierpnia władza była w rękach wojska, a jedyna enklawa polskości, czyli „Gazeta Olsztyńska" przestała drukować 31 sierpnia. Już w pierwszych dniach września gestapo zatrzymało i wywiozło z Domu Polskiego (dzisiejsza siedziba Ośrodka Badań Naukowych) nauczycieli i urzędników. Zlikwidowano wszystkie polskie organizacje i instytucje, konfiskując majątek i masowo aresztując Polaków. Po kampanii wrześniowej Prusy Wschodnie na prawie rok znalazły się na uboczu przygotowań wojennych. Dopiero wczesną jesienią 1940 roku Hitler zaczął koncentrację wojsk w celu ataku na Związek Sowiecki, natomiast w lutym 1941 roku rozpoczęła się akcja gromadzenia oddziałów niemieckich w samym Olsztynie. Samo miasto, z uwagi na działania wojenne z dala od Prus Wschodnich, nie było obiektem bombardowań, ale jak każdy ośrodek miejski przeżywało trudy wojny, tym bardziej że Olsztyn był ważnym punktem niemieckiego zaplecza

wojskowego, w którym formowano oddziały zapasowe. Brakowało żywności, towarów pierwszej potrzeby, przerywano dostawy elektryczności.

Mimo tragicznych dla Niemców informacji z frontu wschodniego, Olsztyn jeszcze latem 1944 roku nie ulegał panice. Ale już jesienią wzmożono przygotowania do obrony. Ostatni komendant miasta gen. por. Paul Gerhardt jeszcze w styczniu 1945 roku, na kilka dni przed zajęciem miasta przez Rosjan, twierdził z uporem maniaka, że Olsztyn jest bezpieczny. Panika i żywiołowa ewakuacja zaczęły się w ostatnich godzinach przed wkroczeniem Armii Czerwonej, która 22 stycznia zajęła miasto. Olsztyn był pierwszym większym zdobytym przez Rosjan miastem niemieckim, a żołnierze radzieccy po zakończeniu walk rozpoczęli systematyczną akcję niszczenia i dewastowania miasta. Zniszczono 1040 budynków, czyli 36% zabudowy, zdewastowano infrastrukturę miejską i zakłady przemysłowe oraz wywieziono większość urządzeń w głąb ZSRR.

Zamiast zakończenia

Olsztyn wyszedł z wojny prawie doszczętnie zniszczony i powoli zaczął się dźwigać z ruin. Szybciej rosła liczba ludności. W lutym 1945 roku, po przejściu frontu, Olsztyn zamieszkiwało ledwie 8 tys. osób, natomiast rok później już ponad 29 tys., by na koniec 1946 roku osiągnąć wynik ponad 43 tys. mieszkańców. Rozpoczął się proces polonizacji miasta i umacniania władzy ludowej, która przetrwała ponad 40 lat. Olsztyn w okresie PRL-u przeżył wszystkie jego etapy – od okrutnych czasów stalinizmu po kryzys końca lat 80. Nie sposób jednak w tym miejscu przytoczyć choćby części faktów z kilku dziesięcioleci ubiegłego wieku, gdyż trzeba by było napisać obszerną monografię. Poprzestanę więc na odesłaniu Czytelników do wydanych z okazji 650-lecia miasta monumentalnych opracowań pod redakcją Stanisława Achremczyka i Władysława Ogrodzińskiego: *Olsztyn 1353-2003*[1] oraz *Olsztyn 1945-2005. Kultura i nauka*[2], w których zamieszczono obszerne bibliografie.

Andrzej Korytko
(Olsztyn)

[1] *Olsztyn 1353-2003*, red. S. Achremczyk, W. Ogrodziński, wyd. 1, Olsztyn 2003.

[2] *Olsztyn 1945-2005. Kultura i nauka*, red. S. Achremczyk, W. Ogrodziński, wyd. 1, Olsztyn 2006.

Działalność oddziałów Polskiego Towarzystwa Historycznego w 2008 roku

Polskie Towarzystwo Historyczne zrzesza obecnie 46 oddziałów terenowych. W kilku oddziałach istnieją koła terenowe, których obecnie działających jest 18. W oddziale kaliskim znajdują się 3 koła: w Jarocinie (75 członków), Ostrowie Wielkopolskim (21 osób) i Pleszewie (27 członków). Oddział łódzki posiada 2 aktywne koła: w Piotrkowie Trybunalskim (20) i Tomaszowie Mazowieckim (19). Sprawnie działają koła w oddziale przemyskim: w Lubaczowie [i Cieszanowie] oraz w Jarosławiu. Oddział inowrocławski prowadzi koła w Radziejowie i Strzelnie. W oddziale częstochowskim aktywnie działa koło w Radomsku (40 osób), w oddziale toruńskim koła w Golubiu-Dobrzyniu (16) i Wąbrzeźnie (10), w oddziale olsztyńskim koło w Mrągowie (29), w gdańskim w Gdyni przy Akademii Marynarki Wojennej, w warszawskim w Ursusie (8 osób), w zielonogórskim w Nowej Soli, w tarnowskim w Pilźnie. Towarzystwo Ziemi Choszczeńskiej (36 osób) stanowi koło oddziału szczecińskiego.

ZG PTH na swym posiedzeniu 26 lutego 2009 roku powołał do życia oddział w Tarnobrzegu.

Sprawozdania ze swej działalności w 2008 roku nadesłało 37 oddziałów. Zawarte w nich informacje posłużyły do opracowania niniejszego sprawozdania. W tym roku pierwsze sprawozdanie – już 14 stycznia – nadeszło z Kielc, a drogą elektroniczną z Nowego Sącza. Niespodzianką jest brak sprawozdań z tak zasłużonych oddziałów, jak Włocławek, Grudziądz, Pułtusk i Rzeszów. Liczymy na szybkie odnowienie kontaktów!

W 2008 roku PTH liczyło 3797 członków, tj. o 59 więcej niż w ubiegłym roku (3738). W porównaniu z 2007 roku 11 oddziałów nie zmieniło swej liczebności. Swoje szeregi powiększyło 18 oddziałów o 109 osób, w tym najwięcej: kaliski o 33 osoby i wrocławski o 27 osób, inne po parę osób, w tym warszawskie TMH o 6, krakowski, białostocki, przemyski, toruński o 4, inowrocławski o 3, nowosądecki, słupski, szczeciński o 2, kilka innych po jednej osobie. Jednocześnie w roku sprawozdawczym z 8 oddziałów ubyło 50 członków, najwięcej, gdyż aż po 15 z ciechanowskiego i łódzkiego i 10 z lubelskiego. Radykalna weryfikacja listy członków dotknęła najbardziej O/Ciechanów, gdzie już w 2007 roku skreślono 10 osób, a zatem łącznie przez 2 lata 25 osób, czyli połowę (obecnie 26

członków). Na przyrost liczby członków złożył się więc nieco większy napływ członków (106) niż ich ubytek (50).

Największym oddziałem jest Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie z 377 osobami, które stanowią 10% wszystkich członków PTH. Kolejne miejsca zajmują oddziały: wrocławski, łódzki i krakowski z ponad 200 członkami, do których dołączył Kalisz z 200 osobami, co oznacza, że członkowie tych 5 oddziałów (1292 osoby) stanowią 1/3 wszystkich członków naszego Towarzystwa. Tuż za nimi plasują się oddziały: olsztyński ze 174 członkami, toruński ze 170 i poznański ze 149 osobami, a powyżej 100 osób liczą ponadto oddziały w Przemyślu – 130, Częstochowie – 124, Białymstoku i Inowrocławiu – po 122, Gdańsku – 113 i i Lublinie 108. Kolejną grupę oddziałów otwierają Kielce (89), Szczecin (88), Opole (83), Katowice (77), Zielona Góra (76), Słupsk (68), po czym następują: Pionki (64), Włocławek (55), Nowy Targ (47), Zamość (43), Nowy Sącz (42), Elbląg (41). Pozostałe mają od 37 (Cieszyn) do 19 (Ostrołęka), 17 członków (Radom), 16 członków (Działdowo).

W wielu oddziałach istnieją sekcje i komisje, wśród których tradycyjnie przeważa sekcja dydaktyczna, albowiem na 20 oddziałów posiadających takie struktury znajduje się ona w 9 (Biała Podlaska, Kielce, Kraków, Łódź, Opole, Tarnów, Warszawa, Zamość i Zielona Góra). W Nowym Targu istnieją 2 komisje: Komisja Historii Kultury oraz Komisja Historii Wojskowości, w której funkcjonują 2 sekcje: Grupa Rekonstrukcji Historycznych „Podhale w ogniu" i Grupa Eksploracyjno-Badawcza. W Ciechanowie działa Koło miłośników starożytności, w Tarnowie – oprócz trzech innych – sekcja ochrony zabytków na Cmentarzu Starym.

Od kilku lat widoczne jest zainteresowanie działalnością w PTH studentów i młodzieży szkolnej. Sekcja Młodzieżowa działa w Sandomierzu. W kole w Golubiu-Dobrzyniu oddziału toruńskiego 8 gimnazjalistów uczestniczy w realizacji projektu badawczego przewodnika po swoim mieście. W ramach pracy Szkolnego Koła PTH w Liceum Ogólnokształcącym w Wąbrzeźnie opracowano pierwszą część „Alfabetu miejscowości powiatu wąbrzeskiego". Sekcja Młodych funkcjonuje w Opolu. W Częstochowie (20 osób), Olsztynie i Wrocławiu (24 osoby) funkcjonują studenckie sekcje historyków. Od kilku lat trwa owocna współpraca O/PTH w Zielonej Górze z Kołem Naukowym Historyków Studentów Uniwersytetu Zielonogórskiego i tamtejszego Studenckiego Koła Epigraficznego.

Od 2006 roku datuje się ścisła współpraca z Kołem Naukowym Historyków Uniwersytetu Łódzkiego.

Z oddziałem w Nowym Sączu od 2004 roku stowarzyszone jest Bractwo Rycerskie Kasztelanii Sandeckiej. Pod merytoryczną opieką Oddziału PTH w Słupsku działa Bractwo Rycerskie im. ks. Bogusława V jako nieformalna jego sekcja.

Najbardziej rozbudowane pod względem struktur organizacyjnych jest Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie, w skład którego wchodzi obecnie 1 komisja: Historii Kobiet w Walce o Niepodległość oraz 6 sekcji: Biografistyki PTH (4 zebrania), Dydaktyczna (17 prelekcji), Historii Społeczno-Gospodarczej (6), Historii Warszawy (12), Historii Wojskowej (3), Studiów Krytycznych (7 spotkań). Równie rozbudowane struktury posiada Oddział PTH w Opolu, który posiada 5 komisji: Naukową, Regionalną, Dydaktyczną, Historii Wojskowości, Historii Państwa i Prawa oraz Sekcję Młodych. W oddziale krakowskim funkcjonuje 5 sekcji: dydaktyczna, archiwalna, społeczno-religijna, zajmująca się Festiwalem Filmów Historycznych oraz sekcja współpracy ze środowiskiem historyków, nauczycieli, instytucji naukowych i kulturalnych oraz władz samorządowych.

W 2008 roku odbyły się zebrania sprawozdawczo-wyborcze w 11 oddziałach, w 2007 roku w 8, w 2006 roku w 10 oddziałach i w tym roku upływa statutowa kadencja ich władz, podobnie jak w innych oddziałach, gdzie władze wybrano jeszcze wcześniej (w 2005 roku – 8, 2004 – 3, w 2003 roku – 1, w 2002 roku – 1). W 2009 roku ukonstytuowały się już nowe władze w Lublinie, Pionkach i Tarnowie. Życzymy im wielu sukcesów, na miarę osiągnięć ich poprzedników, którym dziękujemy za wysiłek włożony w realizację celów i zadań PTH.

W 2008 roku odbyło się 55 konferencji, paneli i sesji naukowych. Jest to dużo i zbliżyliśmy się do rekordowego jak dotąd roku 2007 z 62 konferencjami. Ich organizatorami lub współorganizatorami było aż 26 oddziałów (w 2007 roku – 23, w 2006 roku – 22, w 2005 roku – 19, w 2004 roku – 14, w 2000 roku – 20 oddziałów), spośród których 8 zorganizowało TMH w Warszawie, po 5 Kalisz i Zielona Góra, po 4 Łódź, Olsztyn i Opole, po 3 Przemyśl i Szczecin, po 2 odbyły się w Katowicach, Tarnowie, Wrocławiu i Zamościu oraz po jednej w Białymstoku, Elblągu, Gorzowie Wlkp., Inowrocławiu, Kielcach,

Krakowie, Pionkach, Poznaniu, Słupsku, Włodawie oraz w Nowym Sączu i Nowym Targu (wspólnie). Poniżej, w załączonym aneksie znajduje się pełne zestawienie terminów i tytułów zorganizowanych konferencji. Oddziały zorganizowały ponadto 264 odczyty i prelekcje, a zatem więcej niż w rekordowym – jak dotąd – roku 2006 (263).

Członkowie PTH są autorami wielu książek, artykułów i innych publikacji w licznych periodykach naukowych, naukowo-popularnych i w prasie codziennej. Wiele naszych Koleżanek i Kolegów pełni najwyższe funkcje administracyjne w szkołach wyższych, w muzeach i archiwach, na wszystkich poziomach szkolnictwa i w wielu innych instytucjach kulturalno-oświatowych. Są również redaktorami, członkami kolegiów redakcyjnych oraz rad programowych prac zbiorowych i czasopism historycznych – często nie wychodzących pod naszą PTH-wską firmą, ale w ten sposób przyczyniają się także do realizacji zadań statutowych naszego stowarzyszenia.

Poniżej odnotowano najważniejsze periodyki wydawane przez poszczególne oddziały (12 tytułów, „Ziemię Kujawską" wydają wspólnie oddziały w Inowrocławiu i Włocławku) + Biuletyn ZG PTH), które ponadto partycypują w wielu innych przedsięwzięciach wydawniczych, których w roku sprawozdawczym odnotowano 31, tj. łącznie 44. Warto odnotować, że do wydanej w Nowym Targu książki o legendzie J. Kurasia 'Ognia' dołączono na płycie DVD elektroniczny zapis przebiegu konferencji.

W związku z tym należy podkreślić organizowanie akcji promocyjnych swych i współpracujących z PTH stowarzyszeniami lub instytucjami publikacji, które – zazwyczaj z udziałem autorów lub wydawcy – odbyły się w Ciechanowie, Golubiu-Dobrzyniu (O/Toruń), Kaliszu, Kłodzku, Nowym Sączu, Nowym Targu, Olsztyn, Słupsk, Warszawie, Wieluniu (O/Łódź).

Oddziały PTH przyznały swoje prestiżowe nagrody za działalność naukową i publicystyczną. W Krakowie odbyła się VIII edycja Konkursu i Nagrody im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego za najlepszą książkę z zakresu historii Europy Środkowej XIX i XX wieku. Otrzymał ją Piotr Majewski za książkę pt. „Niemcy sudeccy 1848-1948. Historia pewnego nacjonalizmu", Warszawa 2007. Laureatem Nagrody Honorowej został Marek Kornat za książkę pt. „Giedroyć Jerzy, Miłosz Czesław. Listy 1952-1963", Warszawa 2008. W Poznaniu odbyła się V edycja

konkursu im. Kazimierza Tymienieckiego na najlepszą pracę magisterską z historii. Długą tradycję ma też konkurs na najlepszą pracę magisterską w Kielcach.

W 2008 roku oddziały przeprowadziły eliminacje II stopnia XXXIV Olimpiady Historycznej i konkursu pt. „Parlamentaryzm w Polsce" oraz eliminacje I stopnia XXXV olimpiady i kolejnej edycji konkursu parlamentarnego pod kierownictwem prof. dr. hab. Jacka Staszewskiego.

Z innych form działalności PTH w 2008 roku należy wymienić 25 już „Konkurs Wiedzy o Kaliszu i regionie kaliskim", 13. edycję konkursu dla gimnazjalistów nt. „Wiem wszystko o Zielonej Górze". Członkowie O/Nowy Sącz uczestniczyli w VIII kweście „Ratujmy Sądeckie Nekropolie". Po raz 8 w Nowym Sączu odbył się konkurs historyczny „Ziemia Sądecka – od przeszłości do współczesności" dla dzieci i młodzieży trzech stopni szkół. Również 8 edycję miał Powiatowy Konkurs Historyczny „Z dziejów regionu" dla uczniów szkół średnich, 7 dla gimnazjalistów i 4 dla szkół podstawowych o dziejach Nowej Soli. Dużym powodzeniem wśród gimnazjalistów woj. kujawsko-pomorskiego cieszył się w Inowrocławiu konkurs historyczny pt. „Region – Polska – Świat", gdyż do etapu drugiego zakwalifikowano ponad 300 uczniów. Oddział nowotarski obchodził jubileusz 10 Jordanowskich Posiadów Historycznych dla uczniów Zespołu Szkół im. Hugona Kołłątaja w Jordanowie. Oprócz tego, konkursy historyczne, fotograficzny i plastyczny dla młodzieży szkolnej przeprowadzono w Pionkach, historyczne w Elblągu, Strzelnie. W ramach V Opolskich Dni Kultury Średniowiecznej odbyły się wystawy, prezentacje multimedialne, konkursy plastyczne i historyczne dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz warsztaty metodyczne dla nauczycieli. TMH/Warszawa zaprezentował film dokumentalny „Pseudonim Jan Nowak". Już od wielu lat w Czerwińsku organizowane są koncerty muzyki wokalno-instrumentalnej. Oddział w Nowym Targu realizował w 2008 roku 2 programy badawcze: „Obiekty militarne na Podhalu, Spiszu, Orawie i w Pieninach" oraz „Gorczańskie cienie". Ważnym przedsięwzięciem był I Piknik Edukacyjno-Historyczny: Obóz partyzancki IV batalionu 1 Pułku Strzelców Podhalańskich AK, inscenizacja historyczna pt. Szczawa 1944 oraz Rajd Szlakami Żołnierzy J. Kurasia 'Ognia'. Dodać należy, że pokazy historycznych grup rekonstrukcyjnych są coraz bardziej popularne (Inowrocław, Łódź, Słupsk). Kilka oddziałów

odnotowało w swej działalności wycieczki historyczne, rajdy i wyjazdy edukacyjne (Inowrocław, Jarocin O/Kalisz, Kalisz, Nowy Sącz, Piotrków Tryb. O/Łódź, TMH/Warszawa).

Popularną formą działalności są wystawy rocznicowe (Kalisz, Nowy Sącz, Pionki, Starachowice) i okolicznościowe (Jarocin, Kalisz, Ostrów Wlkp. i Pleszew – O/Kalisz, Opole, Przemyśl, Słupsk, Tarnów, Tomaszów Maz. – O/Łódź, Włodawa).

Członkowie PTH pamiętali o 450-leciu Poczty Polskiej, 400-leciu śmierci Szymona Szymonowica (Zamość), 325. rocznicy Wiktorii Wiedeńskiej (Warszawa), uczestniczyli czynnie w obchodach jubileuszów swoich miejscowości lub znajdujących się w nich instytucji, organizacji i stowarzyszeń: 100. rocznica harcerstwa przemyskiego, 90-lecie odzyskania niepodległości przez Polskę (Białystok, Cieszyn, Czerwińsk n/Wisłą, Inowrocław, Kalisz, Lubaczów, Łódź, Ostrołęka, Pionki, Przemyśl, Starachowice, Tarnów, Tomaszów Maz., Zielona Góra), 90-lecie wybuchu Powstania Wielkopolskiego (Inowrocław, Kalisz, Ostrów Wlkp.), 90-lecie Głównego Urzędu Statystycznego, 90-lecie powstania 1 Pułku Strzelców Podhalańskich i 70-lecie Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu, 50. rocznica powstania Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi lub przygotowują się do takich, jak zbliżające się 700-lecie Szczecinka lub 600-lecie kampanii grunwaldzkiej (Czerwińsk n/Wisłą).

Oddziały ściśle współpracowały z kuratoriami i ośrodkami metodycznymi, organizując konferencje i warsztaty metodyczno-dydaktyczne dla nauczycieli (Elbląg, Kalisz, Kraków, Opole, Zamość). Comiesięczne zebrania samokształceniowe nauczycieli tradycyjnie organizowane były w Starachowicach.

Oddziały organizowały prelekcje dla młodzieży szkolnej różnego szczebla, ale głównie gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, przede wszystkim na temat przeszłości miasta i regionu (Czerwińsk n/Wisłą, Gorzów Wlkp., Poznań). Sekcja Dydaktyczna TMH w Warszawie zorganizowała 17 spotkań, z frekwencją ok. 100 osób na każdym! Oddział łódzki od 4 lat sprawuje patronat merytoryczny nad Łódzkimi Igrzyskami Humanistycznymi, organizowanymi przez Zespół Szkół Związku Nauczycielstwa Polskiego w Łodzi dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Odnotowujemy ponadto prelekcje dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku (Łódź, Zamość).

Podsumowując tę część sprawozdania, należy silnie podkreślić różnorodność form działania w poszczególnych oddziałach na rzecz swoich środowisk. Bardzo dobrze układała się współpraca z archiwami (Białystok, Kalisz, Łódź – wydawany wspólnie „Rocznik Łódzki", Nowy Sącz, Olsztyn, Opole, Przemyśl, Starachowice, Tomaszów Maz., Warszawa, Zielona Góra) oraz muzeami (Białystok, Ciechanów, Elbląg – ze wspólną Kawiarenką historyczną 'Clio', Jarocin, Jarosław, Kalisz, Katowice, Kłodzko, Lubaczów, Łódź, Nowa Sól, Nowy Sącz, Opole, Ostrołęka, Przemyśl, Radomsko, Słupsk, Starachowice, Tarnów, Szczecinek, Tomaszów Maz., Warszawa, Zamość, Zielona Góra) i innymi placówkami oświatowymi i kulturalnymi, jak Miejskie Biblioteki Publiczne, Domy Kultury, itp. (Aleksandrów Kuj., Cieszanów, Inowrocław, Kalisz, Nowy Targ, Pionki, Sandomierz, Sanok, Starachowice, Szczecinek, Ursus, Włodawa, Zamość), w pomieszczeniach których wiele oddziałów ma swoje siedziby, organizuje w nich zebrania i odczyty, a ich pracownicy stanowią znaczącą część członków Towarzystwa. Oddział w Krakowie odnotował wielomiesięczne działania na rzecz Ośrodka Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora 'Cricoteka' oraz generalnego remontu i rozbudowy gmachu Muzeum Historycznego m. Krakowa.

Należy też odnotować dobrą współpracę z wyższymi uczelniami, w których wszystkie oddziały akademickie mają swoje siedziby (w szkołach państwowych i niepaństwowych, kościelnych), korzystając nieodpłatnie z ich pomieszczeń. Prawie wszystkie oddziały mają dobre kontakty i najczęściej owocnie współpracują z regionalnymi towarzystwami naukowymi i towarzystwami przyjaciół poszczególnych miast lub regionów. Dobrze układa się współpraca z delegaturami Instytutu Pamięci Narodowej (Białystok, Łódź, Nowy Targ, Opole, Pionki, Zamość) oraz zarządami okręgowymi Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej (Białystok). Wiele oddziałów zorganizowało zresztą konferencje naukowe i uczestniczyło w uroczystościach patriotycznych i kombatanckich. W Nowym Sączu zorganizowano sesję historyczno-edukacyjną pt. „Nowy Sącz u zarania niepodległości, w 90-lecie powstania 1 Pułku Strzelców Podhalańskich", pod patronatem Wojewody Małopolskiego. Na trzecie i czwarte sądeckie Patriotyczne Śpiewanie opracowano i przygotowano do druku śpiewniki pt. „Chwalcie łąki umajone" i „Witaj jutrzenko niepodległości". W Kaliszu odbył się konkurs historyczny nt. „Polskie drogi

do niepodległości" (6 XI) jako część VII „Marszu Wolności" pod honorowym patronatem Wielkopolskiego Kuratora Oświaty z udziałem kilkaset uczniów z Kalisza i powiatów: kaliskiego, pleszewskiego i ostrowskiego.

Lista towarzystw i stowarzyszeń oraz instytucji współpracujących z poszczególnymi oddziałami, organizujących wspólnie z nimi konferencje i sesje naukowe, odczyty i prelekcje, obejmuje blisko 200 pozycji. Jest to dowód na dobrą współpracę w swoich miejscowościach i regionach. Niniejszy wykaz obejmuje tylko niewielką ich część, które wyróżniam w tym miejscu ze względu na ich szczególne zasługi w 2008 roku lub z uwagi na wieloletnią już współpracę z PTH:

- Białoruskie Towarzystwo Historyczne w Grodnie
- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu
- Dowództwo Marynarki Wojennej w Gdyni
- Duszpasterstwo Akademickie Ojców Dominikanów w Sandomierzu
- Fundacja im. Aleksandra Gieysztora
- Instytut Historii Litwy w Wilnie
- Instytut Kresów Wschodnich im. św. Bonifacego w Przemyślu
- Katolickie Stowarzyszenie 'Civitas Christiana' – O/Nowy Sącz, Słupsk
- Klub Pioniera Miasta Gorzowa Wielkopolskiego
- Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce
- Muzeum Marynarki Wojennej
- Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie
- Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi
- Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie
- Polski Związek Wschodni w Przemyślu
- Polskie Towarzystwo Nautologiczne
- Polskie Towarzystwo Statystyczne Oddział Warszawski
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze – Jarocin O/Kalisz, Kalisz, Nowy Sącz
- Stowarzyszenie „Rodzina Katyńska" – O/Kalisz
- Stowarzyszenie Uczonych Polskich Ukrainy – Olsztyn
- Towarzystwo Archiwistyczne „Archiwaliusz" – Przemyśl
- Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich w Kłodzku
- Towarzystwo Przyjaciół Fortyfikacji – O/Nowy Targ
- Towarzystwo Przyjaciół Zamku „Krzyżtopór" – O/Kielce

- Uniwersytet Techniczny w Cottbus
- Wspólnota Kulturowa 'Borussia' – Olsztyn
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie – O/Słupsk, Gdańsk.

Oddziały terenowe PTH – głównie w mniejszych ośrodkach, ale nie tylko – mają zazwyczaj dobre kontakty z urzędami miejskimi (Aleksandrów Kuj., Białystok, Ciechanów, Cieszyn, Elbląg, Głogówek, Głowno, Golub-Dobrzyń, Gorzów Wlkp., Inowrocław, Jarocin, Jordanów, Kalisz, Kraków, Kutno, Łęczyca, Łomża, Łódź, Maszewo, Mrągowo, Nowy Sącz, Nowy Targ, Olsztyn, Opole, Ostrołęka, Ostrów Wlkp., Pionki, Przemyśl, Sandomierz, Słupsk, Strzelno, Szczecinek, Tarnów, Uniejów, Wąbrzeźno, Wieluń, Zabrze) i gminnymi (Nowy Targ – gm.: Kamienica, Ochotnica Dolna, Raba Wyżna i Nowy Targ, Starachowice, Słupsk – gm. Kępice, Szczecin – gm. Chojna i Maszewo), bardzo często również z powiatowymi (Ciechanów, Cieszyn, Hrubieszów, Inowrocław, Jarocin, Kalisz, Kluczbork, Kłodzko, Nowy Targ, Oleśno, Ostrów Wlkp., Tarnów, Szczecinek) oraz wojewódzkimi (Bydgoszcz). Dobrą współpracę z lokalnymi mediami odnotowano w Ciechanowie, Golubiu-Dobrzyniu, Gorzowie Wlkp., Inowrocławiu, Kaliszu, Kłodzku, Nowym Targu, Olsztynie, Słupsku, Strzelnie. Godne odnotowania jest sporządzenie własnej odznaki dla członków PTH w Szczecinku, a przypomnijmy, że w 2007 r. otrzymali oni legitymację przynależności do PTH.

Składki członkowskie były opłacane w wysokości od 120 zł w Nowym Targu poprzez 100 zł w Sandomierzu, 50 zł (Gorzów Wlkp., Warszawa), 40 zł (Ciechanów, Kraków), 30 zł (Łódź - w ramach składki członkowskiej 1 egz. „Rocznika Łódzkiego"), 25 zł (Częstochowa, Sanok) i 20 zł (Białystok, Kalisz, Katowice, Olsztyn, Opole, Słupsk, Starachowice, Szczecinek, Wrocław, Zielona Góra), ale najczęściej 15-12-10 zł, najniższe zaś w wysokości 5 i 2 zł. W większości oddziałów emeryci i studenci korzystają z 50% zniżki.

Niektóre oddziały otrzymały znaczące środki finansowe na prowadzenie swej działalności, głównie od władz miejskich i marszałkowskich – w kolejności wysokości dotacji: Łódź – 182.274,40 zł („Rocznik Łódzki", monografie Głowna, Kutna i Wielunia), Olsztyn – 43.536,53 zł, Nowy Targ – 40.400 zł, Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii – 38.970,68 zł, Opole – 23.870 zł, Kalisz – 18.260 zł, Inowrocław – 13.500 zł, Słupsk – 4000 zł, wszędzie na publikacje lub na konferencje, ale najczęś-

ciej były to dotacje na czasopisma i monografie miast wychodzące m.in. pod egidą PTH. Dofinansowanie ze środków Komitetu Badań Naukowych ograniczyło się do 2 pozycji: 12.000 zł na „Śląski Kwartalnik Historyczny 'Sobótka'" i 3700 zł na „Rocznik Łódzki". Natomiast ZG PTH ze środków uzyskanych z 1% odpisów podatkowych dofinansował publikację oddziału PTH w Słupsku i powiatu wąbrzeskiego.

W dniach 22-24 IX 2008 r. odbył się III Kongres Mediewistów Polskich w Łodzi pod hasłem: „Polska i Europa w średniowieczu – przemiany strukturalne" - zob. sprawozdanie na str. 71.

Trwają coraz bardziej intensywne przygotowania – zarówno organizacyjne jak i merytoryczne – do XVIII Zjazdu Historyków Polskich w Olsztynie we wrześniu 2009 r. Informują o tym oddzielne komunikaty oraz zawarte na www.pth.net.pl; www.pth.olsztyn.pl.

W 2008 roku swoje 80-lecie święcił oddział w Przemyślu, 60-lecie w Olsztynie, 55-lecie w Słupsku.

W imieniu Zarządu Głównego PTH i swoim własnym dziękuję wszystkim prezesom i kierowanym przez nich zarządom za ubiegłoroczną współpracę. Szczególne słowa uznania kieruję pod adresem ustępujących władz, licząc na dalszą współpracę i wykorzystanie ich doświadczenia.

Jan Szymczak
(Łódź)

Publikacje wydane i współwydane przez ZG i oddziały PTH w 2008 roku

- „Biuletyn Historii Pogranicza" 2008, nr 9.
- „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Historycznego. Zarząd Główny", red. S. Roszak i in., [t. 5], wyd. Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, Toruń 2008.
- „Przemyskie Zapiski Historyczne" 2008, t. 14-15.
- „Rocznik Elbląski" 2008, t. 21.
- „Rocznik Historyczno-Archiwalny" 2008, t. 19.
- „Przegląd Historyczny" 2008, t. 99.
- „Rocznik Kaliski" 2008, t. 34.
- „Rocznik Lubaczowski" 2008, t. 14-14.
- „Rocznik Łódzki" 2008, t. 55.
- „Rocznik Sądecki" 2008, t. 36.
- „Śląski Kwartalnik Historyczny 'Sobótka'" 2008, R. 63, nr 1-4.
- „Zeszyty Radomszczańskie" 2008, t. 2.
- „Ziemia Kujawska" 2008, t. 21.
- *Alfabet miejscowości powiatu wąbrzeskiego*, z. 2: *Rejon Nowa Wieś Królewska*, Wąbrzeźno 2008.
- *Archiwum Prezydenta Warszawy Stefana Starzyńskiego*, t. II, cz. 1-2, Oficyna Wydawnicza RYTM, Warszawa 2008.
- *Chojna i okolice na przestrzeni wieków (2)*, red. R. Skrycki, Wyd. Księgarnia Akademicka, Chojna-Zielona Góra 2008.
- *Dzieje medycyny i działalności charytatywnej na terenie Katowic*, red. A. Barciak, Katowice 2008.
- J. Gancewski, W. Gieszczyński, A. Korytko, *Wierni historii. 60 lat Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego w Olsztynie*, Olsztyn 2008.
- *Generał Władysław Anders – żołnierz czasu pokoju i wojny*, red. A. Szczepaniak, Opole 2008.
- T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, J. Szymczak, *Uniejowskie strony. Karty z przeszłości odległej, nieznanej i bliskiej Gminy Uniejów*, red. J. Szymczak, Łódź-Uniejów 2008.
- J. Jajor, *Jarocińscy powstańcy wielkopolscy 1918-1919. Materiały do słownika biograficznego ziemi jarocińskiej*, wyd. 2, Kalisz 2008.

- *Kujawy. Tradycja – tożsamość – świadomość*, red. T. Łaszkiewicz, Inowrocław 2008.
- P. A. Leszczyński, *Stosunki Państwo – Kościół w koncepcjach oraz praktyce rządów obozu Piłsudczykowskiego*, Gorzów Wielkopolski 2008.
- T. Łopatkiewicz, *Naukowo-artystyczna wycieczka w Sudeckie z 1889 roku*, Nowy Sącz 2008.
- S. Łukasik, *Wspomnienia z obozu NKWD w Borowiczkach*, red. J. Pełka i M. J. Piotrowski, Ciechanów 2008.
- G. Makus, *„Jastrząb" i „Żelazny" ostatni partyzanci Polesia Lubelskiego 1945-1951*, Włodawa 2008.
- *Maszewo i okolice na przestrzeni wieków*, red. A. Chlebowska, Wyd. hogben, Szczecin 2008.
- *Miasto czyni wolnym. W 790 rocznicę lokacji Opola*, red. A. Pobóg-Lenartowicz, Opole 2008.
- *Nasze drogi do małej ojczyzny. Rodzinne wspomnienia mieszkańców ziemi kłodzkiej*, red. K. Oniszczuk-Awiżeń, Kłodzko 2008.
- K. Nowak, J. Riedl, S. Zahradnik, I. Baran, J. Szymeczek, *Pierwsza niepodległość. Polacy na Śląsku Cieszyńskim w 1918 roku*, Cieszyn 2008.
- *Od słów do czynów drogi Polaków do niepodległości w latach 1795-1918-1989*, red. M. Białokur, J. J. Raźniewska, K. Stecka, Opole 2008.
- T. Olejnik, *Wieluń. Dzieje miasta 1798-1945*, [w:] *Wieluń. Monografia miasta*, t. 2, red. A. Szymczak, Łódź-Wieluń 2008.
- D. Pandowska-Ziółkowska, E. Rybak, J. Sochacki, *55 lat działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego w Słupsku*, red. D. Pandowska-Ziółkowska, Słupsk 2008.
- *Per saecula. Dyplomacja – gospodarka – historiografia. Studia ofiarowane Profesorowi Edwardowi Alfredowi Mierzwie w 45-lecie pracy naukowej*, red. A. Korytko i B. Krysztopa-Czupryńska, Olsztyn-Piotrków Trybunalski 2008.
- *„Powtórka przed ...". Spotkania z historią dla uczniów ponadgimnazjalnych. Informator Instytutu Historii UAM*, red. J. Dobosz, D. Konieczka -Śliwińska, wyd. IH UAM w Poznaniu 2008.
- *„Powtórka przed ...". II Spotkania z historią dla uczniów ponadgimnazjalnych. Informator Instytutu Historii UAM*, red. J. Dobosz, D. Konieczka-Śliwińska, wyd. IH UAM w Poznaniu 2008.

- *Roman Dmowski i jego współpracownicy*, red. M. Białokur, M. Patelski, A. Szczepaniak, Opole 2008.
- J. Sech, R. Budny, D. Rybak, *Strzelno romańskie, kujawskie, europejskie. Przewodnik nie tylko dla turystów*, Strzelno 2008.
- *750 lat lokacji Kalisza. Materiały sesji popularnonaukowej. Kalisz, 10 października 2007*, red. D. Wańka i T. Krokos, Kalisz 2008.
- *Święty Jacek Odrowąż i dominikanie na Śląsku*, red. A. Barciak, Katowice 2008.
- *Teki Biograficzne*, t. II, red. J. Dorobisz, Opole 2008.
- *Wokół legendy „Ognia". Opór przeciw zniewoleniu: Polska – Małopolska – Podhale 1945-1956*, red. R. Kowalski, Nowy Targ 2008.
- *Z najnowszych dziejów Polski. Szkice historyczno-politologiczne*, red. M. Szczerbiński i P. Leszczyński, Gorzów Wielkopolski 2008.
- *Związek Górali Spisza i Orawy. W służbie społeczeństwa, narodu i państwa 1931-1939*, red. R. Kowalski, Nowy Targ 2008.
- *Życiorysy w trzy kultury wpisane. Włodawskie biografie*, Radom-Włodawa 2008.

Konferencje i sesje naukowe zorganizowane lub współorganizowane przez oddziały PTH w 2008 roku

- 28 II Tarnów: konferencja metodyczna dla nauczycieli w ramach projektu: „Wspomnienia ocalone z ognia". Organizator: PTH O/Tarnów.
- 29 II Kalisz: sympozjum dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych pt. „Polska lat 50-tych w twórczości Marka Hłaski i Leopolda Tyrmanda". Organizatorzy: IV LO w Kaliszu, PTH O/Kalisz.
- 6 III Warszawa: sympozjum poświęcone Władysławowi Grabskiemu. Organizator: TMH/Warszawa.
- 7 III Włodawa: sesja popularnonaukowa z okazji 145 rocznicy bitew pod Adamkami i Lutą. Współorganizator: PTH O/Włodawa.
- 9 IV Warszawa: panel nt. „Podręcznik historii europejskiej – stan i oczekiwania". Organizator: TMH/Warszawa.
- 10 IV Zielona Góra: Ogólnopolska Studencka Konferencja Epigraficzna pt. „Interpretacja źródła historycznego". Organizator: Studenckie Koło Epigraficzne UZ przy PTH O/Zielona Góra.

- 16 IV Warszawa: sympozjum w 40-lecie Pracowni-Komisji Badania Dziejów Warszawy przy IH PAN nt. „Wkład Komisji do współczesnej Varsavianistyki". Organizator: TMH/Warszawa.
- 24 IV Warszawa: spotkanie z okazji 90-lecia Głównego Urzędu Statystycznego. Organizatorzy: Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Statystycznego, TMH/Warszawa.
- 3 V i 4 VI Warszawa: sympozjum pt. „Tradycja i współczesność ruchu harcerskiego". Organizatorzy: Stowarzyszenie Szarych Szeregów, Muzeum Historii Związku Harcerstwa Polskiego, TMH/Warszawa.
- 6 V Zielona Góra: III Ogólnopolska Konferencja Studentów Historyków „Kobieta poprzez wieki". Organizator: Koło Naukowe Historyków Studentów UZ, PTH O/Zielona Góra.
- 14 V Jarocin: konferencja naukowa pt. „Sejmik wielkopolski. Przeszłość i teraźniejszość". Współorganizator PTH O/Poznań.
- 14 V Kalisz: konferencja z cyklu II Dni Kultury Żydowskiej w Kaliszu nt. „Fundamentalne koncepty judaizmu". Organizatorzy: Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich RP – Oddział we Wrocławiu, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny UAM w Poznaniu, PTH O/Kalisz.
- 14 V Kalisz: konferencja pt. „Odkrywanie tajemnic z historii Żydów kaliskich". Organizatorzy: Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich RP – Oddział we Wrocławiu, PTH O/Kalisz.
- 15-17 V Mrągowo: IV międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu: *Tradycje kulturowe i historyczne ziem pruskich* pt. „'Krajobraz grunwaldzki' w dziejach polsko-krzyżackich i polsko-niemieckich na przestrzeni wieków. Wokół mitów i rzeczywistości". Organizatorzy: Wydział Humanistyczny UWM w Olsztynie, PTH O/Olsztyn.
- 16 V Opole: sesja naukowa pt. „Zamelduj, że rozkaz wykonałem. Życie i działalność rtm. Witolda Pileckiego w 60. rocznicę śmierci". Organizatorzy: Instytut Historii UO, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, IPN/Delegatura w Opolu, 28. Drużyna Starszoharcerska 'Antares' im. rotmistrza Witolda Pileckiego, PTH O/Opole.
- 4 VI Kielce: konferencja naukowa pt. „Z życia codziennego szlachty i ziemiaństwa między Wisłą a Pilicą w XVI-XX wieku". Organizatorzy: Instytut Historii UHP w Kielcach, PTH O/Kielce.

- 19 VI Białystok: konferencja naukowa pt. „Izabela Branicka i jej czasy". Organizator: PTH O/Białystok.
- 21 VI Hrubieszów: sesja pt. „Poglądy Stanisława Staszica na Rzeczpospolitą szlachecką". Organizatorzy: Starostwo Powiatowe w Hrubieszowie, Towarzystwo Regionalne w Hrubieszowie, PTH O/Zamość.
- 25 VI Kraków: sesja naukowa w stulecie urodzin Oskara Schindlera pt. „Rola Oskara Schindlera w ratowaniu żydowskich i polskich mieszkańców Krakowa w czasie okupacji niemieckiej". Organizatorzy: PAU w Krakowie, PTH O/Kraków.
- 23 VIII Aleksandrów Kujawski: konferencja naukowa pt. „Sześć narodów, pięć kultur, jedno miasto, wspólne losy". Organizatorzy: UMK w Toruniu, Miejska Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie Kuj., PTH O/Inowrocław.
- 29 VIII Maszewo: Konferencja pt. „Maszewo i okolice na przestrzeni wieków". Organizatorzy: Urząd Miasta i Gminy Maszewo, PTH O/Szczecin.
- 29 VIII Chojna: Konferencja pt. „Chojna i okolice na przestrzeni wieków (2)". Organizatorzy: Gmina Chojna, PTH O/Szczecin.
- 17-19 IX Katowice: „W 40-lecie powstania Uniwersytetu Śląskiego. Szkolnictwo i Nauka na Górnym Śląsku". Organizatorzy: Uniwersytet Śląski, Komisja Historyczna PAN-Oddział Katowice, Muzeum Historii Katowic, PTH O/Katowice.
- 11 IX Wilanów: spotkanie naukowe w 325 rocznicę Wiktorii Wiedeńskiej. Organizatorzy: Pałac Muzeum w Wilanowie, TMH/Warszawa.
- 16 IX Tomaszów Maz.: sesja naukowa z okazji 220-lecia Tomaszowa. Organizatorzy: Archiwum Państwowe - Oddział w Tomaszowie Maz., Muzeum w Tomaszowie Maz., PTH O/Łódź, koło w Tomaszowie Maz.
- 20 IX Nowy Sącz: konferencja naukowa pt. „Konfederacja Barska w Małopolsce południowej. Organizatorzy: Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu, Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana" – O/Nowy Sącz, Archiwum Państwowe w Krakowie – O/Nowy Sącz, PTTK O/Beskid w Nowym Sączu, PTH O/Nowy Targ, O/Nowy Sącz.
- 22-24 IX Łódź: III Kongres Mediewistów Polskich pod hasłem: „Polska i Europa w średniowieczu – przemiany strukturalne". Organizatorzy: Wydział Filozoficzno-Historyczny UŁ, Stały Komitet Mediewistów Polskich, PTH O/Łódź.

- 3 X Jarosław: konferencja naukowa pt. „Po Katyniu był Wołyń". Współorganizator: PTH O/Przemyśl.
- 8-10 X Olsztyn-Elbląg: konferencja z serii *Colloquia Baltica III* pt. „Interdyscyplinarne Spotkania z Historią i Kulturą Bałtów". Organizatorzy: Towarzystwo Pruthenia, Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, PTH O/Olsztyn.
- 9 X Tarnów: międzynarodowa sesja naukowa w 90. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. Organizatorzy: Muzeum Okręgowe i Urząd Miasta w Tarnowie, PTH O/Tarnów.
- 16 X Słupsk: konferencja naukowa z okazji 450-lecia Poczty Polskiej pt. „Poczta na ziemiach polskich wczoraj i dziś". Organizatorzy: Dyrekcja Rejonowa Poczty Polskiej w Słupsku, Zarząd Okręgu Związku Filatelistów Polskich w Koszalinie, PTH O/Słupsk.
- 17-18 X Nowy Dwór Gdański: sesja naukowa pt. „Gotyk na Żuławach". Współorganizator: PTH O/Elbląg.
- 20-24 X Opole: V Opolskie Dni Kultury Średniowiecznej nt. „Sztuka i piękno w średniowieczu". Organizatorzy: Instytut Historii i Instytut Sztuki Uniwersytetu Opolskiego, PTH O/Opole.
- 22 X Warszawa: sympozjum pt. „Etos i legenda ruchu harcerskiego w literaturze". Współorganizator: TMH/Warszawa.
- 23-24 X Zielona Góra: konferencja naukowa pt. „Przemiany demograficzne w Europie Środkowej od XVIII wieku". Organizatorzy: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Instytut Historii UZ, PTH O/Zielona Góra.
- 24 X Warszawa: panel nt. „Książka o Warszawie – jej stan dzisiejszy i potrzeby". Organizatorzy: Muzeum Historyczne m. st. Warszawy, Biblioteka Publiczna m. st. Warszawy, Komisja Kultury i Promocji Rady Warszawy, Instytut Studiów Politycznych PAN, Instytut Historii UW, TMH/Warszawa.
- 25 X Zamość: sesja pt. „Szymon Szymonowic – 400-lecie śmierci poety". Organizatorzy: UMCS w Lublinie, Książnica Zamojska, PTH O/Zamość.
- 4-5 XI Opole: konferencja naukowa pt. „Rody na Śląsku w średniowieczu i czasach nowożytnych na tle porównawczym: Małopolska i Ruś Czerwona". Organizatorzy: Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, Instytut Historii Uniwersytetu Rzeszowskiego, PTH O/Opole.

- 6 XI Zielona Góra: sesja naukowa pt. „Druga Niepodległość 1918-1939 z perspektywy początków XXI wieku". Organizatorzy: Instytut Historii UZ, PTH O/Zielona Góra.
- 7 XI Gorzów Wlkp.: sympozjum pt. „Śladami pamięci – obecność Żydów w dziejach Gorzowa. W 70 rocznicę Nocy Kryształowej". Organizatorzy: Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp., PTH O/Gorzów Wlkp.
- 8 XI Ostrów Wlkp.: „W 90. rocznicę odzyskania niepodległości i 90. rocznicę powstania 'Republiki Ostrowskiej'". Organizatorzy: Starostwo Powiatowe w Ostrowie Wlkp., Ostrowskie Towarzystwo Genealogiczne, PTH O/Kalisz, K/Ostrów Wlkp.
- 11 XI Lubaczów: konferencja pt. „Drogi do niepodległości". Współorganizator: PTH O/Przemyśl, Koło/Lubaczów.
- 13-14 XI Opole: konferencja naukowa pt. „Koniec Wielkiej Wojny z perspektywy polskiej i obcej". Organizatorzy: Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, IPN/Delegatura w Opolu, PTH O/Opole.
- 13-14 XI Zabrze: XI Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu *Kultura Europy Środkowej* pt. „Korzenie wielokulturowości Europy Środkowej ze szczególnym uwzględnieniem Śląska Górnego". Organizatorzy: Komisja Historyczna PAN – Oddział Katowice, Urząd Miejski w Zabrzu, PTH O/Katowice.
- 14 XI Łódź: konferencja naukowa pt. „Drogi do niepodległej. W 90. rocznicę odzyskania Niepodległości przez Polskę". Organizatorzy: Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi, PTH O/Łódź.
- 21-23 XI Wrocław: konferencja naukowa pt. „Rządzący i rządzeni. Kultura elitarna a kultura masowa", Współorganizator: PTH O/Wrocław.
- 24 XI Kalisz: „W 90. rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego". Organizatorzy: IV LO w Kaliszu, PTH O/Kalisz.
- 26 XI Olsztyn: dyskusja naukowa nt. „Środowisko historyczne" z okazji jubileuszu 60-lecia PTH w Olsztynie. Organizatorzy: Wydział Humanistyczny UWM w Olsztynie, Urząd Miasta i PTH O/Olsztyn.
- 27-28 XI Olsztyn: międzynarodowa konferencja naukowa nt. „Piśmiennictwo sakralne w Polsce na tle europejskim XVI-XVIII w." Organizatorzy: Wydział Humanistyczny oraz Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM w Olsztynie, PTH O/Olsztyn.

- 28-30 XI Łódź: Studencka I Ogólnopolska Konferencja XIX i wczesnego XX wieku. Czas wielkich przemian 1789-1939. Organizator SKNH UŁ w Łodzi.
- 2 XII Szczecin: sesja naukowa: „Henryk Lesiński. Uczony – historyk, organizator życia naukowego, wydawca. Życie i dzieło". Organizatorzy: Biblioteka Główna US i PTH O/Szczecin.
- 4 XII Pionki: konferencja naukowa poświęcona ZTS 'proniť w Pionkach. Współorganizatorzy: Miejski Dom Kultury i PTH O/Pionki.
- 4-5 XII Zielona Góra: konferencja naukowa pt. „Przemysł a przemiany krajobrazu kulturowego na pograniczu w XIX i XX wieku". Organizatorzy: Uniwersytet Techniczny w Cottbus, Archiwum Państwowe w Zielonej Górze, Instytut Socjologii i Instytut Historii UZ, PTH O/Zielona Góra.
- 13 XII Przemyśl: sympozjum popularno-naukowe pt. „90. rocznica Obrony Przemyśla, 100. rocznica Harcerstwa Przemyskiego". Organizatorzy: Archiwum Państwowe w Przemyślu, Komenda Hufca Ziemi Przemyskiej ZHP im. Orląt Przemyskich, PTH O/Przemyśl.
- V Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Studencka. Organizator: Studenckie Koło Naukowe Mediewistów UWr.

PTH w latach 1994-2008

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Liczba członków	2799	3069	2832	2846	2935	2876	3010
Liczba oddziałów	31	34	36	36	36	36	33
Konferencje, sesje naukowe	37	42	33	25	42	22	44
Zebrania i prelekcje	178	228	284	225	271	215	203
Publikacje	27	35	27	32	37	21	36

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba członków	3038	3043	3175	3332	3371	3612	3738	3797
Liczba oddziałów	34	36	38	40	40	46	46	46
Konferencje, sesje naukowe	23	21	23	27	50	54	62	55
Zebrania i prelekcje	167	170	259	255	237	263	252	264
Publikacje	31	39	28	31	47	33	28	44

Oddziały PTH w liczbach w 2008 roku

Lp.	Oddział	Liczba członków	Zebrania Zarz./Prez.	Konferencje Odczyty	Ostatnie wybory	Sekcje/ /Komisje	Publikacje Oddziału	Sprawozd.
1	Biała Podlaska	28	-	-	2005	3	-	-
2	Białystok	122+4	5	1+2	2008	-	Biul.HP	+
3	Bydgoszcz	36	-	-	2005	1	-	-
4	Ciechanów	26-15	1+4	0+10	2008	1	1	+
5	Cieszyn	38+1	8	0+6	2006	-	1	+
6	Czerwińsk	41+6	1	0+12	2006	-	-	+
7	Częstochowa	124-3	3	0+8	2008	1	ZRadomszcz.	+
8	Działdowo	16	-	-	2004	-	-	-
9	Elbląg	41+0	4	1+7	2007	-	RElbl.	+
10	Gdańsk	113+0	2	0+9	2005	3	-	+
11	Gorzów Wlkp.	19-1	4	1+4	2006	3	2	+
12	Grudziądz	28	-	-	2005	-	-	-
13	Inowrocław	122+3	5	1+2	2005	-	ZKuj.+2	+
14	Kalisz	200+33	2+6	5+13	2008	2	RKaliski+2	+
15	Katowice	77+1	2+3	2+7	2008	-	2	+
16	Kielce	89+1	5	1+2	2006	2	-	+

Lp.	Oddział	Liczba członków	Zebrania Zarz./Prez.	Konferencje Odczyty	Ostatnie wybory	Sekcje/ /Komisje	Publikacje Oddziału	Sprawozd.
17	Kłodzko	20+0	4	0+0	2004	-	1	+
18	Kościerzyna	24	-	-	-	-	-	-
19	Kraków	215+4	6	1+3	2007	5	-	+
20	Lublin	108-10	0/2	-	2009	-	-	+
21	Łódź	243-15	2+3	4+14	2006	1	RŁódzki+2	+
22	Nowy Sącz	42+2	3	1+6	2007	-	RSądecki+1	+
23	Nowy Targ	47+0	4	1+10	2007	2	2	+
24	Olsztyn	174+7	3+2	4+5	2007	1	2	+
25	Opole	85-2	4	4+4	2008	6	5	+
26	Ostrołęka	19+1	1	0+2	2006	-	-	+
27	Pionki	64+0	2	1+0	2009	-	-	+
28	Poznań	149+0	5	1+7	2007	-	2	+
29	Przemyśl	130+4	2+6	3+10	2006	-	RL,RH-A,PZH	+
30	Pułtusk	25	-	-	2002	-	-	-
31	Radom	17	-	-	2006	-	-	-
32	Rzeszów	30	-	-	2003	-	-	-
33	Sandomierz	26+0	4	0+2	2008	1	-	+
34	Sanok	30+0	2+2	0+2	2005	-	-	+
35	Słupsk	68-2	7	1+6	2008	1	1	+
36	Starachowice	19-2	6	0+14	2004	-	-	+
37	Szczecin	88+2	3	3+0	2008	-	2	+
38	Szczecinek	25+0	4	0+16	2005	-	-	+
39	Tarnów	26+2	1	2+2	2009	4	-	+
40	Toruń	170+4	-	0+7	2006	-	1	+
41	Warszawa	377+6	10	8+58	2008	7	Przegl. H+2	+
42	Włocławek	55	-	-	2005	-	-	-
43	Włodawa	27+1	2	1+0	2007	-	2	+
44	Wrocław	257+27	7	2+5	2008	1	ŚląskiKHS	+
45	Zamość	43+0	3	2+7	2007	1	-	+
46	Zielona Góra	76+0	2	5+2	2006	2	-	+
Razem		**3738+59**	**-**	**56(55)+264**	**-**	**-**	**44+Biul.ZG**	**37**

Książka adresowa PTH

Zarząd Główny

WARSZAWA 00-272, Rynek Starego Miasta 29/31, tel. 022 831 63 41; *pth@ihpan.edu.pl*

Prezes – prof. dr hab. Krzysztof Mikulski
UMK Toruń, tel. 056 652 99 59; 0 604 519 959; *km@his.uni.torun.pl*

Wiceprezesi
prof. dr hab. Andrzej Chwalba – **ds. kontaktów zagranicznych**
UJ-Kraków, tel. 012 63 591 85; 0 506 006 503; e-mail: *achwalba@poczta.onet.pl*

mgr Zofia T. Kozłowska – **ds. edukacji historycznej**
TMH-Warszawa, tel. 022 835 06 61; 0 501 194 967

prof. dr hab. Jan Szymczak – **ds. organizacyjnych i kontaktów z oddziałami**
Uł-Łódź, tel. 0 500 702 226; e-mail: *jkszym@interia.pl*

prof. dr hab. Edward Włodarczyk – **ds. organizacji XVIII Zjazdu Historyków Polskich**
USz.-Szczecin, tel. 091 812 79 26; 0 501 149 691; e-mail: *edward.wlodarczyk@univ.szczecin.pl*

sekretarz generalny – prof. nadzw. dr hab. Włodzimierz Mędrzecki, UW-Warszawa, *com@obta.uw.edu.pl*

zastępca sekretarza – dr hab. Stanisław Roszak, Inowrocław – UMK Toruń, *sr@his.uni.torun.pl*

skarbnik – prof. nadzw. dr hab. Marian Drozdowski, Słupsk – Poznań tel. 059 843 71 61

zastępca skarbnika – mgr Jan Berger, Warszawa, tel. 022 608 32 63; e-mail: *j.berger@stat.gov.pl*

Członkowie Prezydium
prof. dr hab. Norbert Kasparek, Olsztyn; dr Andrzej Korytko, Olsztyn
Przewodniczący Komitetu Głównego Olimpiady Historycznej – prof. dr hab. Jacek Staszewski

Komisja Rewizyjna
przew. prof. dr hab. Krystyn Matwijowski; UWr.-Wrocław, tel. 071 336 29 42

Oddziały terenowe

***BIAŁA PODLASKA** 21-500, ul. Akademicka 2, pok. 317A
Zamiejscowy Wydział Wychowania Fizycznego AWF w Białej Podlaskiej, tel. 083 342 87 85
Prezes: dr Tomasz Demidowicz, tel. dom. 083 343 11 23; e-mail: *tomasz.demidowicz@awf-bp.edu.pl*
Koło Miłośników Lotnictwa, przewodniczący: Sławomir Hordejuk

BIAŁYSTOK 15-420, Plac Uniwersytecki 1, tel. 085 745 74 45
Instytut Historii Uniwersytetu w Białymstoku
Prezes: prof. n. dr hab. Cezary Kuklo, tel. d. 085 740 22 54, 0 608 676 749

***BYDGOSZCZ** 85-758, ul. Przemysłowa 34
Instytut Historii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, tel. 052 325 92 00
Prezes: p.o. dr Marek Romaniuk (Archiwum Państwowe w Bydgoszczy)

***CHEŁM** 22-100, ul. Lwowska 21
Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, tel. 082 564 20 42
Prezes: mgr Stanisław Błaszczuk, tel. 082 565 73 38

CIECHANÓW 06-400, ul. Warszawska 61a
Muzeum Szlachty Mazowieckiej, tel. 023 672 94 58, fax 023 672 53 46
Prezes: mgr Jerzy Pełka, tel. 023 673 82 01; 0 604 627 196; e-mail: *jerzy_pełka@op.pl*

CIESZYN 43-400, ul. Mennicza 46, tel. 033 852 02 67
Prezes: prof. dr hab. Idzi Panic
43-400 Cieszyn, ul. S. Moniuszki 5/28

CZERWIŃSK, Klasztor Księży Salezjanów, ul. Klasztorna 23
Prezes: mgr Maciej Jarosław Dąbrowa, e-mail: *jard1@poczta.onet.pl*; *jarek_dabrowa@wp.pl*
09-450 Wyszogród, ul. Zamieście 12, tel. 024 231 13 52; 0 604 844 859

CZĘSTOCHOWA 42-200, ul. Armii Krajowej 36a
Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, pok. 107, tel./fax 034 361 41 14
Prezes: dr Robert Szwed, tel. 0 502 102 298; e-mail: *robert.szwed@ajd.czest.pl*
Koło w Radomsku, 97-500 Radomsko, ul. Narutowicza 1, tel. 044 683 56 51, 0 609 579 374, e-mail: *pthradomsko@wp.pl*
Przewodniczący: mgr Tomasz Nowak

***DZIAŁDOWO** 13-320, ul. T. Czyżewskiego 9
Prezes: mgr Dariusz Piotrowicz, tel. 0 502 096 959; e-mail: *dariuszpiotrowicz3@wp.pl*

ELBLĄG 82-300, Bulwar Zygmunta Augusta 11
Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Elblągu
tel. 055 232 40 68, fax 055 232 43 17; e-mail: *pth-elblag@o2.pl*
Prezes: mgr Wiesława Rynkiewicz-Domino, tel. 055 642 79 53; *w.rynkiewicz-domino@wp.pl*

***GARWOLIN** 08-400, ul. Nadwodna 1
Garwoliński Ośrodek Kultury
Wiceprezes: dr Zbigniew Gnat-Wieteska

GDAŃSK-Oliwa 80-952, ul. Wita Stwosza 55
Instytut Historii UG, skr. poczt. 628, tel. sekr. 058 552 92 97
Prezes: prof. nadzw. dr hab. Zbigniew Opacki, tel. 058 629 66 53
Koło Akademii Marynarki Wojennej w Gdyni, 81-919, ul. Śmidowicza 71
Przewodniczący: dr hab. Bogdan Zalewski

GORZÓW WIELKOPOLSKI 66-400, ul. Obotrycka 7
Polskie Towarzystwo Historyczne, tel. 095 721 96 11
Prezes: dr Paweł Leszczyński, tel. d. 095 720 28 78; 095 066 38 92

***GRUDZIĄDZ** 86-300, ul. Legionów 2/12
Centrum Kształcenia Ustawicznego, tel. 056 642 07 13; 056 642 07 14; fax 056 642 07 15
e-mail: *www.grudziadz.net.pl*
Prezes: mgr Marek Szajerka; tel. 056 465 73 64; 0 601 071 959; e-mail: *szajerka@poczta.onet.pl*

INOWROCŁAW 88-100, ul. J. Kilińskiego 16
Inowrocławski Dom Kultury
Prezes: dr Tomasz Łaszkiewicz, tel. 0 509 024 894
Koło w Radziejowie, **prezes:** Marek Szuszman
Koło w Strzelnie, **prezes:** Jacek Sech

KALISZ 62-800, ul. Bankowa 1
Adres do korespondencji: 62-800, ul. M. Konopnickiej 9-13/82
Prezes: mgr Tadeusz Krokos, tel. 062 753 38 93, 0 692 774 967
Koło w Jarocinie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, 63-200, ul. Park 2
Przewodniczący: mgr Jan Jajor
Koło w Ostrowie Wlkp., I LO im. ks. Jana Kompały i Wojciecha Lipińskiego, 63-400, ul. Gimnazjalna 9
Przewodniczący: mgr Piotr Grabarz
Koło w Pleszewie, Zespół Szkół Technicznych, 63-300, ul. Zielona 3
Przewodniczący: mgr Janusz Waliszewski

KATOWICE 40-025, ul. ks. J. Szafranka 9
Muzeum Historii Katowic, tel. 032 256 21 34; e-mail: *pth@us.edu.pl*
Adres do korespondencji: Uniwersytet Śląski, Instytut Historii, 40-007 ul. Bankowa 11
Prezes: prof. n. dr hab. Antoni Barciak, tel. służb. 032 359 11 37, dom. 032 250 59 04; 0 609 654 149

KIELCE 25-369, ul. S. Żeromskiego 5
Instytut Historii Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach, tel./fax 041 349 73 06
Prezes: dr Lidia Michalska-Bracha

KŁODZKO 57-300, ul. W. Łukasiewicza 4
Muzeum Ziemi Kłodzkiej, tel. 074 867 35 70, fax 074 865 96 65
Prezes: Krystyna Oniszczuk-Awiżeń, tel. 074 867 35 70 lub 074 867 10 40

KONIN-Stare Miasto 62-571, ul. szkolna 79
Prezes: Krzysztof Wereszczyński, tel. 0 693 367 141

***KOŚCIERZYNA** 83-400, ul. Ignacego Krasickiego 2
I Liceum Ogólnokształcące, tel. 058 686 35 09; e-mail: *pthkoscierzyna@op.pl*
Prezes: mgr Rafał Słomiński

KRAKÓW 31-007, ul. Gołębia 13
Instytut Historii UJ, tel. 012 422 10 33
Prezes: prof. dr hab. Andrzej Chwalba, tel. 012 635 91 85; 0 506 006 503

LUBLIN 20-031, Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4a
Instytut Historii UMCS, tel. 081 537 26 71; fax 081 537 52 82
Prezes: dr hab. Robert Litwiński, tel. 0 502 235 267; e-mail: *rlitwinski@wp.pl*

ŁÓDŹ 90-219, ul. A. Kamińskiego 27a
Instytut Historii UŁ, sekr. tel. 042 635 61 84
Prezes: prof. nadzw. dr hab. Alicja Szymczakowa, tel. 0 500 702 227
tel. służb. 042 635 61 66; e-mail: *alszym@interia.pl*
OŁ PTH: e-mail: *pthlodz@uni.lodz.pl*; *http:www.uni.lodz.pl/pthlodz/*
Koło w Piotrkowie Tryb., **przewodniczący:** dr Marek Dutkiewicz
Koło w Tomaszowie Maz., **przewodniczący:** mgr Andrzej Wróbel

NOWY SĄCZ 33-300, ul. Ks. Kard. Stefana Wyszyńskiego 3
Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana", tel./fax. 018 443 81 52; e-mail: *pth.ns@poczta.fm*
Prezes: mgr inż. Leszek Zakrzewski, tel. służb. 018 444 07 64; dom. 018/442 14 36

NOWY TARG 34-400, ul. Św. Doroty 55
Miejski Ośrodek Kultury, Aleja 1000-lecia 37, tel. 018 264 82 60; e-mail: *pth.nt@poczta.fm*
Prezes: mgr Robert Kowalski, tel. 0 502 418 742; e-mail: *kowalskiroh@poczta.fm*

OLSZTYN 10-725, ul. K. Obitza 1, p. 340
Wydział Humanistyczny UWM w Olsztynie
tel. 089 524 63 41; e-mail: *pth.olsztyn@wp.pl*; *www.pth.olsztyn.pl*
Prezes: dr Andrzej Korytko, tel. 089 527 60 90, 0 692 243 204
Koło w Mrągowie, **przewodniczący:** dr Jan Gancewski

OPOLE 45-084, ul. Strzelców Bytomskich 2
Instytut Historii UO, tel. 077 401 61 91; *www.pth.uni.opole.pl*; e-mail: *pth@uni.opole.pl*
Prezes: prof. nadzw. dr hab. Anna Pobóg-Lenartowicz, tel. 077 457 37 30; e-mail: *alenartowicz@poczta.wp.pl*

OSTROŁĘKA 07-410, ul. 11 Listopada 20
Zespół Szkół Zawodowych nr 1, tel. 029 766 69 52
Prezes: mgr Dominik Tomasz Mydłowski, tel. 029 766 80 79, 0 661 098 864

PIONKI 26-670, ul. Kolejowa 89
Prezes: mgr Rafał Kacki

POZNAŃ 61-809, ul. Św. Marcin 78
Instytut Historii UAM, tel. 061 829 47 39, 061 829 4775
Prezes: prof. nadzw. dr hab. Józef Dobosz, tel. 061 870 30 04; 0 604 200 247

PRZEMYŚL 37-700, ul. J. Lelewela 4
Archiwum Państwowe w Przemyślu, tel. 016 760 35 38 w. 10
Prezes: mgr Bogusław Bobusia, tel. 016 678 44 90, 0 601 867 784
Koło w Cieszanowie, **przewodniczący:** mgr Stanisław F. Gajerski, tel. 016 631 13 15
Koło w Jarosławiu, **przewodnicząca:** mgr Krystyna Kieferling, tel. 016 621 46 97

***PUŁTUSK** 06-100, ul. J. Słowackiego 6
Pułtuska Biblioteka Publiczna im. J. Lelewela, tel. 023 692 21 51
Prezes: dr Radosław Lolo, tel. 0 509 919 978

***RADOM** 26-600, ul. Rynek 1
tel. 048 340 51 00
Prezes: dr Marcin Kwiecień, tel. 048 365 85

***RZESZÓW** 35-064, ul. Bożnicza 21
Archiwum Państwowe w Rzeszowie, tel. 017 852 93 50
Dyrektor: dr Jan Basta
Adres do korespondencji: prof. n. dr hab. Wacław Wierzbieniec
Instytut Historii URz., al. Rejtana 16c, 35-310 Rzeszów, tel. 0 661 582 989; e-mail: *wacwie@univ.rzeszow.pl*

SANDOMIERZ 27-600, ul. Parkowa 1
www.pthsandomierz.pl; e-mail: *pth@pthsandomierz.pl*
Prezes: dr Robert Kotowski, tel. 0 501 332 224; e-mail: *rkotowski@pthsandomierz.pl*

SANOK 38-500, ul. Lenartowicza 2
Miejska Biblioteka Publiczna, tel. 013 464 57 50
Prezes: dr Robert Lipelt, tel. 013 462 34 04, 0 511 294 444; e-mail: *roblipel@op.pl*

SŁUPSK 76-200, ul. Arciszewskiego 22a
Instytut Historii Akademii Pomorskiej, tel. 059 840 06 11; 059 840 53 24
Prezes: dr Tomasz Katafiasz, tel. 059 844 04 33

STARACHOWICE 27-200, ul. Szkolna 12
II Liceum Ogólnokształcące im. S. Staszica, tel. 041 274 60 62
Prezes: Tadeusz Szczepański, tel. 041 271 53 57
Adres do korespondencji: Barbara Tkaczyk, ul. Partyzantów 33, 27-200 Starachowice

SZCZECIN 70-001, ul. Krakowska 71-79
Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych US.; tel. 091 444 33 00, fax. 091 444 33 01
Prezes: prof. dr hab. Radosław Gaziński, e-mail: *razi@bg.univ.szczecin.pl*
Koło: Regionalne Towarzystwo Historyczne Ziemi Choszczeńskiej, Choszczno, ul. Chrobrego 31a
Przewodniczący: dr Ryszard Tomczyk

SZCZECINEK 78-400, ul. Księżnej Elżbiety 6
Adres do korespondencji: Muzeum Regionalne w Szczecinku, 78-400, ul. szkolna 1,
tel. 094 374 09 77, e-mail: *pth.szczecinek@interia.pl*
Prezes: mgr Joanna Powałka, tel. 094 374 01 97

TARNÓW 33-100, os. Parkowe 30/25
Muzeum Okręgowe w Tarnowie, Rynek 21, tel. 014 621 21 49
Prezes: dr hab. Edmund Juśko
Koło w Pilźnie

TORUŃ 87-100, Plac Teatralny 2a
Instytut Historii i Archiwistyki UMK
Prezes: dr Jarosław Kłaczkow, tel. 0 608 402 946
Koło w Golubiu-Dobrzyniu, **przewodnicząca:** mgr Maria Starosta
Koło w Wąbrzeźnie, **przewodniczący:** mgr Aleksander Czarnecki

WARSZAWA 00-272, Rynek Starego Miasta 29/31, p. 27
Towarzystwo Miłośników Historii, tel. 022 831 63 14
Prezes: prof. dr hab. Andrzej Rachuba, tel. 022 844 36 06; 0 501 080 695
Koło w Ursusie, Dom Kultury „Kolorowa", ul. Gen. K. Sosnkowskiego 16, 02-495 Warszawa
Przewodniczący: mgr Jerzy Domżalski

***WŁOCŁAWEK** 87-800, Plac Wolności 20
Włocławskie Towarzystwo Naukowe
e-mail: *pthwloclawek@op.pl*; *www.pthwloclawek.prv.pl*
Prezes: dr Tomasz Dziki, tel. 0 608 607 583
Adres do korespondencji: Włocławek 87-800, ul. Stodólna 78/36

WŁODAWA 22-200, ul. Przechodnia 17
Młodzieżowy Dom Kultury; tel. 082 572 65 31, fax 082 572 65 32, e-mail: *mdkwlodawa@wp.pl*
Prezes: Mariusz Czuj, tel. dom. 082 572 50 64; 0 502 445 746; e-mail: *maragnes@poczta.onet.pl*
Adres do korespondecji: 22-200 Włodawa, ul. Koszarowa 17a

WROCŁAW 50-139, ul. Szewska 49
Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii
Instytut Historyczny UWr., tel. 071 375 25 41
Prezes: prof. dr hab. Marek Derwich, tel. 0 502 723 451

ZAMOŚĆ 22-400, ul. Lwowska 19
Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia, Oddział w Zamościu, tel. 084 638 43 96, fax 084 639 30 20
Prezes: mgr Bogdan Leszczuk, zam. 22-500 Hrubieszów, ul. Polna 36 m. 7, tel. 084 696 37 76

ZIELONA GÓRA 65-762, Al. Wojska Polskiego 69, tel. 068 328 32 72
Prezes: prof. nadzw. dr hab. Dariusz Dolański
Koło w Nowej Soli, 67-100, Muzem Miejskie, ul. Muzealna 20
Przewodniczący: dr Tomasz Andrzejewski

* Dane wcześniejsze

Konkurs o nagrodę im. H. Wereszyckiego i W. Felczaka

W sobotę, 13 grudnia 2008 roku w sali Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego odbyła się uroczystość wręczenia Nagrody im. H. Wereszyckiego i W. Felczaka, przyznawanej od 2001 roku dla najlepszej książki z zakresu dziejów Europy Środkowo-Wschodniej.

W VIII edycji Konkursu, organizowanego przez Wydział Historyczny UJ oraz Krakowski Oddział PTH, spośród 10 nominowanych pozycji **Nagrodę Główną** (10 tys. zł) – ufundowaną przez Wydawnictwo Literackie – **otrzymała książka Piotra Majewskiego *„Niemcy sudeccy" 1848-1948. Historia pewnego nacjonalizmu,* (Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2007).**

Nagrodzona książka szeroko opisuje sytuację mniejszości niemieckiej zamieszkującej ziemie czeskie od 1848 roku oraz związane ze wspólną czesko-niemiecką koegzystencją trudności i konflikty narodowościowe, a także próby ich rozwiązania w każdym z omawianych przez autora okresów historycznych (I i II wojna światowa, wysiedlenia 1945 roku)

Nagrodę honorową – za szczególne zasługi na polu naukowym i popularyzatorskim – Jury przyznało książce *Giedroyć Jerzy, Miłosz Czesław, Listy 1952-1963*, (opracowanie i wstęp Marek Kornat, Warszawa: Spółdzielnia Wydawnicza Czytelnik, 2008). Opracowanie to będące pierwszą częścią dwutomowej serii *Archiwum „Kultury"* opisuje trwającą blisko pół wieku korespondencję Jerzego Gierdroycia (1906-2000) z Czesławem Miłoszem (1911-2004), ukazując nie tylko wyrazistość, i niezwykłość obu osobowości, ale także rodzące się między nimi konflikty i napięcia.

Krzysztof Zawadzki – aktor Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie, odczytał fragment korespondencji profesorów H. Wereszyckiego i S. Kieniewicza

Uroczystość wręczenia Nagród uświetniło wystąpienie aktora Teatru im. Słowackiego w Krakowie – Krzysztofa Zawadzkiego, który odczytał fragment korespondencji H. Wereszyckiego.

O laureatach Nagrody

Piotr Maciej Majewski

Jest pracownikiem Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego, redaktorem miesięcznika „Mówią Wieki". Zajmuje się historią najnowszą Europy Środkowej, m.in. stosunkami czesko-niemieckimi w XIX i XX wieku oraz kulturą pamięci w Polsce i Czechach po 1945. Jest autorem monografii *Edvard Beneš i kwestia niemiecka w Czechach* (Warszawa 2001) oraz *Nierozegrana kampania. Możliwości obronne Czechosłowacji jesienią 1938 r.* (Warszawa 2004).

Laureat Nagrody Głównej – Piotr Majewski (na zdjęciu z Dziekanem Wydziału Historycznego UJ – prof. dr. hab. Andrzejem Banachem (w środku) oraz JM Rektorem Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr. hab. Karolem Musiołem podczas wręczenia Nagrody

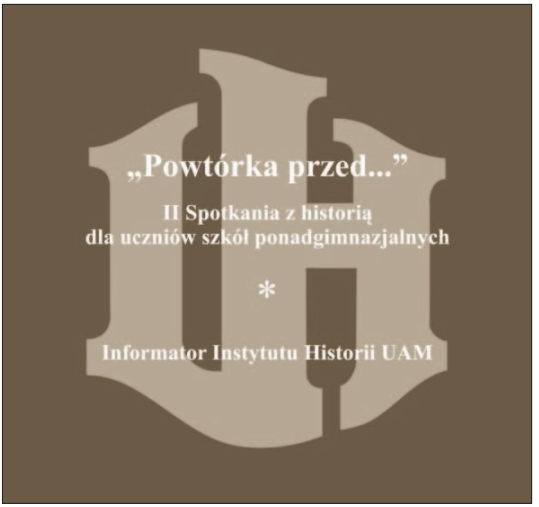
Marek Kornat

Jest pracownikiem Instytutu Historii PAN im. T. Manteuffla. Zajmuje się historią najnowszą oraz historią dyplomacji. Jest autorem wielu książek i opracowań M.in. *Bolszewizm, totalitaryzm, rewolucja, Rosja: początki sowietologii i studiów nad systemami totalitarnymi w Polsce (1918-1939)* (Kraków 2004), *Polityka równowagi 1934-1939: Polska między Wschodem a Zachodem* (Kraków 2007).

Laureat Nagrody Honorowej – Marek Kornat podczas wręczenia Nagrody przez JM Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. dr. hab. Karola Musioła oraz Dziekana Wydziału Historycznego UJ – prof. dr. hab. Andrzeja Banacha

„Powtórka przed…”. II Spotkania z historią dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych

Okładka książki z wykładami, konspektami warsztatów oraz Informatorem IH UAM

Poznański Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego wraz z Instytutem Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu po raz kolejny zaproponował uczniom szkół ponadgimnazjalnych nietypową formę powtórzenia wiadomości z zakresu historii. Zbudowani pozytywnymi opiniami i przychylnymi uwagami, przekazywanymi jeszcze przez wiele dni po zakończeniu poprzedniego cyklu zajęć, zarówno ze strony nauczycieli, jak i uczniów – postanowiliśmy zorganizować II edycję *Spotkań z historią* w ramach cyklu zatytułowanego „Powtórka przed...”. W dwóch terminach: 22-23 września 2008 roku (poniedziałek -wtorek) oraz 24-25 września 2008 roku (środa-czwartek), przygotowaliśmy zestaw sześciu wykładów i dwunastu warsztatów połączonych z możliwością zapoznania się z zasadami rekrutacji, studiami i życiem studenckim na kierunku historia (wraz ze specjalnościami).

Realizując pomysł przygotowania zajęć otwartych dla uczniów i nauczycieli, nawiązujemy do wieloletniej tradycji wspólnych przedsięwzięć wielkopolskiego środowiska naukowego i nauczycielskiego, skupionego zarówno wokół Instytutu Historii UAM, jak i Oddziału Poznańskiego PTH. Powodowani chęcią zaprezentowania najnowszych osiągnięć nauki historycznej i propagowania historii jako dziedziny wiedzy, szukamy jednocześnie nowych form współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi w całej Wielkopolsce. Dzieląc się swoją refleksją naukową i dydaktyczną, zamierzamy przede wszystkim wspierać nauczycieli pracujących z uczniami

interesującymi się historią w szerszym zakresie, a więc np. przygotowującymi się do Olimpiady Historycznej lub egzaminu maturalnego z historii. W pewnym stopniu istotny jest również i cel praktyczny: wobec coraz wyraźniejszego spadku zainteresowania studiami humanistycznymi chcemy przywrócić świadomość atrakcyjności studiowania historii (choć nie tylko w wymiarze historii ogólnej) i możliwości dalszej kariery zawodowej, jaką tego typu studia umożliwiają. Z tego właśnie powodu włączyliśmy do programu naszych *Spotkań z historią* obszerną informację (podaną w nowoczesnej i dynamicznej formule prezentacji multimedialnej z udziałem studentów) na temat aktualnej oferty edukacyjnej Instytutu Historii. W ten sposób chcieliśmy zaproponować także nową formułę „drzwi otwartych" organizowaną tradycyjnie na wiosnę każdego roku na UAM – bardziej rozbudowaną i odpowiadającą na konkretne potrzeby uczniów.

Nasza propozycja zajęć otwartych spotkała się ponownie z ogromnym zainteresowaniem. Odpowiedziało na nią łącznie 41 szkół z szeroko pojmowanej Wielkopolski (w tym 15 szkół z terenu miasta Poznania), zgłaszając ponad 900 uczestników. Ostatecznie w „Powtórce przed..." wzięło udział 21 szkół w I terminie i 20 – w terminie II (przeważały oczywiście licea ogólnokształcące, ale zgłosiły się też szkoły o profilu ekonomicznym, łącznościowym, geodezyjno-drogowym, górniczo-energetycznym). Liczba uczestników zamknęła się ostatecznie na 949 osobach (I termin – 523 osoby, II termin – 426 osób). Byli to głównie uczniowie klas III, przygotowujący się do egzaminu maturalnego z historii, ale zdarzały się również osoby z młodszych roczników, często z klas o profilu humanistycznym lub uczęszczające na fakultet historyczny.

Program spotkań zakładał, podobnie jak w poprzedniej edycji, dwa rodzaje zajęć: wykłady faktograficzno-syntetyczne i monograficzne, prowadzone przez wykładowców specjalizujących się w danej dziedzinie, oraz zajęcia warsztatowe, kształcące umiejętność pracy z materiałem źródłowym. W pierwszym dniu wykłady wygłosili: prof. Józef Dobosz („Wzorce osobowe średniowiecza"), prof. Stanisław Jankowiak („Polskie drogi do wolności – ku III Rzeczypospolitej") oraz dr hab. Maciej Franz („Wysiłek zbrojny narodu polskiego podczas II wojny światowej"). Następnie, w ramach pięciu grup, uczniowie mogli wziąć udział w jednym z warsztatów źródłowych: „MediaStarter, czyli możliwości wykorzystania

Warsztat prowadzony przez dr. Mariusza Menza

Wykład prof. Macieja Serwańskiego

Wykład prof. Tomasza Schramma

mediów masowych w edukacji obywatelskiej" (prowadzony przez dr. Mariusza Menza), „Propaganda w polityce cesarzy starożytnego Rzymu – numizmatyka w warsztacie naukowym historyka starożytności" (dr Katarzyna Balbuza), „Postać św. Wojciecha w świetle źródeł średniowiecznych" (dr Magdalena Biniaś-Szkopek), „Źródła do dziejów staropolskiego parlamentaryzmu" (dr Michał Zwierzykowski), „Wiek XIX – nowe źródła, nowe interpretacje" (dr Przemysław Matusik), „Drugie dno, czyli o tym, czego można się dowiedzieć o historii Polski z filmów fabularnych i dokumentalnych" (dr Piotr Okulewicz). W drugim dniu, w podobnym układzie (dwa wykłady faktograficzne i jeden monograficzny), dopełniono przeglądu wszystkich epok historycznych: wykład „Szlachta polska wobec kwestii wojny i pokoju w XVII wieku" wygłosił prof. Maciej Serwański, natomiast prof. Tomasz Schramm zastanawiał się „Czy można w Napoleonie widzieć kontynuatora Rewolucji Francuskiej?"; prof. Kazimierz Ilski zaś poświęcił uwagę „Indywidualnościom historii starożytnej".

Również w drugim dniu uczniowie mieli możliwość skorzystania z kolejnych zajęć warsztatowych: „Dylematy społeczeństwa obywatelskiego" (mgr Anna Piesiak), „Epigrafika łacińska w warsztacie naukowym historyka starożytności" (dr Anna Tatarkiewicz), „Jak wykrywać fałszerstwa źródeł historycznych? Na przykładzie wybranych dokumentów dotyczących sprowadzenia Krzyżaków do Polski" (dr Maciej Dorna), „Dzieło sztuki jako źródło historyczne" (dr Igor Kraszewski), „Czy Otto von Bismarck był fałszerzem? Depesza emska a geneza wojny francusko-pruskiej 1870-1871" (dr Krzysztof Marchlewicz) oraz „Historia i pamięć peerelowskich przedmiotów" (dr Izabela Skórzyńska). Podczas przerw między zajęciami odbyła się prezentacja działalności Polskiego Towarzystwa Historycznego, Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej w Poznaniu, a także Studenckiego Koła Naukowego Historyków i Samorządu Studentów Wydziału Historycznego. Szczególnie atrakcyjną dla uczniów propozycję zajęć interaktywnych (w formie półtoragodzinnej gry dydaktycznej) przygotowali członkowie Grupy Historycznej „Acies Curialis" i Stowarzyszenia Rekonstrukcji Historycznych „Odwach" (m.in. pokaz uzbrojenia z epoki oraz przykłady różnych technik walk), a tę część „Powtórki przed..." animował dr Michał Bogacki. Dodatkowo uczniowie mieli możliwość zapoznać się z zasadami rekrutacji na studia w Instytucie Historii, czy na Wydziale Historycznym UAM (otrzymali m.in. ulotki informacyjne, płyty CD z ogólnym zasadami rekrutacji na UAM, materiały informacyjne przygotowane przez poszczególne specjalności na studiach historycznych).

* * *

W trakcie warsztatów źródłowych dla uczniów odbyły się spotkania dyrektora Instytutu Historii prof. Kazimierza Ilskiego oraz prezesa Poznańskiego Oddziału PTH prof. Józefa Dobosza z nauczycielami. W miłej atmosferze dyskutowano m.in. o współczesnej kondycji edukacji historycznej w szkole, egzaminie maturalnym z historii, programie studiów historycznych na UAM i wymaganiach, jakie powinni spełniać kandydaci na kierunki humanistyczne. Próbowano jednocześnie odpowiedzieć na pytania nurtujące obie zainteresowane strony: jak przygotować ucznia do podjęcia studiów w zakresie historii, by podołał następnie trudom

pierwszych lat akademickich (problem z punktu widzenia szkoły) i co zrobić, by zachęcić uczniów do wyboru studiów historycznych, jak dotrzeć do nich z informacją o programie studiów i zasadach rekrutacji (pytania ważne dla uczelni). Poproszeni przez organizatorów „Powtórki przed..." nauczyciele podzieli się także cennymi uwagami na temat zajęć otwartych, podkreślano udany pomysł organizacji tego typu spotkań w trakcie tygodnia, zachęcano nas również do rozważenia częstszych kontaktów z uczniami (np. w formie comiesięcznych wykładów otwartych). Padły ponadto liczne propozycje tematów wykładów i warsztatów na kolejnej (planowanej w 2009 roku) edycji „Powtórki przed..." (m.in. pomysł zwiększenia liczby warsztatów, koncentracja wszystkich zajęć wokół jednego tematu przewodniego czy powiązanie tematyczne jednego wykładu z grupą warsztatów).

Wszyscy uczestnicy otrzymali bezpłatnie książkę dokumentującą zajęcia otwarte dla uczniów. Każda szkoła otrzymała dodatkowo jeszcze po 10 egzemplarzy tej publikacji z przeznaczeniem dla uczniów, którzy nie mogli uczestniczyć w zajęciach (łącznie rozdano ponad 1000 egz.). W książce znalazły się wszystkie wygłoszone wykłady w wersji poszerzonej i uszczegółowionej wraz ze wskazówkami bibliograficznymi, dwa teksty omawiające podstawowe problemy związane z analizą źródeł (dr. Rafała Witkowskiego – „Jak historyk analizuje i interpretuje źródła historyczne?" i dr Danuty Konieczka-Śliwińskiej – „Mapa historyczna w edukacji szkolnej"), konspekty wszystkich warsztatów źródłowych oraz obszerny informator o Instytucie Historii UAM (w opracowaniu dr. Mariusza Menza). Udział w zajęciach był bezpłatny, a uczestnicy pokrywali we własnym zakresie jedynie koszty dojazdu. Otrzymali również zaświadczenia potwierdzające ich udział w *Spotkaniach z historią*.

Józef Dobosz
Danuta Konieczka-Śliwińska
(Poznań)

Cykl wykładów otwartych w Poznańskim Oddziale PTH

Zachęceni ogromnym zainteresowaniem uczniów szkół ponadgimnazjalnych zajęciami otwartymi, organizowanymi w ramach cyklu „Powtórka przed...", podczas zebrania Zarządu Poznańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego postanowiliśmy przygotować kolejną ofertę dla młodych miłośników historii i nie tylko. Tym razem pod hasłem wykładów otwartych, odbywających się raz w miesiącu w trakcie całego roku akademickiego, podjęliśmy rozmaite tematy, które służyć mogą zarówno młodzieży szkolnej (przede wszystkim maturzystom), jak i wszystkim zainteresowanym poznawaniem przeszłości. Pracownicy Instytutu Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, a jednocześnie członkowie PTH, zgodzili się wygłosić wykłady z zakresu dziejów powszechnych i Polski, skierowane głównie do uczniów i nauczycieli poznańskich szkół ponadgimnazjalnych, studentów rozmaitych kierunków studiów na Wydziale Historycznego UAM oraz członków naszego Towarzystwa. Odbywały się one systematycznie, w wymiarze 1,5 godziny, w każdą drugą środę miesiąca o godzinie 11.30 w Auli im. Profesora Henryka Łowmiańskiego w Collegium Historicum UAM. Łącznie w trakcie całego roku akademickiego 2008/9 wygłoszono 7 wykładów. Inauguracyjne wystąpienie prof. Józefa Dobosza, Prezesa Poznańskiego Oddziału PTH, na temat początków państwa polskiego zgromadziło ponad 250 słuchaczy. Przy okazji rozpoczęcia nowego cyklu zajęć otwartych dla młodzieży szkolnej odbyła się również krótka uroczystość podziękowania prof. Zbigniewowi Wielgoszowi za wieloletnie pełnienie funkcji przewodniczącego Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej w Poznaniu. Równocześnie został on Honorowym Przewodniczącym Komitetu Okręgowego, a na funkcję przewodniczącego Komitetu

Wręczenie dyplomu i kwiatów prof. Zbigniewowi Wielgoszowi. Od lewej: dr hab. Zbyszko Górczak, prof. Józef Dobosz, prof. Zbigniew Wielgosz, prof. Jerzy Kozłowski

Wykład dr. Rafała Witkowskiego

Okręgowego Olimpiady Historycznej od roku 2009 powołano dr. hab. Zbyszko Górczaka. Kolejne wykłady otwarte wygłaszali: prof. Waldemar Łazuga („Odrodzenie państwa polskiego"), dr Rafał Witkowski („Holocaust w perspektywie doświadczeń Polaków"), prof. Zdzisław Pentek („Muzułmanie i chrześcijanie w średniowieczu – kontrasty cywilizacji"), prof. Leszek Mrozewicz („Świat antyczny a współczesność"), dr Maciej Forycki („Wersal jako lustro absolutyzmu") oraz dr hab. Krzysztof Marchlewicz („Wiosna Ludów w Europie"). Już po kilku pierwszych wykładach wykształcił się zwyczaj przychodzenia całych klas (humanistycznych lub akademickich) w ramach lekcji historii; a w przerwach między zajęciami pojawiali się również studenci różnych kierunków. W spotkaniach często brali udział także pracownicy naukowi Instytutu Historii UAM. „Wykłady otwarte PTH" stały się w ten sposób okazją do integracji wielu środowisk zainteresowanych wspólną pasją poznawania przeszłości w jej wielowymiarowym przekazie.

Józef Dobosz
Danuta Konieczka-Śliwińska
(Poznań)
Zdjęcia: **Piotr Namiota**

Polska i Europa w średniowieczu – przemiany strukturalne

Pod takim tytułem odbył się w Łodzi w dniach 22-24 września 2008 roku III Kongres Mediewistów Polskich. Głównymi organizatorami byli: Stały Komitet Mediewistów Polskich, Wydział Filozoficzno-Historyczny UŁ, Wydział Filologiczny UŁ, Wydział Prawa i Administracji UŁ, Łódzki Oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego, Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne w Łodzi oraz Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk. Oddział w Łodzi. Za przygotowanie imprezy odpowiadał Komitet Organizacyjny w składzie: przewodniczący prof. dr hab. Jan Szymczak (Historia) oraz zastępcy przewodniczącego: prof. dr hab. Elżbieta Jung (Filozofia) i prof. dr hab. Marek Cybulski (Filologia Polska).

Pierwszy z lewej, prof. Janusz Tandecki z UMK w Toruniu

W ciągu trzech dni obrad wygłoszono 119 referatów podzielonych na pięć bloków tematycznych: I. *Człowiek – między biologią a historią*, II. *Średniowieczna wizja świata – jedność czy różnorodność (idee i teksty)*, III. *Dynamika przemian społecznych i religijnych*, IV. *Podmioty i przedmioty w badaniach historycznych*, V. *Mechanizmy władzy, normy i wzorce kulturowe*. Każdy z bloków był podzielony na kilka sekcji.

Pierwsza z lewej, Wiceprezes PTH Zofia Kozłowska

Uroczystościom inauguracyjnym towarzyszyły referaty plenarne. Pierwszy z nich, który wygłosiła prof. dr hab. Teresa Michałowska, poruszył problem semiotyzmu uniwersalnego w poezji, estetyce i filozofii. Drugi referat plenarny wygłosił

prof. dr hab. Tadeusz Małkiewicz. Przedstawił on swoje ustalenia dotyczące kolebki Słowian w kontekście ziem polskich. Trzeci referat plenarny, wzbogacony o prezentację multimedialną, wygłosili prof. dr hab. Alicja Szymczakowa i prof. dr hab. Tadeusz Nowak. Pani profesor przedstawiła wyniki badań własnych i prof. Tadeusza Nowaka odnoszących się do dziejów Łodzi od momentu jej powstania do końca średniowiecza i początków czasów nowożytnych.

W trakcie trzech dni obrad przez Kongres przewinęło się kilkaset historyków, nauczycieli i studentów. Poruszono bardzo wiele różnych kwestii naukowych i zaprezentowano mnóstwo nowych poglądów historycznych. Nie sposób jednakże przytoczyć wszystkich podejmowanych wówczas spraw i problemów. W sekcji *Rozmaitości archeologiczno-historyczno-literackie* zostały omówione materie i nurty badawcze, w pewnej mierze unikatowe, niewpisujące się w tematykę innych grup dyskusyjnych. Dr Kazimierz Grążawski zaprezentował, na przykładzie wybranych zabytków kultury materialnej, problem recepcji wzorców kultury zachodnioeuropejskiej w państwie krzyżackim. Ks. dr Jan Grzeszczak naszkicował przed zgromadzonymi wybrane zagadnienia z historiozofii Joachima z Fiore, wskazując w szczególności na *tertius status* oraz na interakcje między teorią historiozoficzną i teologiczną Joachima a jej odzwierciedleniami graficznymi w zachowanych manuskryptach. Prof. dr hab. Maciej Kokoszko przedstawił fragment autorskich badań nad kuchnią antyczną i bizantyńską,

Kolejny dzień Kongresu Mediewistów

Jan Szymczak i Zofia Kozłowska w trakcie obrad

poruszając problem *kandaulos* (*kandylos*), enigmatycznej i luksusowej potrawy, wzmiankowanej m.in. u Atenajosa z Naukratis, Plutarcha, Hezychiusza, Plutarcha i Liber Suda. Z kolei prof. dr hab. Mirosław Leszka przedstawił problemy zogniskowane wokół lapidarnego ujęcia w kronice Marcellina Komesa rebelii i zamieszek w Konstantynopolu, w tym za panowania cesarza Teodozjusza I, Leona I, Anastazjusza. Marcellin miałby być wyrazicielem opinii przeciętnych mieszkańców miasta. Mgr Karol Kollinger przedstawił zaś dyskusyjne, polemiczne ujęcie zagadnienia korespondencji między Bolesławem Chrobrym a cesarzem bizantyńskim Bazylim Bułgarobójcą.

Obrady prowadzi prof. Henryk Samsonowicz

W sekcji *Powrót (do) rzeczy* prof. dr hab. Danuta Minta-Tworzowska mówiła o nowym spojrzeniu w archeologii, polegającym na odwrocie od „człowieka", jako głównego obiektu zainteresowań, w stronę „rzeczy". Ten swoisty powrót do „rzeczy" zwraca uwagę na ich uprzedmiotowienie w dobie konsumpcjonizmu. Aby „rzeczy" odzyskać, należy poszukiwać ich sensu nie w ich funkcji, nie w ich rzeczowości, lecz w kontekście historycznym. Wątek odejścia od „człowieka" powrócił też w wystąpieniu prof. dr hab. Ewy Domańskiej. W swoim referacie przedstawiała nowe spojrzenie na źródło inspirowane posthumanistyką, a więc odrzucające centralną pozycję człowieka w świecie, postulujące porzucenie pytania „kim jest człowiek?", na rzecz pytania „czym jest podmiot?". Spojrzenie na źródło z tej nowej perspektywy otwiera nowe obszary badawcze, proponuje odejście od samej metafory „źródła", znamionuje wykroczenie poza myślenie w kategoriach binarnych, zwrot w stronę materialności. Przedstawiała prof. próbę takiego nowego spojrzenie na źródło, wprowadzając na grunt historyczny pojęcie „asamblażu", który może posłużyć zarówno za nową kategorię opisową, jak i za technikę budowania zbiorów archiwalnych.

Uroczystość zamknięcia obrad odbyła się, w formie dyskusji panelowej, w Sali Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego, w gmachu Instytutu Historii UŁ. Dyskusję prowadził prof. dr hab. Wojciech Iwańczak. Uczestnicy panelu pozytywnie ocenili obecną sytuację polskich badań mediewistycznych i pracę badawczą polskich ośrodków naukowych. Do trudności, z którymi zmagają się współcześni naukowcy zaliczono niemożność ogarnięcia całości powstającej literatury oraz zmniejszającą się liczbę młodzieży zainteresowanej tematyką wieków średnich. III Kongres Mediewistów Polskich odniósł sukces zapewniając bardzo dobre warunki do prowadzenia swobodnych dyskusji naukowych i nieskrępowanej wymiany poglądów. Rezultatem tego wielkiego wydarzenia będzie kilkutomowa publikacja, prezentująca wyniki najnowszych badań historyków-mediewistów, która na pewno będzie stanowiła świetne uzupełnienie treści podręcznikowych i przyda się w ulepszeniu pracy dydaktycznej nauczycieli.

Agata Kaczmarek
Krzysztof Latocha
(Łódź)

OLIMPIADA HISTORYCZNA

Komitet Główny

Plac Teatralny 2a, 87-100 Toruń
tel. 056 611 37 12, fax. 056 622 28 44

www.olimpiada.historyczna.prv.pl
e-mail: mt@umk.pl

Przewodniczący honorowy: prof. dr hab. Jacek Staszewski
Przewodniczący KG: dr hab. Stanisław Roszak
Sekretarz naukowy: dr Michał Targowski
Kierownik organizacyjny: mgr Alicja Tomaszewska
Księgowa: Aniela Krawczyk

Sprawozdanie merytoryczne z przeprowadzenia XXXV edycji Olimpiady Historycznej

Wręczenie nagród: prof. J. Poraziński i prof. J. Staszewski

Przemówienie Minister Edukacji Narodowej Katarzyny Hall

Uczestnicy w trakcie analizy tekstu źródłowego

Zgodnie z założeniami 35. Olimpiady Historycznej Komitety Okręgowe do dnia 30 września poinformowały szkoły i uczniów o regulaminie i zasadach Olimpiady. Informacje zostały zamieszczone także na stronie internetowej OH. Eliminacje ustne w szkołach odbyły się dnia 17 października 2008 roku. Uczniowie odpowiadali na 3 pytania:

- *z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony) z historii dla szkół ponadgimnazjalnych*
- *z zakresu jednej z wybranych specjalności (archeologia, starożytność, średniowiecze, epoka nowożytna, historia XIX wieku, historia XX wieku, historia parlamentaryzmu w Polsce)*
- *z zakresu znajomości wybranych lektur (uczeń na etapie szkolnym powinien przeczytać co najmniej 3 lektury)*

Uczniowie, którzy w etapie ustnym uzyskali min. 42 punkty przystąpili do przygotowania pisemnej pracy badawczej. Komitety szkolne do dnia 6 listopada przesłały do Komitetów

Okręgowych protokoły z zawodów I stopnia oraz zakodowane prace pisemne. W eliminacjach szkolnych wzięło udział 3504 uczestników.

Zawody II stopnia (okręgowe) odbyły się w 17 okręgach 10 stycznia 2009 roku – część pisemna oraz 15 stycznia 2009 roku – część ustna. W części pierwszej uczniowie przygotowywali rozprawkę na jeden z 7 tematów opracowanych przez Komitet Główny i zgodnych z działami tematycznymi OH:

- *Archeologia o początkach państwa polskiego.*
- *Złoty wiek cesarstwa – państwo rzymskie pod rządami dynastii Antoninów.*
- *Unie Polski z Litwą w epoce średniowiecza.*
- *Europa i świat. Konsekwencje wielkich odkryć geograficznych.*
- *Autonomia Królestwa Polskiego i autonomia galicyjska. Próba porównania.*
- *Kształtowanie się granic w Europie w latach 1945-1949.*
- *Sejm ustawodawczy 1919-1922. Geneza, działalność, rezultaty.*

Uczniowie, którzy uzyskali w części pisemnej min. ocenę dobrą zostali zakwalifikowani do części ustnej. W tej części odpowiadali na 3 pytania:

- *z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony),*
- *z zakresu jednej z wybranych specjalności (archeologia, starożytność, średniowiecze, epoka nowożytna, historia XIX wieku, historia XX wieku, historia parlamentaryzmu w Polsce),*
- *z zakresu tematyki opracowanej na etapie szkolnym pisemnej pracy badawczej oraz znajomości wybranych lektur (uczeń na etapie okręgowym powinien przeczytać co najmniej 5 lektur).*

W II etapie – w eliminacjach okręgowych wzięło udział 1195 uczestników.

Do eliminacji III stopnia – finału Komitet Główny zakwalifikował zgodnie z regulaminem 78 uczniów.

Finał został rozegrany w Gdańsku – Jelitkowie w pięknej nadmorskiej, wiosennej scenerii w dniach 4-6 kwietnia 2009 roku.

W części pisemnej uczniowie przygotowywali prace na jeden z 7 tematów przygotowanych przez Komitet Główny:

- *Metody datowania znalezisk w badaniach archeologicznych.*
- *Grecy wobec hegemonii macedońskiej od objęcia władzy przez Filipa II do bitwy pod Pydną.*

- *Polska i Czechy w średniowieczu – stosunki polityczne, kontakty i wzajemne oddziaływania.*
- *Wybitni władcy Europy od XVI do XVIII wieku (do końca stulecia).*
- *Mocarstwa i narody. Aspiracje, polityka i wojny na Bałkanach w latach 1853-1914.*
- *Geneza II i III Rzeczypospolitej – uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.*
- *Pozycja Głowy Państwa w aktach konstytucyjnych i w praktyce ustrojowej po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. do współczesności.*

W drugiej części uczniowie analizowali teksty źródłowe zgodnie z deklarowaną specjalnością historyczną.

W trzeciej części ustnej uczniowie odpowiadali na dwa pytania z zakresu wybranej dziedziny historycznej oraz jedno z zakresu lektur (na etap finałowy uczeń jest zobowiązany przeczytać co najmniej 8 lektur z zakresu wybranej dziedziny – specjalności historycznej).

Zwyciężczyni 35. Olimpiady Magdalena Dąbrowska z IV Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie

Po zapoznaniu się z wynikami trzech części finału na posiedzeniu w dniu 5 kwietnia 2009 r. Komitet Główny ustalił, że tytuł laureata otrzymają uczniowie, którzy uzyskali powyżej 74 punktów – 27 osób. Tytuł finalisty uzyskało 48 uczestników.

W dniu 6 kwietnia odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów i nagród z udziałem: Komitetu Głównego OH z przewodniczącym prof. Jackiem Staszewskim, Minister Edukacji Narodowej Katarzyny Hall, przedstawicieli Kancelarii Sejmu RP oraz Prezesa Polskiego Towarzystwa Historycznego prof. Krzysztofa Mikulskiego.

Przewodniczący KG Olimpiady prof. Jacek Staszewski otrzymał nagrodę WP Operon za wkład w rozwój ruchu olimpijskiego w Polsce.

Wnioski

Olimpiada Historyczna mimo wprowadzenia nowej formuły weryfikującej osiągnięcia uczniów z etapu szkolnego (praca badawcza) na poziomie okręgowym rozwija się podobnie jak w poprzednich latach (w roku 2007 przystąpiło do olimpiady 3678 osób, w 2008 – 3504). Weryfikacja przyniosła oczekiwany skutek w postaci lepiej przygotowanych uczniów na etapie okręgowym oraz w finale. Komitet Główny oceniając przygotowanie olimpijczyków podkreślił wzrastający poziom przygotowania zwłaszcza na eliminacjach ustnych. Eliminacje pisemne oraz analiza tekstów źródłowych od kilku lat wypadają gorzej. Zdaniem członków Komitetów Okręgowych i Komitetu Głównego jest to efekt mniejszego znaczenia, jakie przypisuje się w szkole umiejętności szerszej wypowiedzi pisemnej. Przy dużej wiedzy faktograficznej uczniowie mają problem z konstrukcją pracy, wykorzystaniem rożnych opinii i sądów historiograficznych, a zwłaszcza z samodzielną oceną wydarzeń i procesów historycznych.

Eksperci Komitetów Okręgowych oraz Komitetu Głównego wypowiadali się pozytywnie nt. zmiany formuły Olimpiady pozwalającej uczniom na samodzielne przygotowanie badawczej pracy pisemnej. Dzięki niej uczniowie mogą w dłuższym okresie czasu zgromadzić podstawowe źródła, przemyśleć konstrukcję rozprawki i zaprezentować własne przemyślenia.

Co szczególnie istotne, zachowanie na wszystkich etapach olimpiady pracy pisemnej daje okazję do kształcenia umiejętności często pomijanych w szkołach w zakresie wymagań podstawowych. O wysokim poziomie niektórych prac świadczy fakt ich publikacji na łamach „Wiadomości Historycznych".

Dotychczasowe doświadczenie wskazuje, iż niekiedy są to prawdziwe debiuty naukowe późniejszych znanych historyków. Na uwagę zasługuje również fakt, iż Olimpiada Historyczna daję szansę na rozwój zainteresowań historycznych nie tylko w klasycznych dziedzinach i epokach, ale także w dziedzinach mniej widocznych w edukacji szkolnej, jak archeologia i historia parlamentaryzmu w Polsce.

Olimpiada Historyczna przyciąga młodzież ze wszystkich województw, z dużych i małych ośrodków. 35. edycja potwierdziła dotychczasowe obserwacje, iż tytuł laureata i finalisty uzyskują często uczniowie z niewielkich miast, dając swym szkołom okazję do zapoznania się z ideą olimpiad przedmiotowych. Sukcesy uczniów spoza dużych akademickich ośrodków wskazują na szczególną rolę nauczycieli-wychowawców w pracy z uczniem zdolnym.

Warto podkreślić, iż z każdym rokiem przybywa nowych szkół – debiutantów, z których uczniowie zajmują wysokie lokaty na etapie okręgowym i centralnym.

Stanisław Roszak
(Toruń)

Program Olimpiady Historycznej na rok szkolny 2009/2010

I. Uwagi wstępne

1. Organizatorem Ogólnopolskiej Olimpiady Historycznej jest Polskie Towarzystwo Historyczne.
2. Nad przebiegiem i organizacją Olimpiady czuwa Komitet Główny oraz Komitety Okręgowe, których działalność określa Regulamin Komitetu Głównego i Komitetów Okręgowych Olimpiady Historycznej. Podstawę prawną działalności Olimpiady Historycznej stanowi Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2002 roku w sprawie organizacji i sposobu przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz. U. Nr 13, poz. 125).
3. Adresy Komitetu Głównego i Komitetów Okręgowych:
   A. Komitet Główny Olimpiady Historycznej
      Plac Teatralny 2a
      87-100 Toruń
      tel. 056 6113712, fax: 056 622-28-44
      www.olimpiada.historyczna.prv.pl e-mail: *mt@umk.pl*
      Honorowy Przewodniczący Olimpiady Historycznej: prof. dr hab. Jacek Staszewski
      Przewodniczący Komitetu Głównego: prof. UMK dr hab. Stanisław Roszak
      Sekretarz naukowy: dr Michał Targowski
      Kierownik organizacyjny: mgr Alicja Tomaszewska
      Księgowa: Aniela Krawczyk
   B. Adresy Komitetów Okręgowych Olimpiady Historycznej
      (podajemy adresy do korespondencji oraz telefony i adresy e-mailowe, pod którymi można uzyskać szczegółowe informacje o zasadach, organizacji i warunkach uczestnictwa w Olimpiadzie Historycznej)
      - Białystok, Plac Uniwersytecki 1, 15-420 Białystok, tel. 085 743 89 33, e-mail: *snopko@uwb.edu.pl*, dr Jan Snopko
      - Gdańsk, ul. Chabrowa 62/8, 81-079 Gdynia, tel.: 0 606 901 409, e-mail: *anna.janczewska1@wp.pl*, mgr Anna Janczewska

- Katowice, ul. Szpitalna 23/72, 41-250 Czeladź, tel.: 0 606 470 813, e-mail: *adusser@poczta.onet.pl*, dr Anna Krzemińska
- Kielce, ul. Żeromskiego 5, 25-369 Kielce, tel.: 041 349 73 06, dr Małgorzata Czapska
- Kraków, ul. Gołębia 13, 31-007 Kraków, tel. 0 607 616 503, e-mail: *kslusarek@jedrzejowska.net*, dr hab. Krzysztof Ślusarek
- Lublin, ul. Harnasie 21/59, tel.: 081 741 47 14, kom. 0 604 702 829, e-mail: *bertramo@wp.pl*, mgr Robert Kamiński
- Łódź, ul. Kamińskiego 27a, 90-219 Łódź, tel. 042 635 61 75, mgr Jan Tomczak
- Olsztyn, ul. Partyzantów 87, 10-402 Olsztyn, tel.: 089 523 62 39, e-mail: *slawaug@wp.pl*, dr Sławomir Augusiewicz
- Opole, ul. Kosmonautów 7/14, 47-220 Kędzierzyn Koźle, tel.: 077 483 46 57, mgr Janusz Korczyk
- Poznań, ul. Św. Marcin 78, 61-809 Poznań, tel.: 0 603 768 803, e-mail: *mzwi@amu.edu.pl*, dr Michał Zwierzykowski
- Rzeszów, ul. Rejtana 16c, 35-310 Rzeszów, tel.: 017 871 35 77, mgr Danuta Winiarska
- Szczecin, ul. Krakowska 71/79, 71-004 Szczecin, tel.: 0 501 237 060, e-mail: *m.machalek@op.pl*, dr Małgorzata Machałek
- Toruń, Plac Teatralny 2a, 87-100 Toruń, tel.: 056 651 34 25, mgr Krystyna Polacka
- I Komitet Okręgowy w Warszawie, Rynek Starego Miasta 29/31, 00-272 Warszawa, tel.: 0 501 194 967, mgr Zofia Kozłowska
- II Komitet Okręgowy w Warszawie, ul. Borowej Góry 4/61, 01-354 Warszawa, tel. 0 609 120 647, 022 664 14 36, mgr Alicja Lubrańska
- Wrocław, ul. Szewska 49, 50-139 Wrocław, tel.: 0 504 788 749, e-mail: *kolodziej69@op.pl*, dr Robert Kołodziej
- Zielona Góra, Al. Wojska Polskiego 69, 65-762 Zielona Góra, tel.: 0 503 096 984, e-mail: *b.burda@ih.uz.zgora.pl*, dr hab. Bogumiła Burda

4. Szczegółowy terminarz zawodów I, II i III stopnia Olimpiady Historycznej podawany jest do wiadomości zainteresowanych najpóźniej do 1 września, zostaje umieszczony na stronie internetowej: *www.olimpiada.historyczna.prv.pl*

5. Na stronie internetowej Olimpiady podany jest szczegółowy wykaz literatury i lektur.

II. Eliminacje I stopnia (szkolne lub międzyszkolne)

W każdej szkole średniej (ponadgimnazjalnej) najpóźniej do końca września podane zostaną do wiadomości uczniów wszystkich klas założenia Olimpiady wraz z terminarzem.

Uczniowie, którzy pragną wziąć udział w Olimpiadzie zgłoszą swemu nauczycielowi (zgodnie z przesłanym przez Komitet Główny terminarzem) uczestnictwo w zawodach i złożą na piśmie wykaz przynajmniej trzech lektur, znajomością których uczestnik będzie musiał wykazać się w eliminacjach I stopnia. Zainteresowani uczniowie powinni dowiedzieć się o dopuszczeniu ich przez Szkolną (Międzyszkolną) Komisję Olimpiady do eliminacji szkolnych oraz o terminie zawodów. Winni też zostać dokładnie poinformowani o wymaganiach stawianych uczestnikom na trzech poziomach Olimpiady. Szkoły zamierzające przystąpić do Olimpiady powinny zawiadomić o tym właściwy Komitet Okręgowy zgodnie z datą w terminarzu.

Zawody I stopnia organizuje i przeprowadza Szkolna (Międzyszkolna) Komisja Olimpiady w składzie co najmniej 3 osób. Komisję powołuje dyrektor szkoły (w przypadku eliminacji międzyszkolnych wspólną komisję powołują dyrektorzy szkół). Przewodniczącego wybierają członkowie komisji.

Zawody I stopnia składają się z eliminacji ustnych oraz z przygotowania pracy pisemnej.

A. W części ustnej uczniowie odpowiadają na trzy pytania:

1. z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony) z historii dla szkół ponadgimnazjalnych
2. z zakresu jednej z wybranych specjalności (archeologia, starożytność, średniowiecze, epoka nowożytna, historia XIX wieku, historia XX wieku, historia parlamentaryzmu w Polsce)
3. z zakresu znajomości wybranych lektur (uczeń na etapie szkolnym zobowiązany jest do przeczytania co najmniej 3 lektur).

Do części pisemnej przystępują uczniowie, którzy uzyskali ocenę dobry plus lub bardzo dobry w części ustnej.

B. Eliminacje pisemne polegają na samodzielnym przygotowaniu przez uczniów pracy na jeden z 8 tematów (tematy odpowiadają siedmiu specjalnościom, a jeden dotyczy historii regionalnej) przesłanych przez komitety okręgowe. Uczeń w czasie podanym w terminarzu Olimpiady opracowuje temat. W pracy muszą zostać wykorzystane lektury historyczne (pod pojęciem lektury rozumie się książki naukowe, popularnonaukowe, artykuły z czasopism historycznych – naukowych i popularnonaukowych). Praca pisemna powinna wykazać umiejętność samodzielnego gromadzenia informacji, analizy źródeł oraz konstruowania dłuższej wypowiedzi, a także samodzielnej oceny problemu. W zakresie wiadomości powinna wykazać znajomość różnych relacji i ocen historiografii. Praca nie może przekraczać 6 stron znormalizowanego wydruku komputerowego (Times New Roman, 12, interlinia 1,5). Praca musi zawierać wykaz wykorzystanych źródeł (lektur) w postaci bibliografii.

Prace pisemne zaakceptowane pod względem formalnym przez komisję szkolną, po zakodowaniu, zostają przesłane do komitetu okręgowego. Prace nie są oceniane przez komisje szkolne.

Eksperci powołani przez komitety okręgowe dokonują oceny pracy w skali od 2 do 5 wraz z uzasadnieniem i komentarzem.

Prace nie spełniające wymogów formalnych będą dyskwalifikowane.

Oceny dobrej plus oraz oceny bardzo dobrej nie mogą uzyskać prace zawierające istotne błędy merytoryczne.

Po zakończeniu eliminacji I stopnia komisje szkolne przesyłają do komitetów okręgowych protokoły z eliminacji ustnych oraz zakodowane prace wyłącznie tych kandydatów, którzy w eliminacjach ustnych uzyskali minimum 42 punkty (ocenę dobry plus lub ocenę bardzo dobrą).

W protokołach muszą znajdować się nazwiska wszystkich uczestników eliminacji szkolnych lub międzyszkolnych wraz z uzyskanymi przez nich wynikami oraz wybranymi epokami.

Komitety Okręgowe kwalifikują uczniów do eliminacji II stopnia na podstawie ocen z prac pisemnych.

Do eliminacji II stopnia kwalifikują się uczniowie, którzy uzyskali minimum 42 punkty z pracy pisemnej.

Wypowiedzi uczestników oraz prace pisemne ocenia się wg skali ocen: bardzo dobry, dobry z plusem, dobry, dostateczny z plusem,

dostateczny, niedostateczny. Wszystkie oceny zarówno za pracę pisemną, jak i wypowiedzi ustne wymagają przeliczenia na punkty według następujących zasad:

Ocena	Praca pisemna	Egzamin ustny
Bardzo dobry	50 pkt.	50 pkt.
Dobry z plusem	42 pkt.	42 pkt.
Dobry	36 pkt.	36 pkt.
Dostateczny z plusem	22 pkt.	22 pkt.
Dostateczny	12 pkt.	12 pkt.
Niedostateczny	0 pkt.	0 pkt.

Przewodniczący Komitetu Okręgowego podejmuje ostateczną decyzję w sprawie ewentualnych odwołań.

III. Eliminacje II stopnia (okręgowe)

Eliminacje II stopnia (okręgowe) przeprowadzają Komitety Okręgowe Olimpiady Historycznej w terminie podanym przez Komitet Główny w terminarzu Olimpiady Historycznej. Uczestnicy mają prawo do zwrotu kosztów podróży oraz ew. noclegu i wyżywienia.

Eliminacje II stopnia obejmują część pisemną i ustną. W części pisemnej uczniowie piszą wypracowanie na jeden z 7 tematów ustalonych przez Komitet Główny dla wszystkich okręgów i obejmujących następujące specjalności:

- archeologia,
- starożytność,
- średniowiecze,
- epoka nowożytna,
- historia XIX wieku,
- historia XX wieku,
- historia parlamentaryzmu w Polsce.

Eliminacje pisemne trwają 180 minut.

Oceny najwyższe: dobry (36 punktów), dobry plus (42 punkty) oraz bardzo dobry (50 punktów) mogą uzyskać prace bez istotnych błędów merytorycznych. Muszą one zawierać samodzielną analizę i ocenę problemu postawionego w temacie, a ich autorzy powinni wykazać się znajomością różnych źródeł informacji, opinii i ocen historiografii.

Uczniowie powinni wykazać się umiejętnością selekcji i syntezy materiału oraz konstruowania dłuższych form wypowiedzi.

Oceny pracy pisemnej wystawione przez eksperta komitetu okręgowego muszą zawierać uzasadnienie i komentarz oraz uzyskać akceptację przewodniczącego Komitetu Okręgowego.

Do części ustnej zostają zakwalifikowani uczniowie, którzy z pracy pisemnej uzyskali ocenę co najmniej dobrą.

W skład trzyosobowej komisji na egzaminie ustnym wchodzą historycy – pracownicy naukowi. Mogą w niej uczestniczyć w charakterze obserwatorów nauczyciele oraz przedstawiciele nadzoru pedagogicznego, pod warunkiem, że ich uczniowie nie biorą udziału w eliminacjach II stopnia.

W części ustnej uczniowie odpowiadają na trzy pytania:

1. z zakresu wybranej specjalności (dziedziny),
2. z zakresu podstawy programowej (zakres rozszerzony),
3. z zakresu tematyki pracy pisemnej przygotowywanej samodzielnie na etapie szkolnym oraz lektur przygotowanych na etap szkolny i okręgowy (przynajmniej 5 lektur).

Ostateczną notę eliminacji okręgowych ustala się na podstawie następującego przelicznika punktowego:

Ocena	Praca pisemna	Odpowiedź ustna
Bardzo dobry	50 pkt.	50 pkt.
Dobry z plusem	42 pkt.	42 pkt.
Dobry	36 pkt.	36 pkt.
Dostateczny z plusem	22 pkt.	22 pkt.
Dostateczny	12 pkt.	12 pkt.
Niedostateczny	0 pkt.	0 pkt.

Ostateczne wyniki eliminacji II stopnia zatwierdza Przewodniczący Komitetu Okręgowego Olimpiady Historycznej. Przewodniczący Komitetu Okręgowego podejmuje również ostateczną decyzję w sprawie ewentualnych odwołań w trakcie tych eliminacji.

Uczniowie, którzy w eliminacjach okręgowych zajęli 3 pierwsze lokaty i zostali wytypowani przez Komitety Okręgowe (trzy osoby w każdym okręgu) do eliminacji centralnych zostają zakwalifikowani do tych eliminacji po sprawdzeniu protokołów i nadesłaniu prac. W razie uzyskania takiej samej liczby punktów decyzję o kolejności lokat podejmuje

Przewodniczący Komitetu Okręgowego po zasięgnięciu opinii komisji egzaminacyjnych oraz biorąc pod uwagę poziom pracy badawczej (pracy pisemnej) w eliminacjach I stopnia.

Komitety Okręgowe mogą typować dodatkowych kandydatów do eliminacji centralnych. Kandydatem może zostać uczeń, który uzyskał w eliminacjach okręgowych co najmniej 84 punkty. Komitet Główny Olimpiady Historycznej po sprawdzeniu protokołów oraz po zatwierdzeniu przez Przewodniczącego Komitetu Głównego wyników etapu ustnego i zatwierdzeniu prac pisemnych sporządza punktowy ranking kandydatów ze wszystkich okręgów i ustala liczbę punktów, która w danym roku kwalifikuje dodatkowych kandydatów do eliminacji centralnych.

IV. Eliminacje III stopnia (centralne)

Zawody centralne organizuje i przeprowadza Komitet Główny. Centralne eliminacje Olimpiady Historycznej odbywają się w terminach ustalonych przez Komitet Główny i podanych w osobnym piśmie.

Eliminacje ogólnopolskie (III stopnia) obejmują:

a) **pracę pisemną** z historii na jeden z siedmiu podanych do wyboru tematów (wg specjalności jak w eliminacjach II stopnia), ustalonych przez Komitet Główny. Oceniający (dwóch specjalistów danej dziedziny oraz przewodniczący Komitetu Głównego) wskazują w recenzji na wartość pracy biorąc pod uwagę następujące kryteria: samodzielność i oryginalność ujęcia, umiejętność analizy i oceny problemu, poprawność merytoryczną, konstrukcyjną i językową, a także znajomość różnych opinii i ocen historiograficznych. Oceny najwyższe – dobry plus i bardzo dobry mogą uzyskać jedynie prace spełniające ww. kryteria.

b) **pisemną interpretację wskazanych tekstów źródłowych** (zgodnych z deklarowaną przez uczestnika Olimpiady dziedziną historii, dla dziedziny archeologia przewidziane są do wyboru teksty ze starożytności lub średniowiecza) – ocenianą przez dwóch specjalistów oraz przewodniczącego Komitetu Głównego.

c) **ustne odpowiedzi** na dwa pytania z wybranej przez uczestnika dziedziny oraz pytania nt. zgłoszonych przez niego ośmiu lektur (monografii naukowych, popularnonaukowych, artykułów).

Oceny uzyskane przez uczestników zawodów centralnych będą przeliczane na punkty według następujących zasad:

Łączna ocena z danego etapu	Praca pisemna na wybrany temat	Interpretacja źródła	Odpowiedzi ustne
Bardzo dobry	30 pkt.	20 pkt.	50 pkt.
Dobry z plusem	26 pkt.	16 pkt.	42 pkt.
Dobry	22 pkt.	14 pkt.	36 pkt.
Dostateczny z plusem	14 pkt.	8 pkt.	22 pkt.
Dostateczny	8 pkt.	4 pkt.	12 pkt.
Niedostateczny	0 pkt.	0 pkt.	0 pkt.

Na podstawie wyników eliminacji jury ustala kolejność lokat, zaś Komitet Główny wydaje decyzję o uznaniu najwyżej punktowanych uczestników eliminacji III stopnia za laureatów Olimpiady Historycznej. Laureatami mogą zostać uczestnicy, którzy otrzymali 74 i więcej punktów, Komitet Główny może jednak podwyższyć liczbę punktów potrzebnych do uzyskana miana laureata, po ocenie ogólnego poziomu zawodów. Status finalisty uzyskują uczestnicy eliminacji III stopnia – z wyjątkiem osób, które uzyskały dwie oceny niedostateczne w finale.

Decyzja podjęta przez Komitet Główny po zatwierdzeniu przez Przewodniczącego KG jest ostateczna.

Zakończenie Olimpiady oraz wręczenie dyplomów laureatom ma charakter uroczysty.

W zawodach I, II i III stopnia uczestnicy nie korzystają z żadnych pomocy naukowych (poza przygotowaniem pracy pisemnej na etapie szkolnym, która ma charakter badawczy).

Komitet Główny Olimpiady Historycznej zapewnia uczestnikom zawodów centralnych zakwaterowanie, wyżywienie i zwrot kosztów podróży.

V. Uprawnienia finalistów i laureatów

Uprawnienia uczestników olimpiad regulują odrębne przepisy.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 199, poz. 2046) laureaci i finaliści Olimpiady uzyskują następujące uprawnienia:

A. otrzymują z danych zajęć edukacyjnych ocenę celującą na koniec roku szkolnego,

B. uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów (uczestniczący w Olimpiadzie na podst. Rozporządzenie MENiS z dnia 29 stycznia 2002 roku, par. 7, pkt. 2) są zwolnieni odpowiednio ze sprawdzianu lub części egzaminu gimnazjalnego,

C. laureaci i finaliści olimpiad przedmiotowych są zwolnieni z egzaminu maturalnego z danego przedmiotu, na podstawie zaświadczenia stwierdzającego uzyskanie tytułu odpowiednio laureata lub finalisty. Zaświadczenie przedkłada się przewodniczącemu szkolnego zespołu egzaminacyjnego,

D. w przypadku, o którym mowa w pkt. C, na świadectwie dojrzałości zamieszcza się adnotację o uzyskanym tytule laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej, a zamiast wyniku egzaminu maturalnego z danego przedmiotu wpisuje się „zwolniony",

E. wykaz olimpiad przedmiotowych dyrektor Komisji Centralnej podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej Komisji Centralnej, nie później niż na 2 lata przed terminem każdej sesji egzaminu maturalnego,

F. zwolnienie z egzaminu dojrzałości z danego przedmiotu jest równoznaczne z uzyskaniem oceny celującej,

G. uprawnienia laureatów i finalistów olimpiad starających się o przyjęcie na wyższe uczelnie ustalają senaty tych uczelni.

Członkowie Komitetu Głównego XXXV Olimpiady Historycznej Gdańsk, 4-6 kwietnia 2009 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Miejsce pracy
1	Prof. Staszewski Jacek	Em. Prof. Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu – przewodniczący KG
2	Prof. Roszak Stanisław	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
3	Prof. Czapiewski Edward	Uniwersytet Wrocławski
4	Dr hab. Paweł Janiszewski	Uniwersytet Warszawski
5	Prof. Dobosz Józef	Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu
6	Prof. Drozdowski Marian	Akademia Pomorska w Słupsku
7	Prof. Kallas Marian	Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
8	Dr hab. Dumanowski Jarosław	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
9	Prof. Maciejewski Tadeusz	Uniwersytet Gdański
10	Prof. Gawlas Sławomir	Uniwersytet Warszawski
11	Prof. Hauser Przemysław	Uniwersytet Adama Mickiewicza
12	Dr Targowski Michał	Uniwersytet Mikołaja Kopernika
13	Prof. Kulak Teresa	Uniwersytet Wrocławski
14	Prof. Musiał Danuta	Uniwersytet Mikołaja Kopernika
15	Prof. Daszyńska Jolanta	Uniwersytet Łódzki
16	Prof. Łukaszewicz Bohdan	Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
17	Prof. Mikulski Krzysztof	Uniwersytet Mikołaja Kopernika
18	Prof. Nartonowicz-Kot Maria	Uniwersytet Łódzki
19	Prof. Nowiński Franciszek	Uniwersytet Gdański
20	Prof. Paner Anna	Uniwersytet Gdański
21	Prof. Porazinski Jarosław	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
22	Dr Pawlak Marcin	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
23	Dr Sprawski Sławomir	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
24	Prof. Szwarc Andrzej	Uniwersytet Warszawski
25	Prof. Szymczak Jan	Uniwersytet Łódzki
26	Mgr Wasilewska Ewa	Em. Nauczyciel LO w Warszawie
27	Prof. Szybkowski Sobiesław	Uniwersytet Gdański
28	Dyrektor Jan Morwiński	Kancelaria Sejmu RP
29	Mgr Pańko Urszula	Em. Prac. Kancelarii Sejmu RP
30	Mgr Nowak Ireneusz	Kancelaria Sejmu RP

Lp.	Nazwisko i imię	Miejsce pracy
31	Prof. Adam Manikowski	Instytut Historii PAN w Warszawie
32	Prof. Halina Manikowska	Uniwersytet Warszawski
33	Prof. Włodzimierz Lengauer	Uniwersytet Warszawski
34	Mgr Wiesława Gal-Wołoszyńska	Em. Prac. WOM w Piotrkowie Trybunalskim

Sprawozdanie statystyczne z XXXV Olimpiady Historycznej zorganizowanej w roku szkolnym 2008/2009

Lp.	Województwo	Liczba uczestników eliminacji			Liczba	
		I stopień	II stopień	centralne	finalistów	laureatów
1	Dolnośląskie	225	93	6	2	4
2	Kujawsko-Pomorskie	173	41	2	1	1
3	Lubelskie	289	80	12	10	1
4	Lubuskie	170	68	3	-	3
5	Łódzkie	298	87	4	3	1
6	Małopolskie	176	60	3	2	1
7	Mazowieckie	343	105	8	5	3
8	Opolskie	101	45	3	3	-
9	Podkarpackie	262	124	10	7	2
10	Podlaskie	116	43	5	3	2
11	Pomorskie	238	123	5	4	1
12	Śląskie	210	41	3	3	-
13	Świętokrzyskie	265	107	3	0	2
14	Warmińsko-Mazurskie	101	19	3	1	2
15	Wielkopolskie	318	91	5	4	1
16	Zachodniopomorskie	219	67	3	-	3
	Razem:	**3504**	**1195**	**78**	**48**	**27**

Trzy osoby nie uzyskały statusu finalisty.

Lista laureatów
XXXV Olimpiady Historycznej – 2008/2009
Gdańsk-Jelitkowo, 4-6.04.2009

Lp.	Nazwisko i imię	Punkty	Komitet Okręgowy	Nauczyciel, szkoła
1	Dąbrowska Magdalena	96	Rzeszów	Anna Ździebło, IV LO, Rzeszów
2	Damek Marcin	92	Rzeszów	Wojciech Pietryka, I LO, Rzeszów
3	Kamiński Konrad	92	Warszawa II	Zbigniew Majewski, I LO, Ciechanów
4	Karsznicki Łukasz	92	Łódź	Alicja Wachnianin-Męcina, LO, Skierniewice
5	Nowak Piotr	92	Zielona Góra	Piotr Partyka, Społeczne LO, Żary
6	Pawlak Piotr	92	Szczecin	Maciej Kopeć, XIII LO, Szczecin
7	Pierściński Wojciech	92	Zielona Góra	Krzysztof Ciałowicz, I LO, Zielona Góra
8	Michaluk Kamil	90	Lublin	Janusz Urban, Zespół Szkół im. ks. A. Kwiatkowskiego, Bychawa
9	Tadych Miron	90	Poznań	Mirosław Cegiełko, I LO, Piła
10	Korszuń Karol	88	Olsztyn	Piotr Pietruczuk, III LO, Elbląg
11	Wiśniewski Tomasz	88	Szczecin	Maciej Muszyński, Katolickie LO im. św. Maksymiliana M. Kolbego, Szczecin
12	Gawryluk Joanna	86	Białystok	Jacek Brzozowski, II LO, Białystok
13	Olszak Krzysztof	86	Olsztyn	Monika Andrzejczyk, I LO, Elbląg
14	Treter Maciej Aleksander	86	Wrocław	Joanna Piskorska-Gomoliszek, I LO, Legnica
15	Bokwa Krzysztof	84	Kraków	Małgorzata Łużecka-Pawlik, I LO, Kraków
16	Jasnosz Mateusz	84	Zielona Góra	Krzysztof Ciałowicz, I LO, Zielona Góra
17	Andrzejczak Kamil	82	Warszawa I	Grzegorz Kozlowski, LXIV LO, Warszawa
18	Skołubowicz Piotr	82	Wrocław	Rafał Wójcik, Zespół Szkół nr 1, Wałbrzych
19	Głowik Luiza	80	Szczecin	Halina Durajczyk, XIII LO, Szczecin
20	Riedl Krzysztof	80	Warszawa I	Ewa Królikowska, XIV LO, Warszawa
21	Syroka Paweł	80	Kielce	Adam Duszyk, Zespół Szkół nr 6, Radom
22	Wołodkiewicz Bartosz	80	Wrocław	Jarosław Brzeziński, II LO, Wałbrzych
23	Ziółkowski Dawid	80	Toruń	Danuta Kopińska-Kolowacik, Zespół Szkół nr 1, Bydgoszcz
24	Sobiecki Robert	78	Gdańsk	Iwona Walendziak, III LO, Gdynia
25	Uchański Tomasz	78	Kielce	Barbara Galant, LO, Busko-Zdrój
26	Dołęgiewicz Maciej	76	Białystok	Jolanta Bogdanowicz, II LO, Białystok
27	Małecki Witold	76	Wrocław	Robert Kiniorski, LO nr XIV, Wrocław

Lista finalistów
XXXV Olimpiady Historycznej – 2008/2009
4-6.04.2009

Lp.	Nazwisko i imię	Punkty	Komitet Okręgowy	Nauczyciel, szkoła
28	Bereś Michał	72	Rzeszów	Paweł Zygarowicz, I LO, Krosno
29	Bocian Paweł	72	Gdańsk	Joanna Iwańska, I LO, Słupsk
30	Trzaskowski Łukasz	72	Poznań	Robert Śniegocki, II LO, Poznań
31	Ginalski Tomasz	70	Rzeszów	Dariusz Knych, LO, Pilzno
32	Jakubowski Melchior	70	Warszawa I	Marian Świerzyński, XXXIII LO, Warszawa
33	Bącal Krzysztof	68	Gdańsk	Magdalena Honkisz, III LO, Gdynia
34	Kucejko Paweł	68	Łódź	Iwona Witkowska, VIII LO, Łódź
35	Kurowicki Jerzy	68	Białystok	Dariusz Piontkowski, I LO, Białystok
36	Pasierbek Adam	68	Katowice	Jacek Talik, LO Towarzystwa Szkolnego, Bielsko-Biała
37	Starzyk Izabela	68	Rzeszów	Tadeusz Zych, LO, Tarnobrzeg
38	Siudak Bartłomiej	66	Rzeszów	Grzegorz Kobylski, I Społeczne LO, Tarnobrzeg
39	Szymkowiak Paweł	66	Poznań	Marek Kaczmarek, II LO, Leszno
40	Bielecki Adam	64	Lublin	Ewa Sulewska, I Społeczne LO, Zamość
41	Gromadzki Paweł	64	Rzeszów	Paweł Zygarowicz, I LO, Krosno
42	Polak Wioletta	64	Łódź	Andrzej Jaśpiński, XXIV LO, Łódź
43	Sobczak Piotr	64	Łódź	Sylwia Matejczyk, Samorządowe LO, Zgierz
44	Jaśkowski Piotr	62	Lublin	Ewa Betiuk, I LO, Chełm
45	Przybył Przemysław	62	Opole	Jadwiga Paszkowska, I LO, Brzeg
46	Saturny Antoni	62	Wrocław	Stojek-Sawicka, Zespół Szkół LO nr V, Wrocław
47	Ulatowski Rafał	62	Warszawa II	Zdzisław Zdziarski, Zespół Szkół LO, Przasnysz
48	Kaźmierska Kaja	60	Gdańsk	Magdalena Honkisz, III LO, Gdynia
49	Kamińska Monika	58	Lublin	Aleksander Petkiewicz, XXI LO, Lublin
50	Sadowski Mirosław	58	Poznań	Ewa Leśniewska, I LO, Poznań
51	Szczepaniak Damian	58	Opole	Ewa Skoczylas, Publiczne LO, Opole
52	Sztuba Łukasz	58	Olsztyn	Jolanta Tuszyńska, I LO, Działdowo
53	Sobczyk Piotr	56	Białystok	Katarzyna Lipska, I LO, Łomża
54	Bukowski Aleksander	54	Warszawa I	Krzysztof Fischer, II LO, Warszawa
55	Kopczyński Michał	54	Gdańsk	Iwona Waledziak, III LO, Gdynia
56	Wojno Rafał	54	Białystok	Dariusz Piontkowski, I LO, Białystok
57	Daniel Jarosław	52	Lublin	Elżbieta Omilianowicz, II LO, Puławy

Lp.	Nazwisko i imię	Punkty	Komitet Okręgowy	Nauczyciel, szkoła
58	Koczułap Wojciech	52	Lublin	Zbigniew Kordyaczny, III LO, Zamość
59	Jawor Anna	50	Lublin	Anna Król, I LO, Krasnystaw
60	Rejnuś Piotr	50	Warszawa II	Michał Czajka, I LO, Wyszków
61	Sekulski Piotr	50	Wrocław	Arleta Kania, I LO, Głogów
62	Sita Mateusz	48	Poznań	Szymon Ptak, LO, Wolsztyn
63	Urban Przemysław	48	Rzeszów	Monika Barbacz, LO, Lubaczów
64	Boś Maciej	46	Kraków	Stanisław Garlicki, V LO, Kraków
65	Mąka Dominik	46	Kraków	Władysław Kruczek, II LO, Nowy Sącz
66	Kuczera Szymon	44	Katowice	Iwona Guzicka, LO FILOMATA, Gliwice
67	Niewiadomski Michał	44	Lublin	Bogdan Kędziora, III LO, Lublin
68	Żuchowicz Roman	44	Warszawa I	Wanda Piątek, III LO, Warszawa
69	Kozyra Joanna	40	Lublin	Marek Chodowski, I LO, Lublin
70	Kuc Adam	40	Katowice	Olga Ryguła, LO, Tychy
71	Podolski Paweł	38	Opole	Agata Smoleń, Publiczne LO nr II, Opole
72	Rychlicki Maciej	38	Rzeszów	Mariusz Kluczyński, LO, Lesko
73	Witkowska Małgorzata	38	Lublin	Ewa Sulewska, I Społeczne LO, Zamość
74	Kowalczyk Jakub	26	Toruń	Danuta Kopińska-Kołowacik, I LO, Bydgoszcz
75	Wrońska Agnieszka	20	Lublin	Anna Król, I LO, Krasnystaw

OGÓLNOPOLSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI HISTORII

PRZY STOWARZYSZENIU OŚWIATOWCÓW POLSKICH

OGÓLNOPOLSKIE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI HISTORII w TORUNIU

PCK 9, 87-100 Toruń
tel./fax 056 654 91 53
e-mail: sop@sop.torun.pl
www.sop.torun.pl

Działania OCDNH w zakresie edukacji metodycznej nauczycieli historii, WOS-u i WOK-u

W roku szkolnym 2008/2009 Ogólnopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Historii działające przy Stowarzyszeniu Oświatowców Polskich w Toruniu kontynuowało cykl warsztatów i konferencji metodycznych dla nauczycieli historii, WOS i WOK.
Wiodąca tematyka spotkań metodycznych była następująca:

- Treści i umiejętności z historii i WOS na egzaminach w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej.
- Zmiany w podstawie programowej z historii i wiedzy o społeczeństwie w gimnazjum.
- Różnorodność źródeł historycznych wykorzystywanych w pracy dydaktycznej nauczyciela.
- O polskim przełomie z przymrużeniem oka. Rok 1989 w karykaturze i satyrze społeczno-politycznej.
- Unia Europejska – kompendium wiedzy dla ucznia gimnazjum.
- Problem identyfikacji narodowej i etnicznej w nauczaniu wiedzy o społeczeństwie.
- Kształtowanie umiejętności na lekcjach historii w gimnazjum po reformie programowej.
- Standardy wymagań egzaminacyjnych w zadaniach z historii od gimnazjum do matury.
- Historia praw człowieka. Katalog praw ucznia skonstruowany na podstawie Konstytucji RP i Deklaracji o Prawach Dziecka.
- Od nowej podstawy programowej do lekcji historii w gimnazjum i liceum.
- Malarstwo i muzyka XIX wieku w nauczaniu historii.
- Poster jako metoda prezentacji dydaktycznej z historii.
- Ilustracja w podręczniku jako źródło wiedzy historycznej.
- Między podstawą programową a programem nauczania z historii.

Oprócz zajęć metodycznych w siedzibie OCDNH w Toruniu, warsztaty odbywały się również – we współpracy z Oddziałami PTH i oraz Wojewódzkimi i Samorządowymi Ośrodkami Metodycznymi – w wielu miastach Polski: Piotrkowie Trybunalskim, Elblągu, Katowicach, Siedlcach, Wrocławiu, Wałbrzychu, Opolu, Łomży, Białymstoku, Słupsku, Koszalinie,

Bydgoszczy, Gorzowie Wielkopolskim, Szczecinie, Włocławku, Poznaniu, Radomiu, Kielcach, Płocku, Olsztynie, Warszawie, Łodzi, Pile, Lesznie, Zielonej Górze, Lublinie, Chełmie, Zamościu, Kaliszu, Gdańsku, Częstochowie, Krakowie, Bielsku-Białej, Nowym Sączu, Krośnie i Rzeszowie.

Łącznie w warsztatach metodycznych i konferencjach organizowanych przez OCDNH uczestniczyło 878 nauczycieli historii szkół gimnazjalnych.

Wizyta studentów historii i geografii z Liverpool Hope University w OCDNH w dniu 5 lutego 2009 roku

V Toruńskie Spotkania Dydaktyczne, 18 września 2008 roku, obrady w sali Instytutu Historii i Archiwistyki UMK w Toruniu

V Toruńskie Spotkania Dydaktyczne, 19 września 2008 roku, obrady w siedzibie OCDNH w Toruniu

VI Toruńskie Spotkania Dydaktyczne „Miejsca pamięci w edukacji historycznej”

Toruń, 11-12 września 2009 roku

Jak co roku, Ogólnopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Historii w Toruniu, wspólnie z Polskim Towarzystwem Historycznym i Instytutem Historii i Archiwistyki UMK, zorganizowało kolejną, szóstą już edycję Toruńskich Spotkań Dydaktycznych dla kadry naukowej z Zakładów Dydaktyki Historii szkół wyższych z kraju i zagranicy.

Miejsce obrad:

- Collegium Maius, ul. Fosa Staromiejska 3
- Ogólnopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli Historii, ul. PCK 9

Tematyka obrad:

- Barbara Wagner (Warszawa) *Przecież stamtąd wyszliście – to element europejskiej tradycji.*
- Mariola Hoszowska (Rzeszów) *Ossolineum w międzypokoleniowej refleksji Polaków (XIX-XX wiek).*
- Michael Honeybone (Norwich) *Norwich Cathedral, England, as a focus for memory.*
- Gary Mills (Nottingham) *Teaching about the Holocaust. Perspectives from the UK on what, why, how and when.*
- Piotr Trojański (Kraków) *Rola miejsc pamięci w edukacji o Holokauście w Izraelu.*
- Maciej Janik (Częstochowa) *Miejsca pamięci w staropolskich popularyzacjach historii.*

- Danuta Konieczka-Śliwińska (Poznań) *Edukacyjny wymiar regionalnych miejsc pamięci. Przykład klasztoru pobenedyktyńskiego w Mogilnie.*
- Jacek Piotrowski (Wrocław) *Instytut Polski i Muzeum im. gen. W. Sikorskiego w Londynie jako miejsce pamięci w edukacji historycznej.*
- Maria Stinia (Kraków) *Nowa Huta miejscem pamięci i niepamięci.*
- Anna Glimos-Nadgórska (Katowice) *Cmentarze jako miejsce pamięci w edukacji historycznej uczniów.*
- Maciej Fic (Katowice) *Pedagogika miejsc pamięci z perspektywy górnośląskiej.*
- Joanna Grajewska-Wróbel (Katowice), *Maria Kopsztejn (Łódź) Śląskość – pomnik trudnej historii, tradycji i kultury.*
- Grzegorz Chomicki (Kraków) *Czy dynastia Wettinów powinna istnieć w pamięci zbiorowej Polaków?*
- Tomasz Chrzanowski (Olsztyn) *Gloryfikacja zwycięstwa –„Sedanfeier" w szkołach średnich Prus Wschodnich w XIX wieku.*
- Ewa Puls (Bydgoszcz) *Miejsca pamięci „Młodych Przyjaciół Bydgoszczy".*
- Krystian Kazimierczuk (Chorzów) *Chorzowski Bieg Niepodległości jako forma edukacji historycznej.*
- Małgorzata Skotnicka (Wrocław) *Wrocław – miasto spotkań.*
- Joanna Górska (Katowice), *Miejsca pamięci polskiego czynu zbrojnego z II wojny światowej w podręcznikach historii.*
- Piotr Unger (Warszawa) *Tradycja też jest miejscem pamięci.*
- Zofia Teresa Kozłowska (Warszawa) *Polskie Towarzystwo Historyczne i miejsca pamięci.*
- Grażyna Pańko (Wrocław) *Dom Edyty Stein jako symbol postaci ważnej dla Wrocławia i Europy.*
- Katarzyna Błachowska, Piotr Kroll (Warszawa) *Miejsca pamięci jako narzędzie kształtowania i rozwijania świadomości historycznej uczniów.*
- Barbara Techmańska (Wrocław) *Miejsca – symbole Zagłębia Miedziowego.*
- Marek Białokur (Opole) *Westerplatte – wrzesień 1939 roku. Symbol polskiego oporu we współczesnej edukacji historycznej.*

- Alicja Białecka (Oświęcim) *Pomiędzy pamięcią a upamiętnieniem. Międzynarodowe Centrum Edukacji o Auschwitz i Holokauście jako szczególny ośrodek nauczania historii i wychowania obywatelskiego.*
- Izabela Lewandowska (Olsztyn) *Gwara warmińska na przełomie dwóch stuleci (XIX-XXI wiek).*
- Marcin Swaczyna (Toruń) *Zadania samorządu terytorialnego w zakresie wychowania obywatelskiego dzieci i młodzieży.*
- Agnieszka Wieczorek (Toruń) *„Liber Missionum …" w zbiorach Archiwum Księży Misjonarzy na Stradomiu w Krakowie.*
- Mariusz Trąba (Kraków) *Wawel w edukacji historycznej (XIX wiek – dzień dzisiejszy).*
- Elżbieta Biesiadecka (Rzeszów) *Stary Cmentarz w Rzeszowie jako miejsce pamięci w edukacji historycznej młodzieży.*
- Jan Chańko (Łódź) *Nekropolie łódzkie. Pamięć i wiedza.*
- Adam Piwek (Wrocław) *„Edukacja ku pamięci" w nauczaniu historii w brytyjskiej secondary education.*
- Rafał Roguski (Siedlce) *Rola małej architektury sakralnej w szkolnej edukacji historycznej – mikrohistorii.*
- Jerzy Romanowicz (Słupsk) *Miejsca pamięci w Słupsku.*
- Beata Gara (Wrocław) *Twierdza Kłodzka – miejsce pamięci nie tylko dla Polaków.*
- Maria Jadczak (Toruń) *Projekt jako metoda zastosowana przez uczniów w opowiadaniu o Muzeum Armii Krajowej i realizacji filmu o Elżbiecie Zawackiej.*
- Sławomir Maślikowski (Katowice) *Miejsca pamięci w świadomości młodzieży częstochowskiej.*

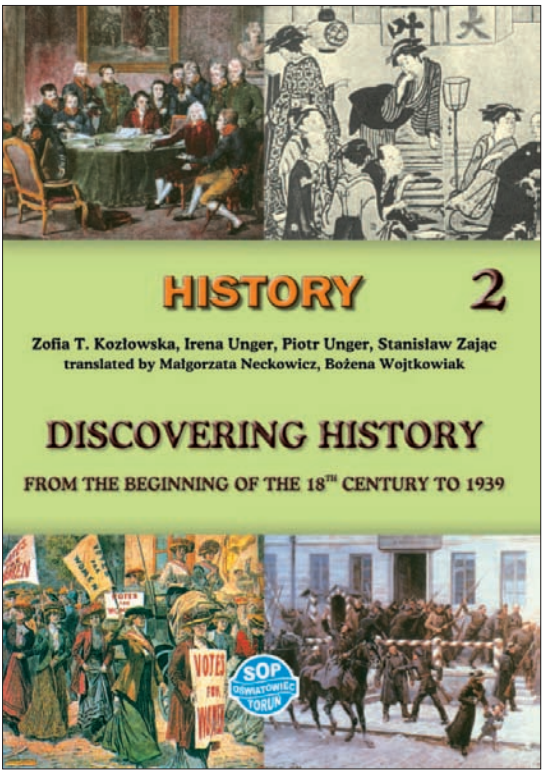
Historia w języku angielskim

Wydawnictwo SOP Oświatowiec Toruń jest wydawcą podręczników do nauczania historii w języku angielskim.

W 2008 roku nakładem wydawnictwa ukazała się książka:

Discovering history from the beginning of the 18th century to 1939

Książka stanowi tłumaczenie podręcznika do historii „Poznajemy przeszłość od początku XVIII wieku do 1939 roku", część 2, zakres rozszerzony, autorstwa Zofii T. Kozłowskiej, Ireny Unger, Piotra Ungera, Stanisława Zająca.

Nr dop. MEN – 75/06.

Tłumaczenie:
Małgorzata Neckowicz, Bożena Wojtkowiak.

Objętość publikacji:
376 stron + 10 map na wklejkach.

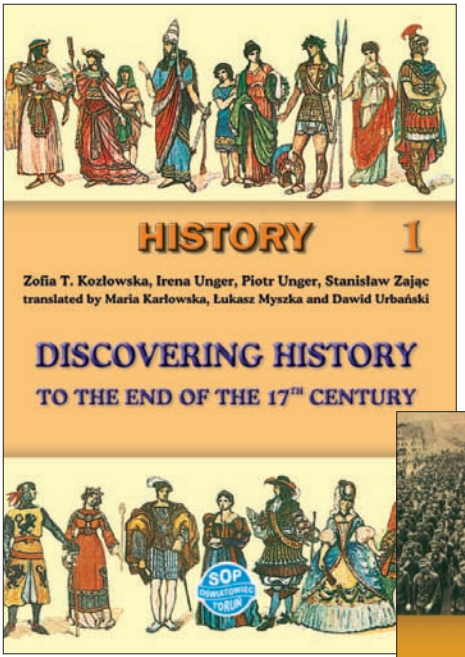
Oprawa miękka.

Numer ISBN:
978-83-7443-066-1.

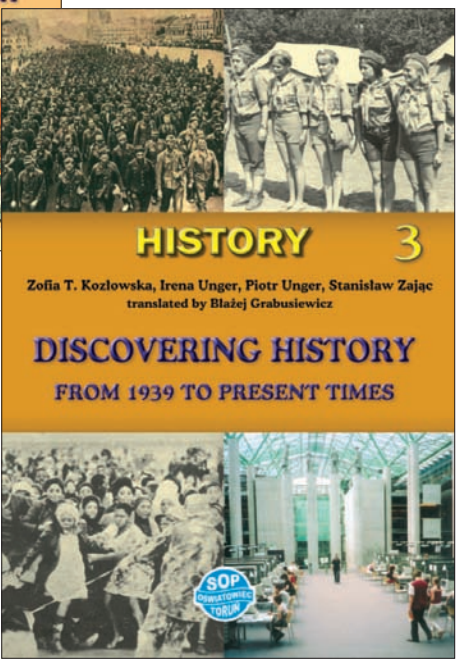
Publikacja może być wykorzystana jako podręcznik lub materiał uzupełniający do nauczania historii w języku angielskim w:

- szkołach ponadgimnazjalnych prowadzących klasy dwujęzyczne w języku angielskim,
- szkołach realizujących program Matury Międzynarodowej IB (International Baccalaureatte).

Kolejne podręczniki do historii w języku angielskim ukażą się:

- *Discovering history to the end of the 17th century*, część 1 (2010 rok)

- *Discovering history from 1939 to present times*, część 3 (2010 rok)

SOP Oświatowiec Toruń sp. z o.o.
ul. PCK 9/2, 87-100 Toruń, tel./fax 056 622 52 71
e-mail: sop@sop.torun.pl www.sop.torun.pl

Materiały metodyczne SOP dla nauczycieli historii i WOS w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej

GIMNAZJUM

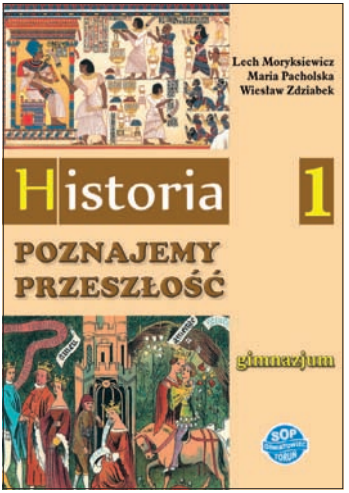
1. *Program nauczania historii w gimnazjum „Poznajemy przeszłość”,* Zając Stanisław.
2. *Przewodnik metodyczny dla nauczyciela historii w gimnazjum „Poznajemy przeszłość, cz. 1”,* Moryksiewicz Lech, Pacholska Maria.
3. *Testy do podręcznika „Poznajemy przeszłość. Historia 1” dla gimnazjum*, Andrzejewska Barbara, Chorąży Ewa.

SZKOŁA PONAGDIMNAZJALNA

1. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość do końca XVII wieku”*, zakres podstawowy, część 1, Zając Stanisław.
2. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość od początku XVIII wieku do 1939 roku”,* zakres podstawowy, część 2, Zając Joanna, Zając Stanisław.
3. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość od 1939 roku do czasów współczesnych”,* zakres podstawowy, część 3, Zając Joanna, Zając Stanisław.
4. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość do końca XVII wieku”,* zakres rozszerzony, część 1, Zając Stanisław.
5. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość od początku XVIII wieku do 1939 roku”,* zakres rozszerzony, część 2, Zając Stanisław.
6. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii do podręcznika „Poznajemy przeszłość od 1939 roku do czasów współczesnych”,* zakres rozszerzony, część 3, Zając Stanisław.
7. *Historia w źródłach nie tylko pisanych – Starożytność i średniowiecze,* Maresz Teresa, Juszczyk Krzysztof.
8. *Historia w źródłach nie tylko pisanych – Czasy nowożytne,* Maresz Teresa, Juszczyk Krzysztof.
9. *Historia w źródłach nie tylko pisanych – XX wiek i czasy współczesne,* Maresz Teresa, Juszczyk Krzysztof.
10. *Przedmiotowy system oceniania historii*, Chorąży Ewa.

11. *Plan kierunkowy i wynikowy nauczania historii w liceum ogólnokształcącym, profilowanym i technikum,* zakres podstawowy, Zając Stanisław.
12. *Wiedza o społeczeństwie – poradnik metodyczny,* zakres podstawowy i rozszerzony, Zając Stanisław.
13. *Poradnik metodyczny dla nauczyciela historii i WOS w zasadniczej szkole zawodowej*, Zając Stanisław.
14. *Matura z historii 2005-2008 – doświadczenia i sugestie dla uczniów i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych*, Jadczak Maria, Juszczyk Krzysztof.
15. *Matura z wiedzy o społeczeństwie – doświadczenia i sugestie dla uczniów i nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych*, Jadczak Maria, Juszczyk Krzysztof.
16. *Toruńskie spotkania dydaktyczne I, Tradycja i mity w edukacji historycznej w dobie reformy,* pod red. Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej i Mariusza Ziółkowskiego.
17. *Toruńskie spotkania dydaktyczne II, Region w edukacji historycznej: Nauka–Doradztwo–Praktyka,* pod red. Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej i Agnieszki Wieczorek.
18. *Toruńskie spotkania dydaktyczne III, Źródła w edukacji historycznej*, pod red. Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej i Agnieszki Wieczorek.
19. *Toruńskie spotkania dydaktyczne IV, Muzea i archiwa w edukacji historycznej*, pod red. Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej i Agnieszki Wieczorek.
20. T*oruńskie spotkania dydaktyczne V, Polska–Europa–Świat w szkolnych podręcznikach historii*, pod red. Stanisława Roszaka, Małgorzaty Strzeleckiej i Agnieszki Wieczorek.
21. *63 dni nadziei i poświęcenia – Powstanie Warszawskie w literaturze wspomnieniowej*, Kubis Barbara.
22. *Przywracanie pamięci o ludności żydowskiej na ziemiach polskich w latach 1918-1945 w świetle literatury autobiograficznej. „Świat patrzył obojętnie" – zapomniane dowody zagłady Żydów*, Kubis Barbara.
23. *Od niewoli do niepodległości – wybrane zagadnienia z dziejów Polski w zapisie wspomnieniowym*, Kubis Barbara.
24. *Biuletyny Polskiego Towarzystwa Historycznego 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.*

Oferta wydawnictwa SOP Oświatowiec Toruń do nowej podstawy programowej z historii dla gimnazjum

Poznajemy przeszłość. Historia 1 – podręcznik

Lech Moryksiewicz, Maria Pacholska, Wiesław Zdziabek

Numer dopuszczenia MEN – 186/1/2009

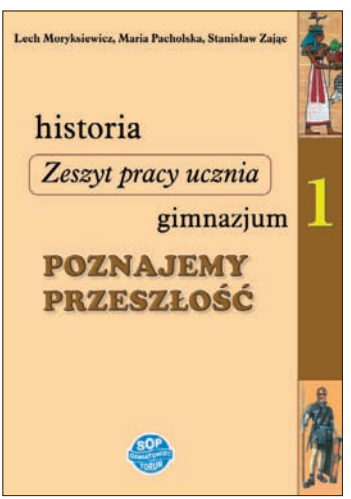
Podręcznik stanowi pierwszą część trzytomowej serii wydawniczej historii do gimnazjum „Poznajemy przeszłość". Opisuje dzieje człowieka od czasów najdawniejszych do schyłku średniowiecza. Treści podręcznika zostały ujęte w sposób chronologiczny. Każdy rozdział podręcznika zawiera stałe wyróżnione elementy: wprowadzający „Czy pamiętasz?", oraz podsumowujący „Zapamiętaj". Tekst książki został wzbogacony o liczne mapy i ilustracje oraz teksty źródłowe, pozwalające dokładniej zrozumieć i ocenić przedstawiane wydarzenia. Niezwykle praktyczną pomoc stanowią „Indeks pojęć i postaci" oraz „Taśmy czasu" i „Tablice synchroniczne", które ułatwiają uczniowi orientację w poszczególnych epokach historycznych. Książka w przyjazny sposób inspiruje ucznia do dalszych poszukiwań wiedzy historycznej.

Poznajemy przeszłość. Historia 1 – zeszyt pracy ucznia

Lech Moryksiewicz, Maria Pacholska, Stanisław Zając

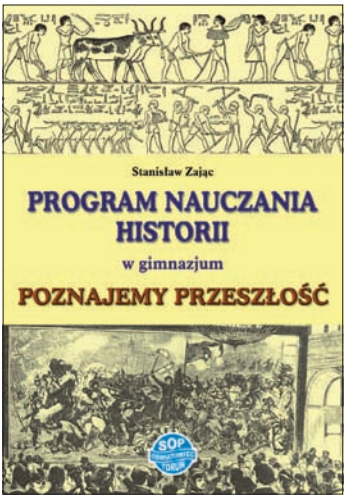
Zeszyt pracy ucznia:

- posiada tematy spójne z tematami w podręczniku, planie dydaktycznym i rozkładzie materiału
- spełnia jednocześnie funkcję zeszytu przedmiotowego, wykorzystując miejsce na *Zapis z lekcji*
- wpływa na podniesienie efektywności kształcenia historycznego.

Poznajemy przeszłość – program nauczania historii w gimnazjum

Stanisław Zając

Program nauczania został opracowany w oparciu o cele edukacyjne zawarte w Podstawie programowej.

W programie uwzględniono:

- materiał nauczania (materiał podstawowy + propozycje tematów powtórzeniowych)
- procedury osiągania celów edukacyjnych (w tym metody i techniki nauczania)
- przewidywane osiągnięcia absolwenta gimnazjum,
- propozycję zasad i kryteriów oceniania osiągnięć ucznia.

Poznajemy przeszłość. Historia 1 – przewodnik metodyczny

Lech Moryksiewicz, Maria Pacholska

Przewodnik metodyczny zawiera:

- roczny plan dydaktyczny
- przykładowe scenariusze lekcji (w tym opis aktywizujących technik i metod pracy z uczniem)
- przedmiotowy system oceniania
- test diagnozujący osiągnięcia ucznia po szkole podstawowej
- propozycje projektów dydaktycznych aktywizujących ucznia.

W przygotowaniu: **Testy do podręcznika dla gimnazjum „Poznajemy przeszłość. Historia 1”,** Barbara Andrzejewska, Ewa Chorąży.

Notatki: